

PRAVOSUĐE I BORBA PROTIV KORUPCIJE

IZA STATISTIKE 5

Analiza pravnog okvira i pravosnažnih sudskih presuda za krivična djela sa elementima organizovanog kriminala

Ovaj izvještaj izrađen je uz podršku Evropske unije. Svi iznijeti stavovi ne mogu se smatrati stavovima Evropske unije i isključiva su odgovornost autora.

Izdavač:

**Mreža za afirmaciju nevladinog sektora
MANS**

Štampa:

3M - Makarije

Septembar, 2019. godine

Kontakt:

Dalmatinska 188, Podgorica, Crna Gora
Tel: +382 20 266 326
Fax: +382 20 266 328
E-mail: mans@t-com.me
www.mans.co.me

SADRŽAJ

UVOD	04
SAŽETAK	05
METODOLOGIJA	08
1. PRAVNI OKVIR	10
1.1. Definicija organizovanog kriminala	11
1.2. Krivična djela karakteristična za organizovani kriminal	14
2. ANALIZA STATISTIČKIH PODATAKA	21
2.1. Organizovani kriminal	22
2.2. Krivična djela sa elementima organizovanog kriminala	24
2.3. Vrsta postupka	27
3. KRIJUMČARENJE NARKOTIKA	28
3.1. Osuđujuće presude i kaznena politika u redovnim postupcima	29
Studija slučaja 1: Apelacioni sud “reže” kazne za šverc heroina	30
Studija slučaja 2: Kazne zavise od sudije, a ne od težine djela	38
Studija slučaja 3: Strožije kažnjavaju dilere nego organizovani šverc marihuane	39
3.1.1. Tumačenje otežavajućih okolnosti	40
Studija slučaja 4: 100 kilograma nije velika količina	41
Studija slučaja 5: (Nije) važno što je osuđivan za šverc droge	42
Studija slučaja 6: Blaža kazna za povratnika	43
3.1.2. Tumačenje olakšavajućih okolnosti	44
Studija slučaja 7: Manje kazne za svaki bračni status	45
Studija slučaja 8: Kazne manje jer sudovi odugovlače postupke	46
Studija slučaja 9: Blaže kazne za siromašne organizatore kriminalnih grupa	49
Studija slučaja 10: Umanjena kazna organizatoru jer često ide kod ljekara	50
3.2. Sporazumi o priznanju krivice	51
Studija slučaja 11: Sporazum o priznanju već utvrđene krivice	52
Studija slučaja 12: Dogovorili 2,5 godine za 100 kilograma	57
3.3. Oslobađajuće presude	59
Studija slučaja 13: Međunarodni (ne)organizovani kriminal	60
Studija slučaja 14: Svi oslobođeni zbog propusta u optužnici	63

4. PRANJE NOVCA	69
Studija slučaja 15: Crnogorski krak "Balkanskog ratnika"	70
Studija slučaja 16: Nakon sedam godina tužilaštvo odustalo od optužbi za pranje novca	79
5. KRIJUMČARENJE LJUDI	81
Studija slučaja 17: Blaga kaznena politika stimulise povratnike	82
Studija slučaja 18: Kazne ispod minimuma za organizovani šverc migranata	86
Studija slučaja 19: Istopio se primjer dobrih rezultata	89
Studija slučaja 20: Tužilaštvo sklopilo sporazum, iako je imalo dokaze	91
6. OSTALI OBLICI ORGANIZOVANOG KRIMINALA	92
6.1. Druga krivična djela kriminalnih grupa koje švercuju narkotike	93
Studija slučaja 21: Slučajno otkriveno planiranje ubistva	93
Studija slučaja 22: Sporazumi za automatske puške	96
6.2. Trgovina ljudima	101
Studija slučaja 23: "Afrodita"	
6.3. Krijumčarenje	109
Studija slučaja 24: Cigarete	113
Studija slučaja 25: Vozila	
7. ODGOVORNOST PRAVOSUĐA	115
7.1. Odgovornost tužilaca	116
Studija slučaja 26: Propusti tužilaštva u slučaju "Balkanski ratnik"	117
Studija slučaja 27: Drugi propusti tužilaštva	119
7.2. Odgovornost sudija	120
Studija slučaja 28: Propusti sudstva u slučaju "Balkanski ratnik"	121
Studija slučaja 29: Sudije u konfliktu interesa	123
8. PRISTUP INFORMACIJAMA	124
8.1. Pravilnik o anonimizaciji suprotan Ustavu i zakonu	125
8.2. Brisanje podataka značajnih za analizu	126
Studija slučaja 30: Sudovi štite privatnost kriminalaca ili skrivaju propuste?	
ANEKSI	130
Aneks 1: Krivična djela stvaranje kriminalne organizacije i kriminalno udruživanje	
Aneks 2: Krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga - pregled izmjena	
Aneks 3: Krivično djelo pranje novca - pregled izmjena	

UVOD

Cilj ove publikacije je da pruži jasniju sliku o rezultatima pravosuđa u borbi protiv organizovanog kriminala u Crnoj Gori.

Ovaj dokument sadrži analizu zakonskog okvira, statističkih podataka i pravosnažnih sudskih presuda koje su donijete od 2013. do kraja 2018. godine.

Trideset studija slučajeva predstavljenih u ovoj publikaciji sadrži analizu postupanja Specijalnih tužilaca, kao i prakse prvostepenih i drugostepenih sudova.

Podaci o najčešće zastupljenim oblicima organizovanog kriminala, kao što su šverc narkotika, pranje novca i krijumčarenje ljudi, predstavljeni su u posebnim poglavljima. U odvojenim studijama date su i analize postupaka koji su se odnosili na druge oblike organizovanog kriminala, uključujući posjedovanje oružja, trgovinu ljudima i krijumčarenje akciznih roba.

Odgovornost sudija i tužilaca za brojne propuste u ovim predmetima obrađena je u posebnom dijelu publikacije.

Poslednje poglavlje je fokusirano na brisanje značajnih podataka iz sudskih presuda koji ograničavaju analizu i javnu kontrolu rada pravosuđa.

SAŽETAK

Pravni okvir

Izmjenama Krivičnog zakonika iz 2010. godine propisano je **posebno krivično djelo organizovanog kriminala**, odnosno stvaranje kriminalne organizacije. Organizovanje ili pripadanje kriminalnoj organizaciji je sada osnov za krivičnu odgovornost koja je ranije postojala tek kada se u organizaciji izvrši neko drugo, konkretno krivično djelo.

Prije dvije godine usvojene su izmjene Krivičnog zakonika kojima je propisano da za postojanje krivičnog djela **pranja novca** nije neophodno da postoji osuđujuća presuda za predikatno krivično djelo iz koga je taj novac potekao. Međutim, stari zakonski okvir se i dalje primjenjuje u postupcima koji se vode za krivična djela izvršena prije 2017. godine, osim u slučajevima kada je novi zakon povoljniji za učinioca.

Elemente organizovanog kriminala u praksi najčešće imaju krivična djela vezana za krijumčarenje **narkotika**. Izmjene Krivičnog zakonika iz 2010. godine bile su u korist optuženih za izvršenje najtežeg oblika tog krivičnog djela.

Statistika

Javnosti su dostupne pravosnažne presude za 35 predmeta organizovanog kriminala koji su okončani u poslednjih šest godina. Donešene su osuđujuće presude za dvije trećine krivičnih djela koja je tužilaštvo stavljalo na teret optuženima.

Međutim, **svaka treća izrečena kazna je bila ispod zakonskog minimuma**. Za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije samo 6% izrečenih kazni je bilo iznad minimuma.

Najčešće krivično djelo sa elementima organizovanog kriminala je bilo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga. Skoro svi ti postupci su vođeni zbog krijumčarenja marihuane, a samo četiri se odnose na šverc kokaina i heroina.

Svaki peti predmet organizovanog kriminala je okončan sporazumom o priznanju krivice. Tri četvrtine kazni dogovorenih sporazumima bile su kraće od zakonskog minimuma.

Javnost rada

Sudovi objavljuju pravosnažne presude na svojim internet stranicama nakon što iz njih **izbrišu brojne podatke od značaja za kontrolu njihovog rada, ali i analizu kanala za krijumčarenje narkotika.**

Iako su suđenja bila javna, sudovi su anonimizirali imena svih lica koja se pominju u postupku, a iz nekih presuda brisali su čak i imena tužilaca. Anonimizirani su nazivi država, gradova, luka i lokacija na kojima su zaplijenjeni narkotici, kao i nazivi kompanija i brodova korištenih za izvršenje krivičnih djela. Iz nekih presuda izbrisani su i iznosi opranog novca.

Praksa

Kaznena politika u predmetima organizovanog kriminala je bila izuzetno blaga, čemu je značajno doprinio Apelacioni sud Crne Gore.

Sudovi su rijetko cijenili količinu opojne droge, pobude iz kojih je djelo počinjeno i iznos stečene koristi kao otežavajuće okolnosti. U nekim slučajevima nisu pravilno cijenili ni prethodnu osuđivanost članova kriminalne organizacije. Sa druge strane, mnogim olakšavajućim okolnostima sudovi su davali veliki značaj u korist osuđenih za organizovani kriminal.

Uprkos tome, specijalni tužioci se često nisu žalili na blage kazne izrečene organizatorima i pripadnicima kriminalnih organizacija.

Primjena sporazuma o priznanju krivice dodatno je ublažila kaznenu politiku. Tužilaštvo je zaključivalo sporazume čak i kada je imalo dovoljno dokaza za osudu u redovnom postupku, iako optuženi nisu otkrivali organizatore i druge članove kriminalnih organizacija, niti druga krivična djela ili podatke o imovini stečenoj kriminalom.

Najvažniji postupci okončani su oslobađajućim presudama jer su Specijalni tužioci napravili brojne propuste u optužnicama, pa su optuženima stavljali na teret radnje koje nisu krivična djela, kao i krivična djela koja nisu postojala u vrijeme izvršenja. Neke optužnice nisu sadržale osnovne zakonske uslove za postojanje organizovanog kriminala. Propusta je bilo čak i u slučajevima kada su tužioci raspolagali dokazima koje su im dostavile druge države.

U nekim predmetima tužioci su nakon višegodišnjih sudskih postupaka bez obrazloženja odustajali od krivičnog gonjenja, dok su neki uporno zastupali optužnice za krivična djela za koja je nastupila zastara.

Nezakonite optužnice sudovi su potvrđivali, umjesto da ih vrate na dopunu. Ti postupci su okončani oslobađajućim presudama i zabranom ponovnog suđenja optuženima za ta krivična djela.

U nekim važnim predmetima sudije su pokazale da ne znaju koji zakon da primijene u slučajevima pranja novca, niti na koji način se dokazuje to krivično djelo.

Odgovornost

Ni jedan tužilac nije odgovarao za propuste u optužnicama ili sudskim postupcima, niti za neažurnost koja je dovela do zastare.

Nisu snosile odgovornost ni sudije koje su potvrđivale nezakonite optužnice, niti sudije koje su pravile višestruke greške u korist optuženih za organizovani kriminal.

METODOLOGIJA

U ovoj publikaciji analizirane su pravosnažne sudske presude za krivična djela sa elementima organizovanog kriminala donijete u periodu od 2013. do 2018. godine.

Presude smo prikupili sa sajtova Višeg suda u Podgorici, Višeg suda u Bijelom Polju, Apelacionog i Vrhovnog suda. Međutim, pravosnažne presude objavljene na internet prezentacijama sudova nisu klasifikovane, pa nije moguće utvrditi koje se odnose na organizovani kriminal. Pored toga, iako posjeduju takozvani pravosudni informacijski sistem, većina sudova nije bila spremna da nam dostavi brojeve postupaka koji se odnose na krivična djela sa elementima organizovanog kriminala.

Zbog toga smo podatke prikupili pretragom sajtova sudova po članovima Krivičnog zakonika koji definišu stvaranje kriminalne organizacije, odnosno kriminalno udruživanje. [1] Pošto se u presudama nalaze samo inicijali optuženih, što je umnogome komplikovalo njihovu analizu, podatke o njihovim imenima smo prikupili iz medija i drugih izvora.

Na osnovu podataka iz presuda, svakog optuženog u svim predmetima vezanim za organizovani kriminal, klasifikovali smo u jednu od vrsta organizovanog kriminala (u odnosu na konkretno djelo za koje se lice tereti): narkotici, pranje novca, krijumčarenje ljudi, trgovina ljudima, falsifikovanje, oružje i ostalo. Postupke smo dodatno sortirali i po vrsti narkotika na kokain, heroin i marihuanu.

[1] Članovi 401 i 401a Krivičnog zakonika, detaljnije u poglavlju 1. Pravni okvir

Kada je u pitanju kaznena politika, u praksi se nerijetko dešava da lice koje je osuđeno za organizovani kriminal bude istovremeno osuđeno i za druga krivična djela sa ili bez elemenata organizovanog kriminala. U presudama se navode pojedinačne kazne za svako od tih djela, a sudovi izriču jedinstvenu kaznu koja je manja nego zbir kazni za pojedinačna djela.

Prilikom analize minimalnih i maksimalnih izrečenih kazni, koristili smo podatke o pojedinačnim izrečenim kaznama, jer je metodološki bilo nemoguće obraditi jedinstvene kazne. To znači da je kaznena politika sudova u prosjeku blaža od naših statističkih podataka. Štaviše, mnoga lica su osuđena u većem broju sudskih postupaka, u kom slučaju sudovi, u posebnoj proceduri, spajaju kazne i izriču sumarnu kaznu koja je uvijek manja od zbira kazni koje se spajaju. Tako se dodatno ublažava kazna kojom je lice osuđeno za djela organizovanog kriminala.

Sve pravosnažne presude za krivična djela sa elementima organizovanog kriminala dostupne su na www.mans.co.me.

1.

PRAVNI OKVIR

Posebno krivično djelo organizovanog kriminala, odnosno stvaranje kriminalne organizacije propisano je izmjenama Krivičnog zakonika iz 2010. godine. Prema tim izmjenama krivičnopravna odgovornost postoji već kada se organizuje ili kada se pripada kriminalnoj organizaciji. Ranije je ta odgovornost postojala tek kada se u organizaciji izvrši neko drugo konkretno krivično djelo. Međutim, tim izmjenama Zakona je suštinski dekriminalizovano korišćenje političkih partija u djelovanju kriminalne organizacije.

Krivično djelo **kriminalno udruživanje** samo po sebi ne ukazuje na postojanje organizovanog kriminala, ali se u praksi sudova svrstava u tu grupu krivičnih djela i tako poboljšava zvanična statistika. Opis radnje tog krivičnog djela ispunjava samo dva od četiri obavezna uslova za postojanje organizovanog kriminala, koji se moraju kumulativno ispuniti.

Krivična djela koja u praksi najčešće imaju elemente organizovanog kriminala uključuju neovlašćenu proizvodnju, držanje i stavljanje u promet opojnih **droga**. Izmjene Krivičnog zakonika iz 2010. godine bile su u korist optuženih za izvršenje najtežeg oblika krijumčarenja narkotika. Ostala krivična djela uključuju **krijumčarenje ljudi i posjedovanje oružja, trgovinu ljudima, kao i pranje novca**, koje je obrađeno u posebnoj publikaciji. [2]

Prije dvije godine usvojene su izmjene Krivičnog zakonika kojima je jasno propisano da za postojanje krivičnog djela **pranja novca** nije neophodno da postoji osuđujuća presuda za predikatno krivično djelo, iz koga je taj novac potekao. Međutim, stari zakonski okvir se i dalje primjenjuje u postupcima koji se vode za krivična djela izvršena prije 2017. godine, osim u slučajevima kada je novi zakon povoljniji za učinioca.

[2] Monitoring izvještaj 3 – Pranje novca, Analiza pravosnažnih sudskih presuda (2013 – 2018), link: http://www.mans.co.me/wp-content/uploads/2019/09/Monitoring-3-FINAL_MNE.pdf

1.1. Definicija organizovanog kriminala

Izmjene Krivičnog zakonika (KZ) iz 2010. godine po prvi put propisuju posebno krivično djelo organizovanog kriminala, odnosno stvaranje kriminalne organizacije. [3] Prije toga, definicija organizovanog kriminala [4] bila je data u Zakoniku o krivičnom postupku Crne Gore [5] (ZKP).

Stvaranje kriminalne organizacije

Prema KZ-u, radnja organizovanja ili pripadanja kriminalnoj organizaciji dovoljna je za postojanje krivičnog djela stvaranje kriminalne organizacije, a ako organizator ili pripadnik u okviru organizacije učine i drugo krivično djelo, odgovaraće i za to djelo.

Krivičnopravna odgovornost postoji već kada se organizuje ili kada se pripada kriminalnoj organizaciji, dok je ranije ta odgovornost postojala tek kada se u organizaciji izvrši neko drugo konkretno krivično djelo.

Propisana je kazna zatvora u trajanju od tri do petnaest godina za organizatora, a jedna do osam godina za pripadnika kriminalne organizacije.

Da bi se radilo o ovom krivičnom djelu neophodno je kumulativno ispunjenje sljedećih uslova:

- 1) **postojanje određenog stepena sumnje** - osnovane sumnje da je izvršeno krivično djelo;
- 2) **težina krivičnih djela koja su cilj organizacije** - koji se ogleda u apstraktnoj težini izraženoj kroz propisanu kaznu zatvora od četiri godine ili težoj kazni;
- 3) **organizovanost** - koji podrazumjeva da krivično djelo mora biti rezultat djelovanja tri ili više lica udruženih u kriminalnu organizaciju, odnosno kriminalnu grupu;
- 4) **poseban kriminalni cilj organizacije ili grupe**, koji se sastoji u tome da se krivična djela vrše radi sticanja dobiti ili moći.

Pored toga, za postojanje organizovanog kriminala neophodno je ispunjenje još najmanje tri od sljedećih uslova:

- 1) **hijerarhijska struktura** - svaki član organizacije ili grupe je imao unaprijed određeni ili očigledno određivi zadatak ili ulogu;
- 2) **stalnost u djelovanju** - djelatnost se planira na duže vrijeme ili za neograničeni vremenski period;
- 3) **interna pravila** - djelatnost se zasniva na primjeni određenih pravila unutrašnje kontrole i discipline članova;
- 4) **internacionalizacija djelovanja** - djelatnost se planira i sprovodi u međunarodnim razmjerama;
- 5) **nasilnička priroda organizacije** - u djelovanju organizacije se primjenjuje nasilje ili zastrašivanje ili postoji spremnost za njihovu primjenu;
- 6) **postojanje poslovnih veza** - u djelatnosti organizacije koriste se privredne ili poslovne strukture;
- 7) **nezakonita legalizacija prihoda** - u djelatnosti organizacije koristi se pranje novca ili nezakonito stečene dobiti;
- 8) **veze sa faktorima moći** - uticaj organizacije na političku vlast, sredstva javnog informisanja, zakonodavnu, izvršnu ili sudsku vlast ili na druge važne društvene ili ekonomske činioce.

[3] Krivični zakonik, Član 401a

[4] Zakonik o krivičnom postupku, član 22

[5] Zakonik o krivičnom postupku, "Službeni list CG" br.57/2009 i 49/2010

Propisano je da kriminalna organizacija u svojoj djelatnosti koristi privredne ili poslovne strukture, ali ne i **političke strukture**, iako je takvo rješenje postojalo u ranije važećem Zakoniku o krivičnom postupku. [6]

Nakon izmjene Zakona, korišćenje političke partije u djelovanju kriminalne organizacije više nije jedan od mogućih uslova za postojanje organizovanog kriminala.

Umjesto da se korišćenje političkih struktura, odnosno političkih partija, smatra jednim od posebnih uslova za postojanje organizovanog kriminala, ZKP i KZ tu vezu pokušavaju da propišu kroz uticaj organizacije na **"političku vlast"**. [7]

Termin "politička vlast" u pravnom smislu je **potpuno neodređen i neprecizan**. Naime, sa striktno pravnog aspekta, nesporno je da postoje jedino zakonodavna, izvršna i sudska vlast, pa je nerazumljivo na koga to treba da se ima uticaj da bi se radilo o uticaju na političku vlast i da bi bio ispunjen ovaj uslov za organizovani kriminal.

Stoga se uslov uticaja na "političku vlast" ovdje pokazuje suvišnim i svakako ne dovodi do mogućnosti da se političke partije povežu sa organizovanim kriminalom, jer se političke partije ne mogu smatrati bilo kojom granom vlasti, niti "političkom vlašću".

Kriminalno udruživanje [8]

Krivično djelo kriminalno udruživanje **samo po sebi ne ukazuje na postojanje organizovanog kriminala**, ali se u praksi sudova svrstava u tu grupu krivičnih djela i tako poboljšava zvanična statistika.

Ovo krivično djelo podrazumijeva stvaranje grupe ili drugog udruženja, plana za vršenje krivičnih djela, dodjelu uloga pripadnicima i uopšte preduzimanje mjera za funkcionisanje udruženja, odnosno za vršenje krivičnih djela u cilju kojih je udruženje organizovano. Po stavovima prakse i pravne teorije, grupu i udruženje čine najmanje tri lica koja su se udružila radi vršenja krivičnih djela.

Upravo ove karakteristike (organizovanost, broj i uloga pripadnika, cilj) predstavljaju sličnosti sa organizovanim kriminalom i ujedno su razlog da tužilaštvo i sudovi **predmete u kojima se sudi za ovo krivično djelo neosnovano tretiraju kao predmete organizovanog kriminala**.

Opis radnje ovog krivičnog djela ispunjava samo dva od četiri obavezna uslova za postojanje organizovanog kriminala koji se moraju kumulativno ispuniti.

[6] U članu 507. stav 4. ("Službeni list RCG", br. 71/2003, 7/2004 i 47/2006)

[7] Član 22. tačka 8. alineja ž ZKP-a i Član 401a stav 6. tačka 8. KZ-a

[8] Do izmjena Krivičnog zakonika iz 2010. godine ovo krivično djelo je imalo naziv zločinačko udruživanje

Obavezni uslovi

Postojanje određenog stepena sumnje	Ispunjen
Težina krivičnih djela koja su cilj organizacije	Ispunjen
Organizovanost	Nije ispunjen
Kriminalni cilj sticanje dobiti ili moći	Nije ispunjen

Opis radnje zadovoljava samo jedan od osam dodatnih uslova, od kojih moraju biti zadovoljena najmanje tri da bi bilo riječi o organizovanom kriminalu.

Dodatni uslovi (najmanje tri moraju biti ispunjena)

Hijerarhijska struktura	Ispunjen
Stalnost u djelovanju	Nije ispunjen
Interna pravila	Nije ispunjen
Internacionalizacija djelovanja	Nije ispunjen
Nasilnička priroda organizacije	Nije ispunjen
Postojanje poslovnih veza	Nije ispunjen
Nezakonita legalizacija prihoda	Nije ispunjen
Veze sa faktorima moći	Nije ispunjen

Na kraju, da se ne radi o krivičnom djelu koje obavezno znači i da je u pitanju organizovani kriminal, posredno je potvrdio i zakonodavac dopunama KZ-a iz 2010. godine, kada je propisano dodatno krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije.

Po zakonskom opisu radnje **organizator odgovara za organizovanje kriminalnog udruženja, a pripadnik udruženja odgovara samo ako je cilj udruženja vršenje krivičnih djela za koja se može izreći kazna zatvora od pet godina ili teža kazna.**

U slučaju da organizator ili pripadnik izvrše krivično djelo u sastavu udruženja, oni će odgovorati i za to krivično djelo i za krivično djelo kriminalno udruživanje.

Za kriminalno udruživanje čiji je cilj vršenje krivičnih djela za koja se može izreći kazna zatvora od jedne godine ili teža kazna, organizatoru je propisana kazna zatvora do tri godine. Pripadnik ovog udruženja ne odgovara za ovo krivično djelo.

Ako kriminalno udruživanje ima za cilj vršenje krivičnih djela za koja se može izreći kazna zatvora od pet godina ili teža kazna, za organizatora je propisana kazna zatvora u trajanju od jedne do osam godina, a za pripadnika kazna zatvora do dvije godine.

1.2. Krivična djela karakteristična za organizovani kriminal

Neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga

Radnja izvršenja krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga propisana je alternativno kao:

- 1) neovlašćena proizvodnja, prerada i prodaja;
- 2) kupovanje, držanje ili prenošenje radi prodaje;
- 3) posredovanje u prodaji ili kupovini i
- 4) svaki drugi način neovlašćenog stavljanja u promet opojnih droga. [9]

Dakle, da bi se radilo o ovom krivičnom djelu, radnja kupovanja, držanja ili prenošenja opojne droge treba da se vrši radi prodaje.

Za osnovni oblik ovog krivičnog djela propisana je kazna zatvora u trajanju od dvije do deset godina, dok za teže oblike KZ propisuje kazne od dvije do 15 godina. [10]

Krivični zakonik inkriminiše i određene pripremne radnje za ovo krivično djelo. Naime, za pravljenje, nabavljanje, posjedovanje, prevoz ili davanje na upotrebu opreme, materijala ili supstance za koje zna da su namijenjene za proizvodnju opojnih droga, učinilac će se kazniti zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

Izmjenama Krivičnog zakonika Vlada i Skupština su omogućile konkretne povoljnosti licima optuženim za izvršenje najtežeg oblika ovog krivičnog djela, ali i lakši unos i korišćenje opojne droge u Crnoj Gori.

Izmjenama Krivičnog zakonika iz 2010. godine, stavovi 2. i 3. člana 300. ranije važećeg zakonika [11] kojim su bila propisana dva teža oblika ovog krivičnog djela i strožije kazne, promijenjeni su u korist okrivljenih za ta krivična djela.

Više lica ili mreža

Tim izmjenama Krivičnog zakonika promijenjen je teži oblik ovog krivičnog djela za slučajeve kada je ono izvršeno od strane više lica. Naime, u članu 300. stav 3. je ranije bilo propisano da će se učinilac kazniti zatvorom od tri do petnaest godina, ako je djelo izvršeno od strane više lica ili je učinilac organizovao mrežu preprodavaca ili posrednika.

Izmjenama Zakonika 2010. godine iz tog stava su izbrisane riječi “**ako je djelo izvršeno od strane više lica**”, pa je propisano da će se učinilac kazniti zatvorom od tri do petnaest godina, **samo** ako je organizovao mrežu preprodavaca ili posrednika.

U obrazloženju Predloga ovih izmjena KZ-a, Vlada nije navela razloge za izmjenu ovog stava. Međutim, po stavovima sudske prakse i pravne teorije, zakonska formulacija “**više lica**” odnosi se na dva ili više lica. Pojam mreže, ipak, podrazumijeva veći broj lica od dva. Tako ove izmjene zakona bespotrebno otežavaju postupak dokazivanja i dovode u povoljniji položaj lica optužena za izvršenje težeg oblika ovog krivičnog djela.

U Aneksu 2 je dat pregled izmjena ovog člana zakona.

[9] Krivični zakonik, Član 300. stav 1.

[10] Kazne za teže oblike su: od dvije do dvanaest godina zatvora za unošenje opojne droge u Crnu Goru u namjeri vršenja ovog krivičnog djela; od tri do petnaest godina zatvora za organizovanje mreže preprodavaca ili posrednika; od tri do petnaest godina zatvora za učinioca koji prodaje, nudi na prodaju ili bez naknade radi daljeg stavljanja u promet daje opojne droge maloljetnom licu, duševno bolesnom licu, licu koje je privremeno duševno poremećeno, licu koje je teže duševno zaostalo ili licu koje se liječi od zavisnosti od opojnih droga, ili ko stavlja u promet opojnu drogu pomiješanu sa supstancom koja može dovesti do teškog narušavanja zdravlja, ili ko izvrši ovo krivično djelo u vaspitnoj ili obrazovnoj ustanovi ili u njenoj neposrednoj blizini ili ustanovi za izvršenje krivičnih sankcija ili u javnom lokalu ili na javnoj priredbi, ili ako krivično djelo učini službeno lice, ljekar, socijalni radnik, sveštenik, nastavnik ili vaspitač iskorišćavanjem svog položaja ili ko za izvršenje tog djela koristi maloljetno lice.

[11] "Službeni list RCG" br.70/2003 od 25.12.2003. godine

Pranje novca

Prije dvije godine usvojene su izmjene Krivičnog zakonika kojima je jasno propisano da za postojanje krivičnog djela pranja novca nije neophodno da postoji osuđujuća presuda za predikatno krivično djelo, iz koga je taj novac potekao.

Međutim, stari zakonski okvir se i dalje primjenjuje u postupcima koji se vode za krivična djela izvršena prije 2017. godine, osim u slučajevima kada je novi zakon povoljniji za učinioca.

Crna Gora je još 2008. godine ratifikovala Konvenciju Savjeta Evrope o pranju, traženju, zapleni i konfiskaciji prihoda stečenih kriminalom i o finansiranju terorizma. [12] U članu 9. stav 5. te Konvencije, eksplicitno je naglašeno da će se svaka država postarati da **preduslov** za osuđujuću presudu za pranje novca **ne bude** osuđujuća presuda za predikatno krivično djelo. **Tek izmjenama iz 2017. godine** [13] crnogorski Krivični zakonik je u potpunosti usklađen sa odredbama te Konvencije.

Krivično djelo pranja novca po prvi put je uvedeno u crnogorski Krivični zakon 2002. godine, od 2003. je propisano članom 268. Krivičnog zakonika i mijenjano tri puta, 2006., 2010. i 2017. godine. Sve te izmjene komplikovale su sudske postupke, jer je bilo neophodno utvrditi koji zakon treba primijeniti u svakom pojedinačnom slučaju.

Važeći zakonski okvir

Izmjenama Krivičnog zakonika iz 2017. godine je propisano da za postojanje krivičnog djela pranja novca nije neophodno da postoji pravosnažna osuđujuća presuda za predikatno krivično djelo.

Radnja krivičnog djela pranja novca tim izmjenama je opisana na sledeći način:

“Ko izvrši konverziju ili prenos novca ili druge imovine sa znanjem da su pribavljeni kriminalnom djelatnošću, u namjeri da se prikrije ili lažno prikaže porijeklo novca ili druge imovine, ili ko stekne, drži ili koristi novac ili drugu imovinu sa znanjem u trenutku prijema da potiču od vršenja **kriminalne djelatnosti**, ili ko prikrije ili lažno prikaže činjenice o prirodi, porijeklu, mjestu deponovanja, kretanja, raspolaganja ili vlasništva novca ili druge imovine za koje zna da su pribavljeni **kriminalnom djelatnošću**”.

Propisane su sledeće kazne za pranje novca:

- za osnovni oblik tog krivičnog djela - šest mjeseci do pet godina [14],
- vrijednost novca ili imovine prelazi 40.000 eura - od jedne do 10 godina [15],
- izvršeno od više lica udruženih za vršenje takvih djela - od tri do 12 godina. [16]

[12] Konvenciju Savjeta Evrope o pranju, traženju, zapleni i konfiskaciji prihoda stečenih kriminalom i o finansiranju terorizma Crna Gora je ratifikovala Zakonom donešenim 29. jula 2008. godine, "Službeni list CG - Međunarodni ugovori" br. 5/2008 od 07.08.2008. godine

[13] Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika CG, "Službeni list Crne Gore" br.44/2017 od 06.07.2017. godine - stupio na snagu 14.07.2017. godine Članom 24 izmijenjen je član 268 koji propisuje krivično djelo pranje novca

[14] Stav 1 člana 268

[15] Stav 3 člana 268

[16] Stav 4 člana 268

Važeći zakon propisuje iste kazne za pranje novca u slučaju osuđenih koji su počinili i predikatno krivično djelo i onih koji nisu učestvovali u nezakonitom sticanju novca koji su prali. [17] Izmjenama Zakona iz 2017. je precizirano da će se kazniti i onaj ko pomogne izvršiocu da izbjegava odgovornost za učinjeno djelo ili da prikriva porijeklo novca ili imovine.

Takođe je propisano da će se za pranje novca kazniti svako ko je mogao i bio dužan da zna da novac ili imovina predstavljaju prihod pribavljen kriminalnom djelatnošću i to zatvorom do tri godine. [18]

Krivični zakonik propisuje i da će se oduzeti novac i imovina koja je predmet izvršenja krivičnog djela pranja novca [19], a nakon izmjena iz 2017. godine KZ daje i precizniju definiciju imovine. [20]

Prethodni zakonski okvir

2002.

Krivično djelo pranje novca je po prvi put uvedeno u crnogorski Krivični zakon 2002. godine. Iz opisa radnje krivičnog djela u ovom zakonu proizilazi da **mora postojati osuđujuća presuda za predikatno krivično djelo:**

“Ko u bankarskom, novčanom ili drugom privrednom poslovanju uloži, preuzme, zamijeni ili na drugi način prikrije pravi izvor novca, odnosno predmeta ili prava stečenih novcem za koji zna da je pribavljen **krivičnim djelom**”. [21]

2003.

Usvajanjem Krivičnog zakonika iz 2003. godine, mijenja se prvi stav tog člana i daje nešto uopšteniji opis radnje pranja novca, ali i dalje proizilazi kao obavezan **uslov da tužilaštvo pravosnažno dokaže predikatno** krivično djelo:

„Ko putem bankarskog, finansijskog ili drugog privrednog poslovanja prikrije način pribavljanja novca ili druge imovine za koje zna da su pribavljeni krivičnim djelom“.

2006.

Narednom izmjenom zakona se precizira vrijednost za koju je propisan teži oblik krivičnog djela na **više od 40 hiljada eura**. Do tada je u stavu 3 bilo propisano da novac ili imovina moraju biti „velike vrijednosti“.

Mijenja se i stav 5 koji je uopšteno propisivao krivičnu odgovornost za onoga ko je djelo učinio iz nehata. Izmjenama iz 2006. se precizira krivična odgovornost onoga ko učini djelo, “a mogao je i bio dužan da zna da novac ili imovina predstavljaju prihod pribavljen kriminalnom djelatnošću”. Tako je precizirano da se **nehat** odnosi samo **na jedno obilježje krivičnog djela** – znanje da su novac ili imovina pribavljeni kriminalnom djelatnošću, jer se samo krivično djelo pranje novca ne može izvršiti sa nehatom.

[17] Stav 2 člana 268

[18] Stav 5 člana 268

[19] Stav 6 člana 268

[20] Stav 7 člana 268

[21] Član 129a Krivičnog zakona iz 2002. godine.

2010.

Izmjenama Krivičnog zakonika iz 2010. godine mijenja se radnja izvršenja ovog krivičnog djela [22] i definiše se kroz tri oblika:

- konverziju ili prenos novca ili imovine;
- sticanje, držanje ili korišćenje novca ili imovine; i
- prikrivanje ili lažno prikazivanje činjenica o novcu ili imovini.

Za prvi oblik radnje (konverzija ili prenos) izmjenama iz 2010. godine je propisano da se radi o novcu ili imovini koja je **pribavljena kriminalnom djelatnošću**, dok se za druga dva oblika radnje propisivalo da se radi o novcu ili imovini koja je pribavljena ili potiče od krivičnog djela.

U ovim izmjenama Krivičnog zakonika po prvi put se koristi termin “kriminalna djelatnost” kojom treba da je pribavljen novac ili imovina. U tom slučaju, za prvi oblik radnje, nije potrebno da postoji osuđujuća presuda za predikatno krivično djelo.

Za druga dva oblika radnje KZ i dalje navodi da novac ili imovina moraju biti pribavljeni krivičnim djelom, što podrazumijeva postojanje osuđujuće presude, jer se krivično djelo može dokazati samo na taj način.

Ova izmjena je nepovoljnija za optužene koji su izvršili krivično djelo pranje novca konverzijom ili prenosom novca ili imovine koji mogu biti osuđeni i kada ne postoji osuđujuća presuda za predikatno krivično djelo od koga je novac potekao.

[22] Krivični zakonik, Član 268. stav 1.

Izmjenama iz 2010. godine smanjene su maksimalne propisane kazne osuđenima za pranje novca koji su izvršili predikatno krivično djelo, sa osam na pet godina.

Do tih izmjena osuđeni za pranje novca koji su učestvovali u izvršenju krivičnog djela kojim su taj novac stekli su mogli biti kažnjeni od jedne do osam godina zatvora.

Izmjenama iz 2010. godine, za te izvršioce propisana je ista kazna kao za one koji nisu učestvovali u nezakonitom sticanju novca - u trajanju od **šest mjeseci do pet godina zatvora.** [23]

Zakonsko rješenje iz 2010. godine, koje je i sada na snazi, je povoljnije za optužene za pranje novca koji su izvršili predikatno krivično djelo kojim su taj novac stekli.

U aneksu 3 dat je pregled niza izmjena zakonskog okvira kojim je kriminalizovano pranje novca. To krivično djelo je prvi put propisano 2002. godine, izmijenjeno u 2003. godini kada je usvojen Krivični zakonik, a zatim ponovo izmijenjeno 2006., 2010. i konačno 2017. godine.

[23] Stav 2. člana 268. KZ-a

Trgovina ljudima

Krivično djelo trgovine ljudima najčešće se vrši na način da se radi o organizovanom kriminalu. Ovo krivično djelo ima jedan od najsloženijih opisa radnje izvršenja u KZ-u [24], što prilično otežava njegovo dokazivanje. **Za postojanje ovog krivičnog djela potrebno je da se preduzme određena radnja, na određeni način i sa određenim ciljem.**

Po zakonskom opisu [25] **radnja izvršenja** je vrbovanje, prevoz, prebacivanje, predaja, prodaja, kupovina, posredovanje u prodaji, sakrivanje ili držanje drugog lica.

Ta radnja treba da se vrši na jedan od sljedećih načina:

- silom ili prijetnjom,
- dovođenjem u zabludu ili održavanjem u zabludi,
- zloupotrebom ovlašćenja, povjerenja, odnosa zavisnosti, teških prilika drugog,
- zadržavanjem, oduzimanjem, uništenjem ili falsifikovanjem ličnih isprava, pribavljanjem ili izradom takvih isprava ili davanjem ili primanjem novca ili druge koristi, radi dobijanja saglasnosti od lica koje ima kontrolu nad drugim licem.

Pored toga, neophodno je da se radnje preduzimaju sa određenim **ciljem** koji može biti:

- eksploatacija rada, prinudni rad, dovođenje u položaj sluge,
- vršenje kriminalne djelatnosti, prostitucije ili druge vrste seksualne eksploatacije, upotreba u pornografske svrhe,
- prosjačenje,
- radi oduzimanja dijela tijela za presađivanje ili
- radi korišćenja u oružanim sukobima.

Ako je ovo krivično djelo izvršeno prema maloljetnom licu, onda nije neophodno dokazati da je upotrijebljena sila, prijetnja ili neki drugi od navedenih načina izvršenja. [26]

Kazna za osnovni oblik ovog krivičnog djela propisana je u rasponu **od jedne do deset godina zatvora**. Za teže oblike ovog krivičnog djela, KZ propisuje strožije kazne:

- **najmanje tri godine zatvora**, ako je djelo izvršeno prema maloljetnom licu ili ako je učinjeno od strane službenog lica u obavljanju službene dužnosti ili je sa umišljajem doveden u opasnost život jednog ili više lica [27],
- **jedna do dvanaest godina zatvora**, ako je zbog izvršenog djela nastupila teška tjelesna povreda nekog lica [28],
- **najmanje deset godina zatvora**, ako je zbog izvršenog djela nastupila smrt jednog ili više lica ili ako se izvršilac bavi vršenjem ovog krivičnog djela ili je djelo izvršeno na organizovan način od strane više lica. [29]

Zakonom je propisano i da će se kaznom **zatvora od šest mjeseci do pet godina** kazniti onaj ko **koristi usluge lica za koje zna** da je žrtva trgovine ljudima, a ako je žrtva trgovine ljudima maloljetno lice korisnik usluga će se kazniti **zatvorom od tri do petnaest godina**.

[24] Osnov za zakonsku formulaciju bila je Konvencija UN protiv međunarodnog organizovanog kriminala dopunjena Protokolom za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudskim bićima, naročito ženama i djecom

[25] Krivični zakonik, Član 444. stav 1.

[26] Krivični zakonik, Član 444. stav 2.

[27] Krivični zakonik, Član 444. stav 3.

[28] Krivični zakonik, Član 444. stav 4.

[29] Krivični zakonik, Član 444. stav 5. i 6.

Krijumčarenje ljudi

Na sličan način kao kriminalno udruživanje, tužilaštvo i sudovi nerijetko bez osnova u organizovani kriminal svrstavaju i krivično djelo nedozvoljen prelazak državne granice i krijumčarenje ljudi. [30] Tako se postupci i za to krivično djelo vode kao postupci za organizovani kriminal, a optužnice i presude ulaze u statistiku koja se odnosi na organizovani kriminal, iako ni približno nijesu ispunjeni uslovi koje zakon propisuje da bi se radilo o organizovanom kriminalu.

Inače, teži oblik krivičnog djela nedozvoljen prelazak državne granice i krijumčarenje ljudi postoji kada više lica na organizovan način [31] nedozvoljeno prebacuju druga lica preko granice ili se iz koristoljublja omogućava drugom nedozvoljeni prelaz granice ili nedozvoljeni boravak ili tranzit.

Dakle, kvalifikatorna okolnost koja čini teži oblik ovog krivičnog djela jeste određeni stepen organizovanosti, koji svakako nije na nivou organizovanog kriminala, u smislu zadovoljenja niza uslova precizno propisanih ZKP-om i KZ-om.

Za nedozvoljen prelazak granice ili pokušaj prelaska granice Crne Gore, naoružan ili upotrebom nasilja, propisana je kazna zatvora do jedne godine.

Za teže oblike ovog krivičnog djela, KZ propisuje strožije kazne:

- od tri mjeseca do pet godina zatvora za bavljenje nedozvoljenim prebacivanjem drugih lica preko granice Crne Gore i za vršenje ovog krivičnog djela radi sticanja finansijske ili druge koristi;
- od jedne do deset godina zatvora ako je djelo izvršeno na organizovan način, zloupotrebom službenog položaja ili na način kojim se ugrožava život ili zdravlje lica koja se krijumčare ili ako je krijumčaren veći broj ljudi.

Nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija

Za neovlašćenu izradu, prodaju, nabavku, razmjenu, nošenje ili držanje oružja, municije i eksplozivnih materija propisana je kazna zatvora u trajanju od tri mjeseca do tri godine. [32]

Ukoliko se radi o oružju, municiji i eksplozivnim materijama čije je držanje građanima zabranjeno, predviđena je kazna od šest mjeseci do pet godina zatvora, a kriminalizovano je i popravljavanje, prerađivanje, prevoženje ili stavljanje u promet na drugi način. [33]

Konačno, ako je riječ o većoj količini ili je u pitanju oružje velike razorne moći, propisana je kazna od jedne do osam godina zatvora. [34]

[30] Krivični zakonik, Član 405.

[31] Član 405. stav 3. Krivičnog zakonika

[32] Član 403 stav 1 KZ-a

[33] Član 403 stav 2 KZ-a

[34] Član 403 stav 3 KZ-a

2.

ANALIZA STATISTIČKIH PODATAKA

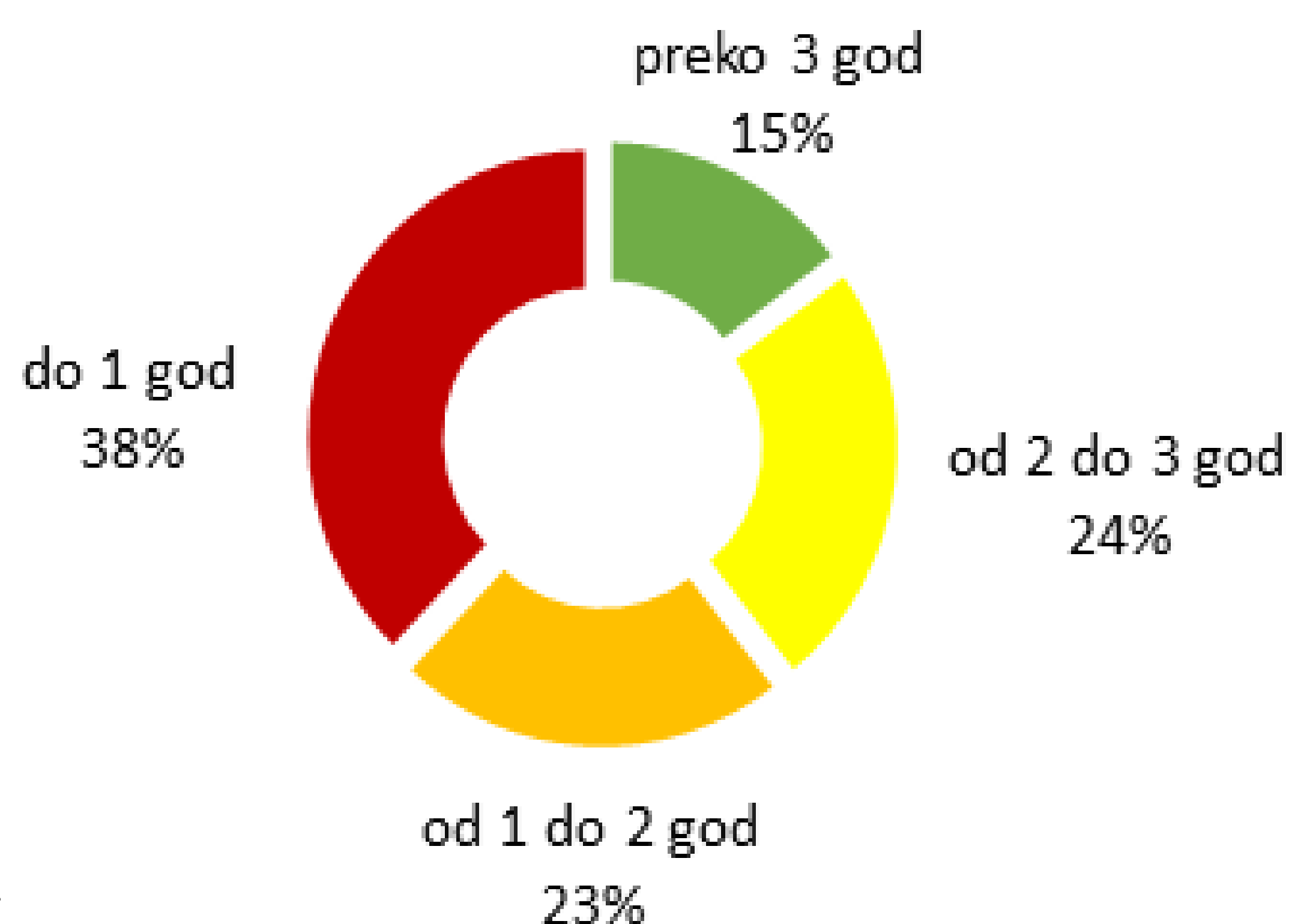
Na sajtovima sudova su dostupne pravosnažne presude za 35 predmeta organizovanog kriminala. U tim postupcima optužena su 222 lica za 433 krivična djela sa elementima organizovanog kriminala.

Donešene su osuđujuće presude za preko 70% krivičnih djela za koja je tužilaštvo teretilo optužene.

Međutim, svaka treća izrečena kazna je bila ispod zakonskog minimuma.

Prosječna izrečena kazna za organizovani kriminal je bila 19 mjeseci zatvora. Za samo 12 krivičnih djela izrečene su kazne duže od pet godina zatvora.

Uvođenje novog krivičnog djela, stvaranje kriminalne organizacije, je povećalo uspješnost tužilaštva u dokazivanju organizovanog kriminala. Međutim, kaznena politika sudova za to krivično djelo je bila izuzetno blaga, pa je samo 6% izrečenih kazni bilo iznad zakonskog minimuma.

Grafik 1: Trajanje kazni za krivična djela sa elementima organizovanog kriminala izrečenih pravosnažnim presudama (2013. - 2018.)

Najčešće krivično djelo sa elementima organizovanog kriminala je bilo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga. Skoro svi ti postupci su vođeni zbog krijumčarenja marihuane, a samo četiri predmeta su se odnosila na šverc kokaina i heroina.

2.1. Organizovani kriminal

U predmetima organizovanog kriminala tužilaštvo je optuženima stavljalno na teret stvaranje kriminalne organizacije, relativno novo krivično djelo, ili kriminalno udruživanje koje je od ranije postojalo u našem zakonodavstvu.

U 80% predmeta optuženima je na teret stavljeno stvaranje kriminalne organizacije (član 401a Krivičnog zakonika).

U svakom petom predmetu optuženima je stavljeno na teret kriminalno udruživanje (član 401 KZ-a). Većina pravosnažnih presuda u tim slučajevima je donešena u toku 2013. i 2014. godine, a odnosile su se na veći broj lica. Zbog toga ukupna statistika pokazuje da je svakog trećeg optuženog za organizovani kriminal tužilaštvo teretilo za kriminalno udruživanje.

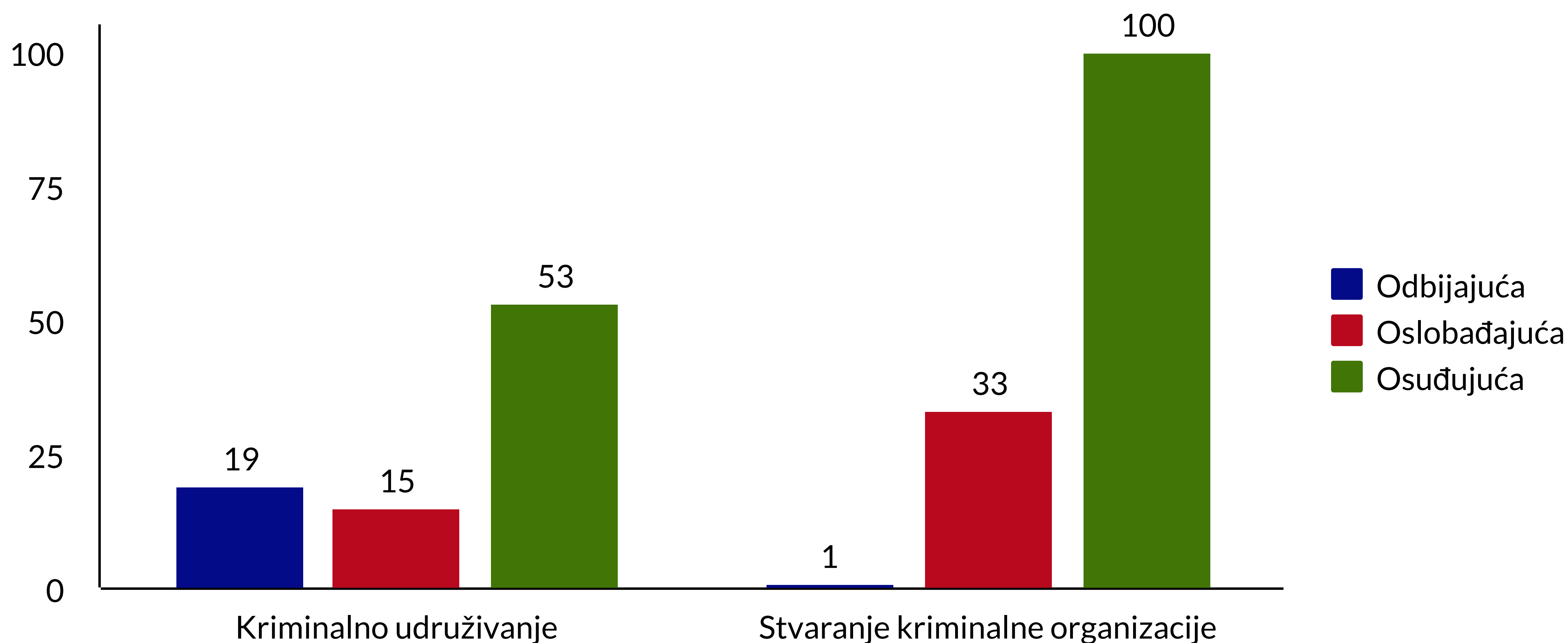
U slučajevima u kojima su optužene teretili za kriminalno udruživanje, tužilaštvo je u prosjeku gonilo 12 lica, a u predmetima koji su se odnosili na stvaranje kriminalne organizacije u prosjeku je gonilo nepunih pet lica.

Grafik 2: Krivična djela organizovanog kriminala u kojima su donijete pravosnažne presude (2013. - 2018.)

U posljednjih šest godina donijeto je preko 60% pravosnažnih osuđujućih presuda za krivično djelo kriminalno udruživanje. Svaka peta pravosnažna presuda za to krivično djelo je bila odbijajuća i to uglavnom zbog zastare, dok je svaka šesta bila oslobađajuća.

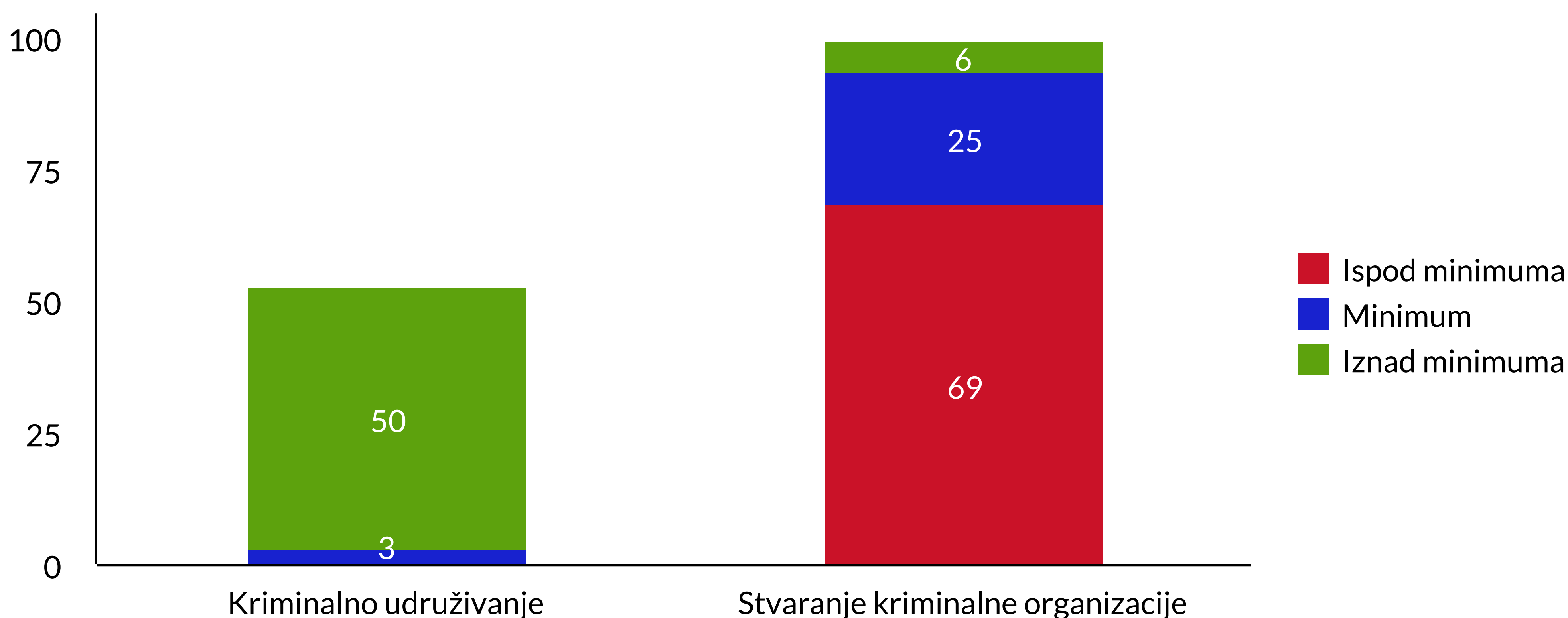
Sa druge strane, tužilaštvo je imalo mnogo više uspjeha u dokazivanju novog krivičnog djela, stvaranje kriminalne organizacije, gdje je donešeno 75% osuđujućih presuda. U slučaju tog krivičnog djela zanemarljiv je broj zastara, ali je svaka četvrta oslobađajuća.

Grafik 3: Pravosnažne presude za krivična djela organizovanog kriminala (2013. – 2018.)

Uvođenje novog krivičnog djela, stvaranje kriminalne organizacije, je povećalo uspješnost tužilaštva u dokazivanju organizovanog kriminala. Međutim, kaznena politika sudova za to krivično djelo je blaža nego za kriminalno udruživanje.

Za samo šest krivičnih djela stvaranje kriminalne organizacije, sudovi su izrekli kazne iznad zakonskog minimuma. U slučaju osuda za krivično djelo kriminalno udruživanje, skoro sve izrečene kazne su bile iznad minimuma.

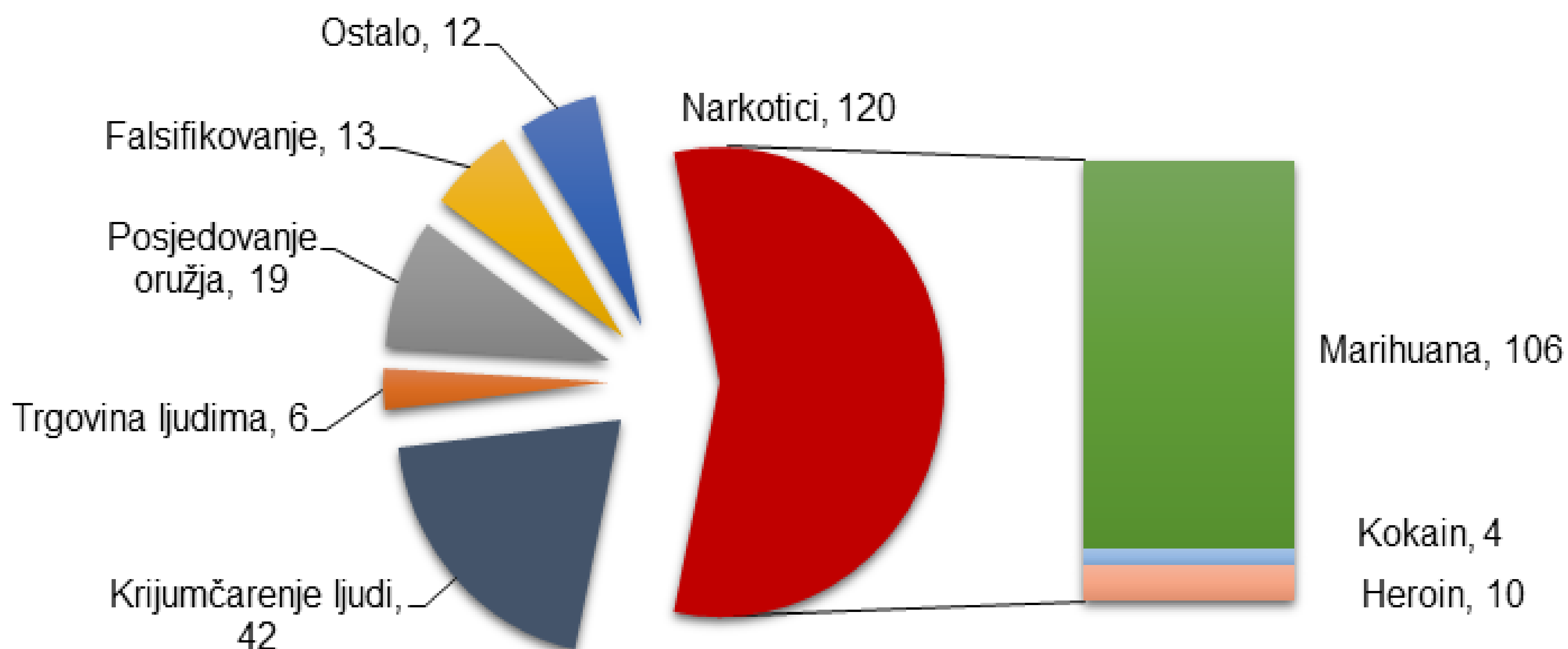
Grafik 4: Kazne za krivična djela organizovanog kriminala izrečene u pravosnažnim presudama (2013. – 2018.)

2.2. Krivična djela sa elementima organizovanog kriminala

Najčešće krivično djelo sa elementima organizovanog kriminala je bilo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga.

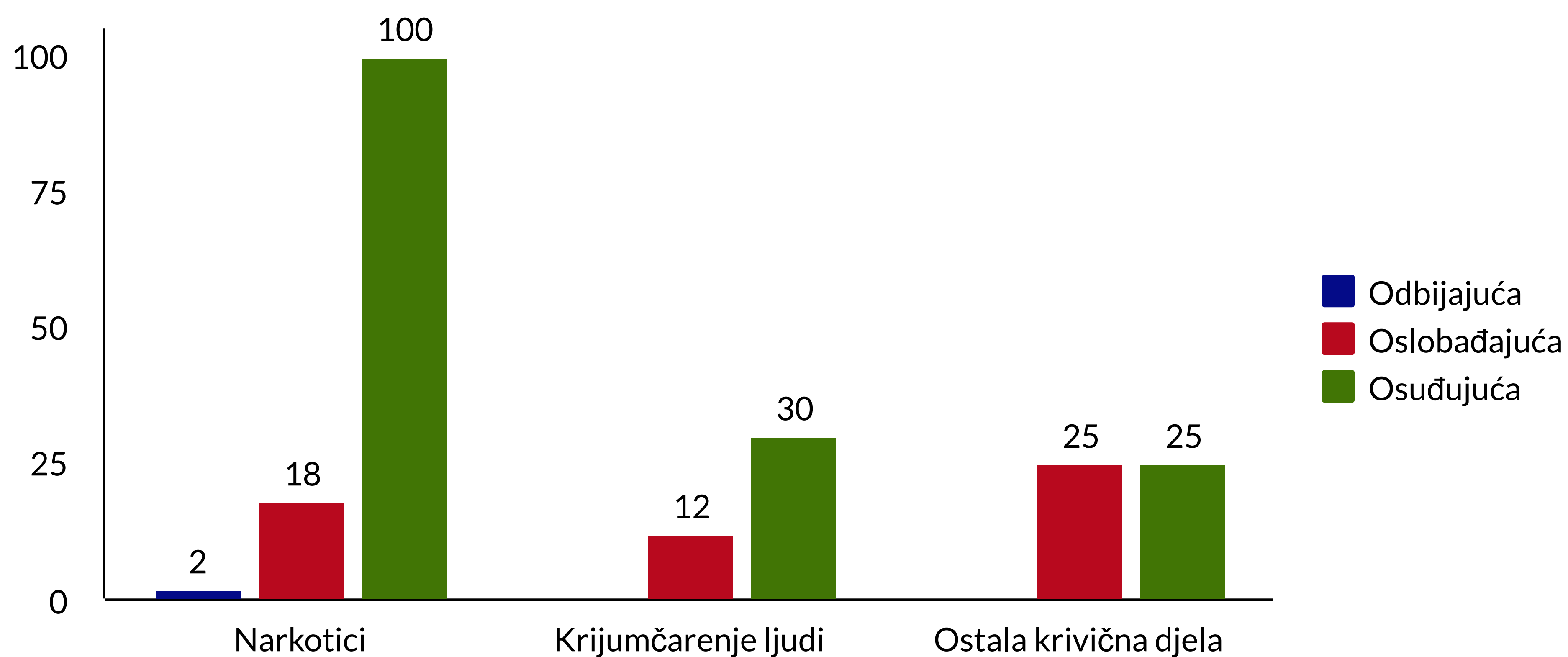
Skoro 60% krivičnih djela sa elementima organizovanog kriminala koja su stavljena na teret optuženima odnosila su se na šverc narkotika, i to uglavnom marihuane.

Svako peto krivično djelo se odnosilo na krijumčarenje ljudi, a svako deseto na posjedovanje oružja. Falsifikovanje isprava i trgovina ljudima je bilo zastupljeno u znatno manjem procentu, kao i ostala krivična djela.

Grafik 5: Broj krivičnih djela sa elementima organizovanog kriminala stavljenih na teret optužnicama za koje su donešene pravosnažne presude (2013.-2018.)

Donešeno je čak 75 % osuđujućih pravosnažnih presuda za krivična djela sa elementima organizovanog kriminala. Tužiocima su bili uspješniji u dokazivanju šverca narkotika, nego krijumčarenja ljudi ili drugih krivičnih djela.

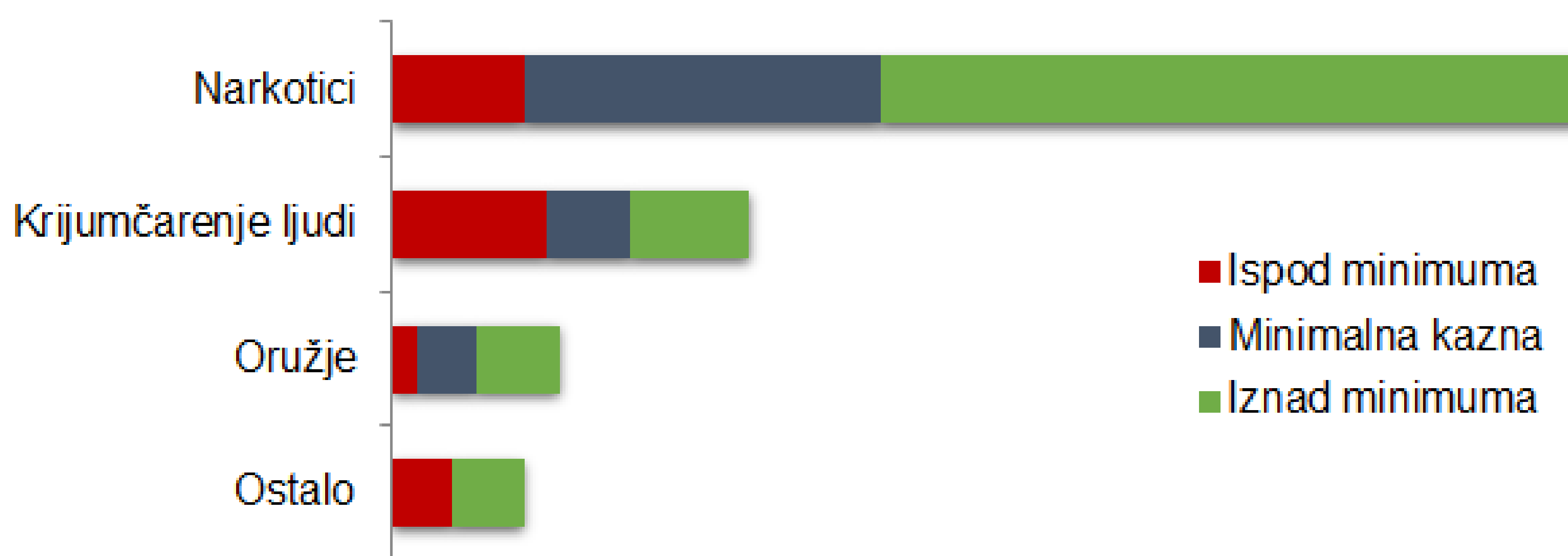
Grafik 6: Pravosnažne presude za krivična djela sa elementima organizovanog kriminala (2013. - 2018.)

Svaka peta kazna za krivična djela sa elementima organizovanog kriminala je bila ispod zakonskog minimuma.

Polovina kazni izrečenih za krivična djela sa elementima organizovanog kriminala je iznad zakonskog minimuma, svaka treća kazna je minimalna, a svaka peta ispod minimuma.

Kaznena politika je bila najstrožija u slučajevima vezanim za krijumčarenje narkotika, gdje je oko 60% kazni iznad zakonskog minimuma. Međutim i u tim predmetima svaka treća kazna je na zakonskom minimumu, a svaka deseta ispod propisane.

U predmetima vezanim za krijumčarenje ljudi dvije trećine kazni su ispod ili na zakonskom minimumu. U slučajevima vezanim za ostala krivična djela sa elementima organizovanog kriminala, svaka druga kazna je iznad minimuma.

Grafik 7: Kazne za krivična djela sa elementima organizovanog kriminala izrečene pravosnažnim presudama (2013. - 2018.)

Narkotici

Optužene za organizovani šverc kokaina ili heroina tužilaštvo je teretilo u samo četiri postupka, za ukupno 14 krivičnih djela.

Samo tri predmeta su se odnosila na krijumčarenje kokaina i svi su pokrenuti nakon istraga drugih država. Dva postupka se odnose na veće količine kokaina i vezani su za slučaj „Balkanski ratnik“, a u jednom od njih je sklopljen sporazum o priznanju krivice. Treći postupak je pokrenut protiv jednog lica, nakon hapšenja članova njegove kriminalne grupe u Holandiji.

Donešena je samo jedna pravosnažna presuda za krijumčarenje oko tri kilograma heroina od strane većeg broja lica. [35]

Krijumčarenje ljudi

U poslednjih šest godina donešene su pravosnažne presude u **četiri predmeta** organizovanog krijumčarenja ljudi, od kojih se dva odnose na članove iste kriminalne grupe. **Optužena su 33 lica, a 21 je osuđeno.**

Dodatno, **sa jednim licem je zaključen sporazum o priznanju krivice** za krivično djelo organizovani kriminal, ali ne i za krivično djelo krijumčarenje ljudi.

Za organizovano krijumčarenje ljudi sudovi su najčešće izricali kazne ispod zakonskog minimuma.

[35] U nekim predmetima koji su se dominantno odnosili na šverc i prodaju marihuane, kod optuženih su pronađene i manje količine heroina.

2.3. Vrsta postupka

Svaki peti predmet organizovanog kriminala je okončan sporazumom o priznanju krivice.

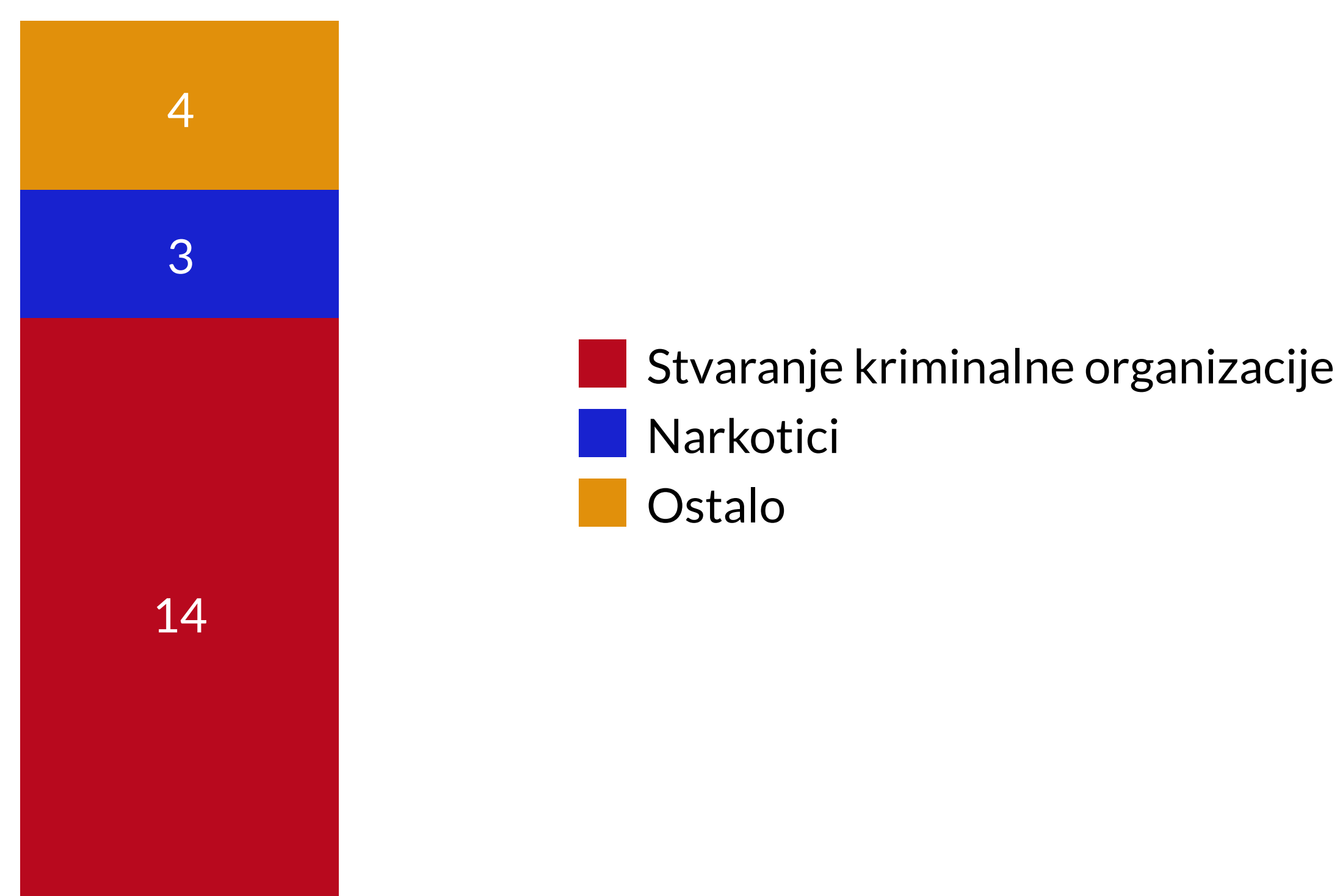
U osam predmeta tužilaštvo je sklopilo sporazume sa optuženima koji su priznali izvršenje 21 krivičnog djela.

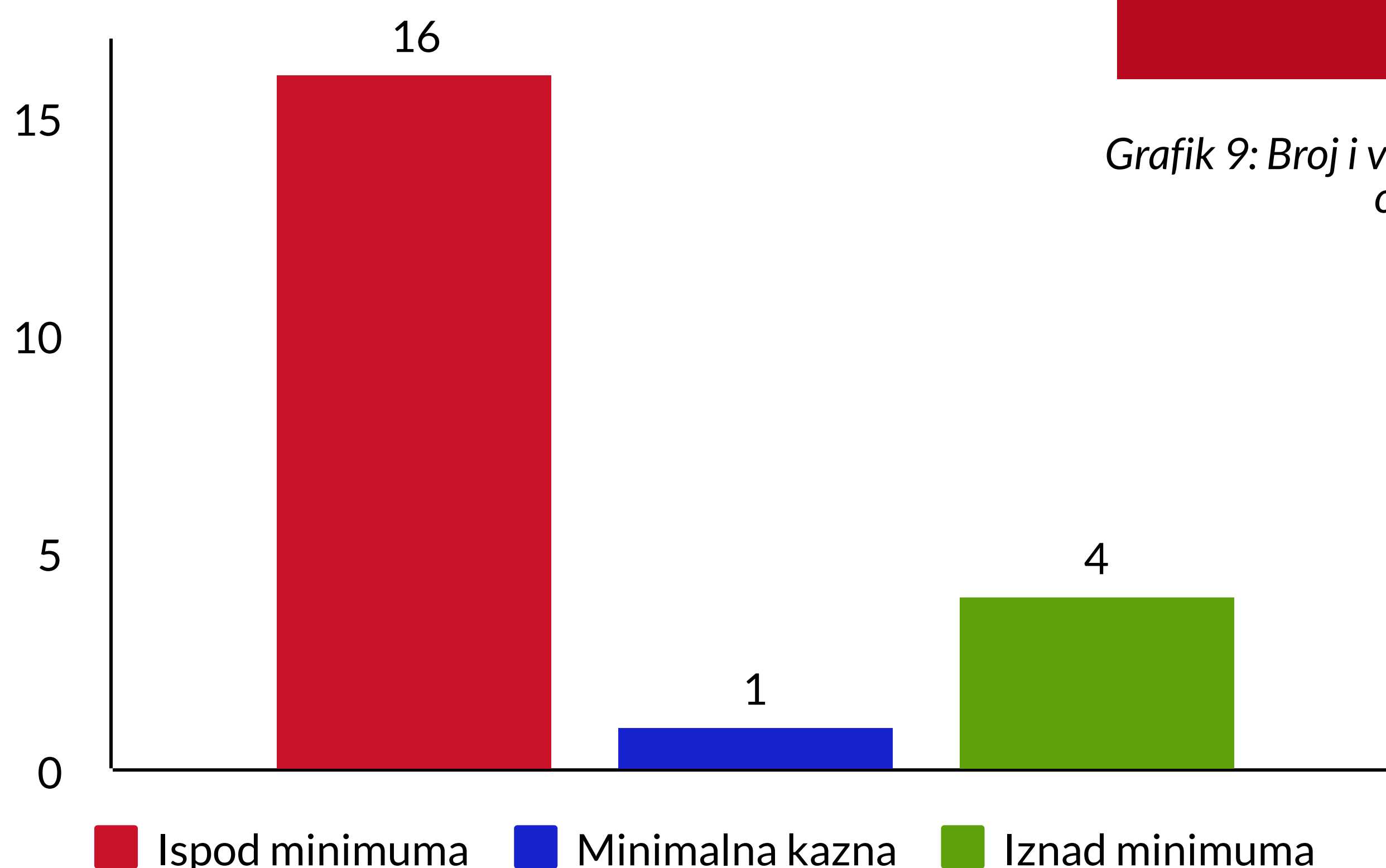
Grafik 8: Broj predmeta u kojima su donešene pravosnažne presude u redovnim postupcima u odnosu na sporazume o priznanju krivice (2013. - 2018.)

Sa druge strane, u preostalim 27 predmeta tužilaštvo je optužene teretilo za preko 400 krivičnih djela.

Sporazumi su najčešće sklapani za krivična djela stvaranje kriminalne organizacije, odnosno za krivično djelo krijumčarenje narkotika, sa elementima organizovanog kriminala.

Grafik 9: Broj i vrsta krivičnih djela za koja su sklopljeni sporazumi o priznanju krivice (2013. - 2018.)

Tri četvrtine kazni iz sporazuma o priznanju krivice su ispod zakonskog minimuma.

Grafik 10: Kazne za krivična djela organizovanog kriminala - sporazumi o priznanju krivice (2013. - 2018.)

3.

KRIJUMČARENJE NARKOTIKA

Kaznena politika u predmetima organizovanog krijumčarenja narkotika je izuzetno blaga i ne doprinosi suzbijanju te pojave. Apelacioni sud Crne Gore je doprinio dodatnom ublažavanju kaznene politike.

Sudovi su strožije kažnjavali osuđene za šverc manjih količina opojnih droga, nego one koji su trgovali većim količinama narkotika na organizovan način. **Uprkos tome, specijalni tužioci se često nisu žalili na blage kazne izrečene organizatorima i pripadnicima kriminalnih organizacija.**

Sudovi su rijetko cijenili količinu opojne droge, pobude iz kojih je djelo počinjeno i iznos stečene koristi kao otežavajuće okolnosti. U nekim slučajevima nisu pravilno cijenili ni prethodnu osuđivanost članova kriminalne organizacije. Sa druge strane, mnogim olakšavajućim okolnostima sudovi su davali veliki značaj u korist osuđenih za organizovani kriminal.

Primjena sporazuma o priznanju krivice dodatno je ublažila kaznenu politiku, iako optuženi nisu otkrivali organizatore i druge članove kriminalnih organizacija, niti druga krivična djela ili podatke o imovini stečenoj kriminalom.

Specijalni tužioci su pravili propuste u optužnicama čak i u slučajevima kada su raspolagali dokazima o organizovanom krijumčarenju narkotika koje su im dostavile druge države.

Tužioci su stavljali optuženima na teret radnje koje nisu krivična djela, a takve optužnice su sudovi potvrđivali, umjesto da ih vrata na dopunu. Ti postupci su okončani oslobađajućim presudama i zabranom ponovnog suđenja optuženima za ta krivična djela.

3.1. Osuđujuće presude i kaznena politika u redovnim postupcima

Kaznena politika sudova u redovnim postupcima je bila blaga i neujednačena.

Za organizovani šverc narkotika sudovi su najčešće izricali kazne ispod propisanog minimuma. Strožije su kažnjavali osuđene za šverc manjih količina opojnih droga, nego one koji su trgovali većim količinama narkotika na organizovan način.

Apelacioni sud Crne Gore je, po pravilu, ublažavao izrečene kazne, čak i za organizovani šverc većih količina narkotika.

U nekim slučajevima kazne su zavisile od sudija koji su postupali u predmetima, a ne težine izvršenih krivičnih djela.

Specijalni tužioci se često nisu žalili na blage kazne izrečene organizatorima i pripadnicima kriminalnih organizacija.

U nekim postupcima sudovi su relativizovali raniju osuđivanost, pa su povratnici dobijali manje kazne.

Osuđenima za organizovanu prodaju većih količina narkotika sudovi su kao olakšavajuće okolnosti cijenili “loše imovno stanje”, koje su utvrđivali samo na osnovu njihovih iskaza.

Svaki oblik bračnog statusa optuženih u ovim postupcima sudovi su tretirali kao olakšavajuću okolnost, pa su, po tom osnovu, manje kazne dobijali i oni koji su u braku i razvedeni i samci.

U nekim slučajevima organizovanog kriminala, kao olakšavajuća okolnost je uziman i protok vremena od izvršenja krivičnih djela. Iste sudije nisu primjenjivale takvu praksu u drugim predmetima, vođenim zbog lakših krivičnih djela.

Studija slučaja 1: Apelacioni sud “reže” kazne za šverc heroina

Ova studija pokazuje da je kaznena politika sudova u slučajevima šverca heroina izuzetno blaga.

Apelacioni sud je ublažavao kazne višestrukim počiniocima istih krivičnih djela zato što su mladi i siromašni, iako se već godinama bave trgovinom heroinom.

Istovremeno, sud je izrekao istu kaznu članu kriminalne organizacije koji nikad nije osuđivan, kao i organizatoru koji je višestruki povratnik.

Sud je kao olakšavajuću okolnost cijenio i protok vremena od kada je izvršeno krivično djelo, iako je pravosnažna presuda donijeta nakon samo četiri godine.

Prvom presudom u ovom predmetu izrečene su kazne u ukupnom trajanju od 656 mjeseci, ali su svakom narednom umanjivane, pa su pravosnažnom presudom utvrđene na 356 mjeseci.

Ukupne kazne	
Viši	Apelacioni
55 godina	30 godina

Na kraju postupka kazne su dodatno umanjene jer su spojene sa kaznama u drugim predmetima u kojima su optuženi takođe osuđeni za šverc narkotika, pošto ni nakon osam godina nisu bili na njihovom izdržavanju.

Informacije o optuženima

U policijskoj akciji “Medved”, početkom septembra 2009. godine, u Beranama, Rožajama i Bijelom Polju uhapšeni su pripadnici dvije narko grupe.

Vođa rožajske grupe bio je Bekim Tabaković koji je uhapšen sa Munirom Ukovićem i od njih je oduzeto dva kilograma heroina i 5.5 kilograma paracetamola. Ova grupa je nabavljala heroin sa Kosova, a zatim ga miješala sa paracetamolom i prepakivala u količinama od jedan do dva kilograma. [36] Pored njih dvojice, kao pripadnici grupe, uhapšeni su Samir Kurpejović i Orhan Musić.

Beransku grupu je predvodio Ivan Biletić, koji je zajedno sa bratom, Draganom Biletićem, od Tabakovića kupovao drogu i dalje je preprodavao preko uličnih dilera. [37] Pored braće Biletića, u djelovanju beranske grupe su učestvovali Danijel Mandić [38], Adis Ljušković, Denis Rebronja i Marko Dacić iz Bijelog Polja.

[36] Novosti: “Medved” pojeo dilere”, 06. septembar 2009., <http://www.novosti.rs/vesti/planeta.300.html:250334-Medved-pojeo-dilere>

[37] Ibid.

[38] Telegraf: “Ko je Danijel Mandić Manda koji je likvidiran sinoć u Beranama?”, 21. decembar 2017., <https://www.telegraf.rs/vesti/jugosfera/2921236-ko-je-danijel-mandic-manda-koji-je-likvidiran-sinoc-u-beranama-hapsen-je-u-policijskoj-akciji-medved-robijao-zbog-dilovanja-droge>

Optužnica

Devet lica optuženo je za krivična djela zločinačko udruživanje [39] i neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga. [40] Bekim Tabaković i Ivan Biletić optuženi su kao organizatori, a ostali kao pripadnici zločinačkog udruženja.

Jedno lice je optuženo za krivična djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga i nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija. [41]

Prva presuda: Stroge kazne, presuda skrivena od javnosti

Prva presuda Višeg suda u Bijelom Polju [42] u ovom postupku nije objavljena na sajtu sudova, pa se ne znaju razlozi presude i obrazloženje. U dostupnim presudama u ovom predmetu nisu dati podaci o pojedinačno utvrđenim kaznama za konkretna krivična djela iz te presude, već samo o jedinstvenim kaznama zatvora:

- Organizatori
 - Ivan Biletić na devet godina,
 - Tabaković na osam godina i šest mjeseci,
- Članovi
 - Dragan Biletić na sedam godina,
 - Kurpejović na pet godina i šest mjeseci,
 - Uković na pet godina,
 - Mandić na četiri godine i šest mjeseci,
 - Dacić na četiri godine i dva mjeseca,
 - Rebronja na četiri godine i
 - Musić na tri godine i šest mjeseci,
 - Ljušković na tri godine i šest mjeseci.

Prvom presudom izrečeno je ukupno 54 godine i osam mjeseci zatvora.

Rješenjem Apelacionog suda Crne Gore [43] ova presuda je **ukinuta** i predmet je vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje.

Ni presuda Apelacionog suda nije objavljena, pa se ne zna zašto je ukinuo prvostepenu presudu.

[39] Član 401. Krivičnog zakonika

[40] Član 300. Krivičnog zakonika

[41] Član 403. Krivičnog zakonika

[42] Ks.br.19/09 od 04.02.2011. godine

[43] Ksž.br.34/2011 od 24.01.2012. godine

Druga presuda: Smanjenje nekih kazni i oslobađajuće presude

U ponovljenom postupku Viši sud u Bijelom Polju donio je **osuđujuću** presudu [44] sa znatno **blažim kaznama** zbog krivičnih djela zločinačko udruživanje [45] i neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga [46], pa je osudio:

- Organizatore:
 - Ivana Biletića na šest godina,
 - Tabakovića na pet godina i dva mjeseca,
- Članove:
 - Dragana Biletića na pet godina i dva mjeseca,
 - Kurpejovića na četiri godine i tri mjeseca,
 - Ukovića na tri godine i šest mjeseci,
 - Mandića na dvije godine i pet mjeseci [47], a
 - Dacića na dvije godine i pet mjeseci.

Inače, za zločinačko udruživanje propisana je kazna zatvora u trajanju **od jedne do osam godina za organizatora** i kazna zatvora do dvije godine za pripadnika udruženja. Za neovlašćenu proizvodnju, držanje i stavljanje u promet opojnih droga propisana kazna zatvora u trajanju **od dvije do deset godina**.

Sud je ovom presudom **oslobodio** optužbi za krivična djela zločinačko udruživanje i neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga: Musića, Rebronju i Ljuškovića.

Ovom presudom izrečene su kazne zatvora u ukupnom trajanju od **29 godina i 8 mjeseci**, skoro dvostruko manje nego prvom.

Apelacioni sud Crne Gore **potvrđuje** ovu presudu u dijelu u kom su

- Tabaković, Kurpejović i Uković osuđeni za krivična djela zločinačko udruživanje i neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga;
- Mandić osuđen za nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija i neovlašćenu proizvodnju, držanje i stavljanje u promet opojnih droga;
- Ljušković i Rebronja oslobođeni za neovlašćenu proizvodnju, držanje i stavljanje u promet opojnih droga. [48]

Istom presudom, Apelacioni sud **preinačava** prvostepenu presudu pa u odnosu na kazne za šverc droge:

- Ivanu Biletiću izriče pet godina,
- Draganu Biletiću četiri godine i šest mjeseci, a
- Daciću dvije godine i dva mjeseca.

[44] Ks.br.5/12-09 od 31.10.2012. godine

[45] Član 401. Krivičnog zakonika

[46] Član 300. Krivičnog zakonika

[47] Za krivična djela nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija i neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga.

[48] Presuda Kžs.br.23/2013 od 28.05.2013. godine

Istovremeno taj sud **ukida** prvostepenu presudu u dijelu u kome su **za zločinačko udruživanje osuđeni** Ivan Biletić, optužen da je organizator, i članovi: Dragan Biletić, Dacić.

Sud ukida presudu i u dijelu u kome su oslobođeni za zločinačko udruživanje Ljušković, Rebronja i Musić, kao i u dijelu u kome je on oslobođen za neovlašćenu proizvodnju, držanje i stavljanje u promet opojnih droga.

Blaže kazne zbog mladosti, siromaštva i protoka vremena

U obrazloženju kazni koje su umanjene u odnosu na prvu presudu, Apelacioni sud navodi kao olakšavajuće okolnosti mladost, loše imovno stanje, porodične prilike “i posebno činjenicu da su djela izvršena u 2009. godini, dakle prije skoro 4 godine”. Od otežavajućih okolnosti kod svih optuženih navodi njihovu raniju osuđivanost.

U presudi nema podataka o imovnom stanju optuženih, ali je nesporno da su kupovali i prodavali veće količine heroina, što je protivrječno navodima da su svi lošeg imovnog stanja. Tako proizilazi da je imovno stanje utvrđeno samo iz navoda optuženih koje su iznijeli tokom saslušanja, a da je sud zanemario činjenicu da su se oni bavili trgovinom veće količine narkotika. [49]

U presudi nema informacija o starosti optuženih, pa nije moguće cijeliti taj dio obrazloženja Apelacionog suda.

Okolnosti pod kojima je djelo izvršeno, njegove posljedice i stepen krivice optuženih, su okolnosti koje se po Krivičnom zakoniku [50] cijene prilikom odmjeravanja kazne. Međutim, njih Apelacioni sud u presudi ne pominje.

Inače, krivično djelo za koje su optuženi osuđeni u ovom postupku izvršeno je sredinom juna 2009. godine pa do 04. septembra 2009. godine, kada je optužene otkrila policija.

Optužnica u ovom predmetu [51] podignuta je 21. decembra 2009. godine, a Apelacioni sud je donio ovu presudu 28. maja 2013. godine. Iz toga proizilazi da je postupak do ove odluke Apelacionog suda trajao **nepune tri i po godine**. Ova okolnost protoka vremena od izvršenja krivičnog djela ne može biti olakšavajuća okolnost za odmjeravanje kazne, posebno jer su optuženi relativno brzo otkriveni i jer je optužnica podignuta par mjeseci nakon što je krivično djelo izvršeno.

[49] Članom 100. Zakonika o krivičnom postupku propisano je da će okrivljeni, kada se prvi put saslušava, pored ostalog pitati i kakvog je imovnog stanja

[50] Član 42. stav 1.

[51] Kts.br.44/09

Treća presuda: Osam puta osuđivan, ali je mlad i siromašan

Novom presudom Višeg suda u Bijelom Polju [52] **oslobođeni** su:

- Dacić za krivično djelo zločinačko udruživanje, a
- Musić za zločinačko udruživanje i neovlašćenu proizvodnju, držanje i stavljanje u promet opojnih droga.

Istom presudom za krivično djelo zločinačko udruživanje [53] su **osuđeni**:

- Ivan Biletić, organizator, na **jednu godinu i šest mjeseci**,
- Dragan Biletić na deset mjeseci,
- Ljušković na **sedam mjeseci**, i
- Rebronja na **sedam mjeseci**.

Oni su osuđeni zato što su, kao organizator i pripadnici kriminalne grupe, sa unaprijed određenim zadacima i ulogama, uz spremnost na primjenu nasilja i zastrašivanja, prodavali, prenosili radi prodaje i držali veće količine heroina.

Sud je kod Ivana Biletića utvrdio olakšavajuće okolnosti da je relativno mlađe životne dobi i da je slabog imovnog stanja.

Međutim, iz presude je uklonjen podatak o datumu rođenja optuženih, pa je nemoguće provjeriti koliko godina ima ovaj optuženi i šta sud smatra za relativno mlađu životnu dob. Isto tako, nema dokaza o imovnom stanju ovog optuženog, što navodi na zaključak da je imovno stanje utvrđeno samo iz navoda optuženog koje je iznio tokom saslušanja. [54]

Istovremeno, sud je utvrdio da je on čak osam puta osuđivan, od čega pet puta na veće zatvorske kazne i to upravo zbog krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga. [55]

Sud u presudi proizvoljno nabraja okolnosti pod kojima je djelo izvršeno, njegove posljedice i stepen krivice optuženog, ali ne navodi kakve su te okolnosti u konkretnom slučaju i kako ih je ocijenio.

Na isti način sud je „obrazložio“ kazne i Draganu Biletiću, Ljuškoviću i Rebronji navodeći kao olakšavajuće okolnosti mladost i slabo imovno stanje, a otežavajuću okolnost raniju osuđivanost.

[52] Ks.br.5/13-12 od 23.09.2013. godine

[53] Član 401. Krivičnog zakonika

[54] Članom 100. Zakonika o krivičnom postupku propisano je da će okrivljeni, kada se prvi put saslušava, pored ostalog pitati i kakvog je imovnog stanja

[55] Od svih objavljenih presuda u ovom slučaju, u ovoj presudi se po prvi put navode konkretni podaci u odnosu na raniju osuđivanost optuženih.

Apelacioni: Opet ublažava, ista kazna za (ne)osuđivane

Odlučujući o žalbama na presudu Višeg suda u Bijelom Polju, Apelacioni sud **preinačava** prvostepenu presudu tako što kazne dodatno ublažava [56]:

- Ivan Biletić, koji je ranije osam puta osuđivan, od čega pet puta za krijumčarenje drogom, osuđen je na jednu godinu,
- Dragan Biletić na šest mjeseci,
- Ljušković na šest mjeseci i
- Rebronja na šest mjeseci, dok je
- Musiću preinačava oslobađajuću presudu i osuđuje ga na jednu godinu.

Apelacioni sud je **potvrdio** prvostepenu presudu u dijelu u kom je Musić oslobođen za neovlašćenu proizvodnju, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, a Dacić oslobođen za zločinačko udruživanje.

Apelacioni sud prihvata olakšavajuće okolnosti koje je prvostepeni sud nabrojao za braću Biletić, dodajući da je imao „u vidu posebno i protok vremena od izvršenja predmetnog krivičnog djela koji je skoro 5 godina“.

U vrijeme donošenja ove presude postupak je pred sudom trajao **četiri godine i tri mjeseca**.

U obrazloženju kazne zatvora u trajanju od jedne godine za Musića Apelacioni sud navodi olakšavajuće okolnosti neporočne prošlosti, jer ovo lice nije ranije osuđivano, kao i protok vremena od izvršenja djela, konstatujući da otežavajućih okolnosti kod ovog optuženog nema. Tako je Musić, kao neosuđivani član, dobio istu kaznu kao i Ivan Biletić, šef kriminalne organizacije.

Za zločinačko udruživanje sud izriče članu kriminalnog udruženja koji nikada nije bio osuđivan, istu kaznu kao organizatoru tog udruženja koji je osam puta osuđivan.

Za organizatora zakonom je propisana kazna zatvora do osam godina, a za člana kriminalne organizacije do dvije godine.

Sudovi su ublažavali kazne u svim fazama ovog postupka, pa su ukupno izrečene kazne skoro dvostruko manje na kraju postupka, što prikazuje i priložena tabela.

[56] Presuda KŽS.br.45/13 od 11.03.2014. godine

Optuženi	Djelo	Presuda/kazna (u mjesecima)				
		Prva [57]	Druga [58]	Apelacioni	Treća	Apelacioni
Ivan Biletić	zločin.uds. droga	Osuđen Osuđen	Osuđen Osuđen	Ukinuta Preinačena 60	18	Preinačena 12
	<i>jed. kazna</i>	108	72			66
Bekim Tabaković	zločin.uds. droga	Osuđen Osuđen	Osuđen Osuđen	Potvrđena Potvrđena		
	<i>jed. kazna</i>	102	62	Potvrđena		
Dragan Biletić	zločin.uds. droga	Osuđen Osuđen	Osuđen Osuđen	Ukinuta Preinačena 54	10	Preinačena 6
	<i>jed. kazna</i>	84	62			56
Samir Kurpejović	zločin.uds. droga	Osuđen Osuđen	Osuđen Osuđen	Potvrđena Potvrđena		
	<i>jed. kazna</i>	66	51	Potvrđena		
Munir Uković	zločin.uds. droga	Osuđen Osuđen	Osuđen Osuđen	Potvrđena Potvrđena		
	<i>jed. kazna</i>	60	42	Potvrđena		
Danijel Mandić	oružje droga	Osuđen Osuđen	Osuđen Osuđen	Potvrđena Potvrđena		
	<i>jed. kazna</i>	54	29	Potvrđena		
Marko Dacić	zločin.uds. droga	Osuđen Osuđen	Osuđen Osuđen	Ukinuta Preinačena 26	Oslobođen	Potvrđena
	<i>jed. kazna</i>	50	29			26
Orhan Musić	zločin.uds. droga	Osuđen Osuđen	Oslobođen Oslobođen	Ukinuta Ukinuta	Oslobođen Oslobođen	Preinačena 12 Potvrđena
	<i>jed. kazna</i>	42				12
Adis Ljušković	zločin.uds. droga	Osuđen Osuđen	Oslobođen Oslobođen	Ukinuta Potvrđena	7	Preinačena 6
	<i>jed. kazna</i>	42				6
Denis Rebronja	zločin.uds. droga	Osuđen Osuđen	Oslobođen Oslobođen	Ukinuta Potvrđena	7	Preinačena 6
	<i>jed. kazna</i>	48				6
Ukupno		656	347			356 [59]

Tabela 1: Kazne izrečene optuženima u svim fazama postupka [60]

[57] Podaci o pojedinačnim kaznama koje je izrekao prvostepeni sud nisu poznati jer te presude nisu javno dostupne, a informacije o jedinstvenim kaznama su preuzete iz drugih dostupnih presuda

[58] Nema podataka o pojedinačnim kaznama iz ove presude.

[59] Dat je zbir kazni koje je izrekao Apelacioni sud u dva postupka, u zavisnosti od toga koja presuda je bila pravosnažna za kog optuženog

[60] Crnom bojom su označene pravosnažne kazne.

Smanjenje novih kazni jer godinama nisu odslužili stare

Na kraju, novim presudama Višeg suda u Bijelom Polju, kazne braći Biletić su dodatno umanjene, jer nisu odslužili kazne koje su im prije više godina izrečene u drugim postupcima.

Zakonik o krivičnom postupku propisuje da se pravosnažna presuda može preinačiti i bez ponavljanja krivičnog postupka ako je u dvije ili više presuda protiv istog osuđenog pravosnažno izrečeno više kazni, a nijesu primijenjene odredbe o odmjeravanju jedinstvene kazne za djela u sticaju. [61]

Prema odredbama KZ-a koje propisuju sticaj krivičnih djela, ako je učinilac jednom ili sa više radnji učinio više krivičnih djela za koja mu se istovremeno sudi, sud će prethodno utvrditi kazne za svako od tih djela, pa će za sva ta djela izreći jedinstvenu kaznu. [62] Kada je za krivična djela u sticaju utvrdio kazne zatvora, sud će povisiti najtežu utvrđenu kaznu, s tim da **jedinstvena kazna ne smije dostići zbir utvrđenih kazni.** [63]

Kada se osuđenom licu sudi za krivično djelo učinjeno prije ili za vrijeme izdržavanja kazne zatvora po ranijoj osudi, sud će izreći **jedinstvenu kaznu za sva krivična djela** primjenom odredaba o sticaju krivičnih djela, uzimajući ranije izrečenu kaznu kao već utvrđenu. [64]

Ivan Biletić u avgustu 2014. godine **nije bio izdržao kaznu zatvora od tri godine izrečenu još 2006. godine.** Presudom Višeg suda u Bijelom Polju je preinačeno pet presuda kojima je on osuđen i to 2006. godine, 2012. godine, dvije presude iz 2013. godine i jedna iz 2014. godine. [65] Zbir dosuđenih kazni po svim presudama iznosio je devet godina, pa mu je **zbirna kazna umanjena za sedam mjeseci** i osuđen je na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od osam godina i pet mjeseci.

Takođe, presudom Višeg suda u Bijelom Polju preinačeno je pet presuda kojima je optuženi Dragan Biletić osuđen i to 2008. godine, 2012. godine, dvije presude iz 2013. godine i jedna iz 2014. godine. [66] U decembru 2014. godine on **nije bio izdržao kaznu zatvora od jedne godine i tri mjeseca izrečenu još 2008. godine.** Zbir dosuđenih kazni po svim presudama iznosio je šest godina i devet mjeseci, pa mu je **zbirna kazna umanjena za jedanaest mjeseci** i osuđen je na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od pet godina i deset mjeseci.

[61] Član 421. stav 1. tačka 1. ZKP-a

[62] Član 48. stav 1. KZ-a

[63] Član 48. stav 2. tačka 2. KZ-a

[64] Član 50. stav 1. KZ-a

[65] Kv.br.129/14 od 29.08.2014. godine, K.br.18/06 od 07.07.2006. godine kojom je osuđen na **tri godine** zatvora zbog neovlašćene proizvodnje, držanja i stavljanja u promet opojnih droga, Ks.br.5/12-09 od 31.10.2012. godine, koja je kasnije preinačena presudom Apelacionog suda Kžs.br.23/13 od 28.05.2013. godine i Ivan Biletić osuđen na **pet godina** zatvora zbog neovlašćene proizvodnje, držanja i stavljanja u promet opojnih droga, Ks.br.5/13-12 od 23.09.2013. godine, koja je kasnije preinačena presudom Apelacionog suda Kžs.br.45/13 od 14.03.2014. godine i Ivan Biletić osuđen na **jednu godinu** zatvora zbog zločinačkog udruživanja

[66] Kv.br.129/14 od 29.08.2014. godine, K.br.63/08 od 11.12.2008. godine kojom je osuđen na **jednu godinu i tri mjeseca** zatvora zbog neovlašćene proizvodnje, držanja i stavljanja u promet opojnih droga i koja kazna je obuhvaćena presudom Višeg suda u Bijelom Polju Kv.br.46/13 od 09.05.2013. godine, Ks.br.5/12-09 od 31.10.2012. godine, koja je kasnije preinačena presudom Apelacionog suda Kžs.br.23/13 od 28.05.2013. godine i Dragan Biletić osuđen na **četiri godine i šest mjeseci** zatvora zbog neovlašćene proizvodnje, držanja i stavljanja u promet opojnih droga, Ks.br.5/13-12 od 23.09.2013. godine, koja je kasnije preinačena presudom Apelacionog suda Kžs.br.45/13 od 14.03.2014. godine i Dragan Biletić osuđen na **jednu godinu** zatvora zbog zločinačkog udruživanja

Studija slučaja 2: Kazne zavise od sudije, a ne od težine djela

Ova studija pokazuje da kaznena politika zavisi od sudija koji postupaju u konkretnom predmetu, a ne od težine izvršenog krivičnog djela.

U odvojenim postupcima suđeno je dvojici optuženih za saizvršilaštvo u švercu preko 150 kilograma marihuane. Iako su zajedno krijumčarili narkotike, jedan je osuđen na pet puta strožiju kaznu od drugoga.

Optužnicom Specijalnog tužilaštva [67] Ratko Maljković, Ljubomir Ćupić i Ramazan Nelević optuženi su za krivična djela stvaranje kriminalne organizacije i neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, odnosno 153 kilograma marihuane.

Optuženi Maljković je u odvojenom postupku pravosnažno osuđen [68] na četiri godine zatvora za krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga. [69] U istom postupku Maljkoviću je za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije utvrđena minimalno propisana kazna zatvora u trajanju od jedne godine, pa ga je sud za oba krivična djela osudio na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od četiri godine i osam mjeseci. Sud je naveo da kod njega postoje olakšavajuće okolnosti jer se radi o porodičnom čovjeku, ocu dvoje djece, dok otežavajuće okolnosti ne pominje.

U drugom postupku, optuženom Ćupiću je za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije sud [70] utvrdio kaznu od pet mjeseci, a za šverc narkotika zatvor u trajanju od devet mjeseci, što je znatno ispod propisanog minimuma za ovo krivično djelo. [71] Za oba krivična djela Ćupić je osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od jedne godine i jednog mjeseca. U obrazloženju kazne sud navodi olakšavajuću okolnost da je neosuđivan, a kao otežavajuću okolnost navodi količinu opojne droge.

Dakle, Ćupić i Maljković su zajedno, kao saizvršiocima, unijeli 153 kg marihuane u Crnu Goru radi prodaje, ali je za isto krivično djelo Ćupić kažnjen pet puta blažom kaznom.

Količina	Izrečene kazne saizvršiocima
153 kilograma	Maljković: 56 mjeseci Ćupić: 13 mjeseci

I optuženi Nelević osuđen je za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije kaznom zatvora u trajanju od osam mjeseci. Kod njega sud navodi samo olakšavajuće okolnosti da se radi o porodičnom čovjeku, ocu dvoje djece. U presudi sud nije obrazložio zašto navedene olakšavajuće okolnosti bilo kog optuženog opravdavaju utvrđivanje kazni koje su znatno ispod propisanog minimuma.

Na presudu su se žalili samo optuženi i nju je potvrdio Apelacioni sud Crne Gore. [72]

Specijalni tužilac koji je zastupao optužnicu [73] je bio zadovoljan ovako blagim kaznama, pa se nije žalio na prvostepenu presudu.

[67] Kts.br.12/13 od 20.11.2013. godine, specijalni tužilac Veljko Rutović

[68] Presuda Višeg suda u Podgorici K.br.166/12, sudija Predrag Taboš

[69] U vrijeme donošenja te presude bio je neosuđivan.

[70] Ks.br.3/15 od 25.11.2015. godine, sudije Biljana Uskoković, Boris Savić, Dragoje Jović

[71] Član 300. stav 1. KZ-a za ovo krivično djelo propisuje kaznu zatvora u trajanju od dvije do deset godina

[72] Presuda Kžs.br.9/2016 od 29.06.2016. godine sudije Milić Mededović, Ratko Ćupić i Seka Piletić

[73] Veljko Rutović

Studija slučaja 3: Strožije kažnjavaju dilere nego organizovani šverc marihuane

Sudovi su izricali mnogo blaže kazne u postupcima koji se odnose na prodaju manje količine marihuane, kada ta djela nisu bila izvršena na organizovan način, nego u slučaju organizovanih kriminalnih grupa koje su švercovale veće količine tog narkotika.

Viši sud u Bijelom Polju je optuženog Dragišu Mrdaka proglasio krivim zbog krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga. Osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od **jedne godine** jer je neovlašćeno, radi prodaje, držao **11,71 gram marihuane**, koju su od njega oduzela ovlašćena službena lica. [74]

U drugom slučaju isti taj sud je donio, a Apelacioni potvrdio, presudu kojom je Elvis Kordić osuđen na **šest mjeseci zatvora** zbog izvršenja krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, jer je kod njega pronađeno **2,7 grama marihuane**. [75]

Sa druge strane, organizatorima i članovima kriminalnih grupa koje su švercovale veće količine narkotika sudovi su izricali iste ili blaže kazne nego pojedincima koji su preprodavali manje količine narkotika.

Tako je jedan od saizvršilaca u organizovanom švercu 153 kilograma marihuane osuđen na devet mjeseci zatvora. [76] U drugom postupku organizator kriminalne grupe koja je švercovala oko 100 kilograma je kažnjen sa 18 mjeseci zatvora, a članovi te grupe sa po četiri do šest mjeseci zatvora. [77]

Kazne za šverc marihuane	
Organizovane grupe	Pojedinci
153 kg Saizvršilac: 9 mjeseci	0,117 kg 12 mjeseci
100 kg Organizator: 18 mjeseci Članovi: 4 - 6 mjeseci	0,027 kg 6 mjeseci

Tabela 2: Poređenje izrečenih kazni za šverc marihuane na organizovan način, i u slučaju pojedinačnih krivičnih djela koja nisu izvršena na organizovan način

[74] RTCG: "Osuđen na godinu zbog 11 grama marihuane", 15. decembar 2015., <http://www.rtcg.me/vijesti/hronika/113082/osudjen-na-godinu-zbog-11-grama-marihuane.html>

[75] Dan: "Držao tri grama droge", 16. februar 2019., <https://www.dan.co.me/?nivo=3&rubrika=Hronika&clanak=684029&datum=2019-02-16>

[76] Ks.br.3/15 od 25.11.2015. godine, sudije Biljana Uskoković, Boris Savić, Dragoje Jović. Detaljnije u studiji slučaja 2.

[77] Presuda Kžs.br.9/2018 od 14.09.2018. godine, sudije Seka Piletić, Ramo Striković i Zoran Smolović

3.1.1. Tumačenje otežavajućih okolnosti

U slučajevima organizovanog kriminala, sudovi su kao otežavajuću okolnost najčešće navodili prethodnu osuđivanost optuženih. U nekim slučajevima sudovi su relativizovali i tu okolnost, pa su ublažavali kazne i organizatorima i pripadnicima kriminalnih grupa.

Sudovi su se rijetko osvrtni na druge otežavajuće okolnosti koje bi morale imati veliki značaj pri odmjeravanju kazne, čak i kada su one postojale, a posebno na: stepen krivice, [78] pobude iz kojih je djelo izvršeno [79] i jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra. [80]

Čak i kada su prvostepeni sudovi izricali nešto oštrije kazne zbog postojanja tih otežavajućih okolnosti, Apelacioni sud ih je ublažavao. Sudeći po konkretnim predmetima, taj sud ne smatra da je veća količina narkotika razlog za oštriju kaznenu politiku.

Zakonski okvir

Krivični zakonik propisuje da će sud prilikom odmjeravanja kazne, uzeti u obzir naročito sljedeće okolnosti:

- stepen krivice,
- pobude iz kojih je djelo učinjeno,
- jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra,
- okolnosti pod kojima je djelo učinjeno,
- raniji život učinioca,
- lične prilike,
- držanje učinioca poslije učinjenog krivičnog djela,
- odnos učinioca prema žrtvi krivičnog djela
- kao i druge okolnosti koje se odnose na ličnost učinioca. [81]

[78] Krivica se može stepenovati, naročito preko umišljaja i nehata, ali i u okviru ta dva stepena krivice. Na primjer, pri stepenovanu krivice u okviru umišljaja sud utvrđuje koliko je intenzivno učinilac htio nastupanje posljedice, odnosno sud treba da ocijeni koliki je voljni element kod njegovog umišljaja, zatim da li je kod izvršenja djela pokazao posebnu upornost ili bezobzirnost i slično.

[79] Pobude ili motivi se etički vrednuju, pa sud procjenjuje iz kojih motiva je djelo izvršeno. Na primjer, koristoljublje je pobuda koja se uglavnom etički nisko vrednuje i trebalo bi da predstavlja otežavajuću okolnost, osim u slučaju kada je djelo izvršeno da bi se obezbijedile osnovne životne potrebe, što bi sve moralo da bude utvrđeno od strane suda.

[80] Kroz jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra sud utvrđuje koliko je izvršeno djelo ugrozilo ili povrijedilo dobro koje se štiti konkretnim krivičnim djelom. Ova okolnost utvrđuje se konkretno na način što sud utvrđuje u kojoj mjeri je konkretno djelo povrijedilo zaštićeno dobro. Na primjer, šverc veće količine droge u značajnoj mjeri ugrožava i povrjeđuje zdravlje čovjeka kao dobro koje se štiti ovim krivičnim djelom i to bi moralo biti ocijenjeno kao otežavajuća okolnost.

[81] Član 42. Krivičnog zakonika

Studija slučaja 4: 100 kilograma nije velika količina

Apelacioni sud smatra da veća količina narkotika nije dovoljan razlog za oštriju kaznenu politiku prvostepenog suda, iako bi upravo ta okolnost, uz stepen krivice, trebala najviše da utiče na odmjeravanje kazne.

U ovom slučaju prvostepenom presudom su izrečene nešto strožije kazne osuđenima za šverc oko 100 kilograma marihuane.

Presudom Višeg suda u Podgorici [82] osuđeno je sedam lica, od čega šestorica za krivično djelo zločinačko udruživanje i krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, a jedno lice za krivično djelo zločinačko udruživanje.

Organizator zločinačkog udruženja osuđen je na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od sedam godina i četiri mjeseca za krivična djela zločinačko udruživanje i neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga. Jedan pripadnik udruženja je za ista djela osuđen na kaznu zatvora u trajanju od tri godine i četiri mjeseca, drugi na četiri godine i četiri mjeseca, dvojica na po tri godine i jedan na dvije godine i šest mjeseci. Jedan optuženi je osuđen na godinu dana zatvora za krivično djelo zločinačko udruživanje.

Kod većine osuđenih prvostepeni sud je kao otežavajuću okolnost cijenio količinu opojne droge marihuane od 101 kilograma.

Apelacioni sud je ublažio kazne svim licima koja su osuđena i za zločinačko udruživanje i za neovlašćenu proizvodnju, držanje i stavljanje u promet opojnih droga,[83] a najviše organizatoru. **Organizatoru je umanjena kazna za deset mjeseci, a ostalim pripadnicima kriminalnog udruženja umanjene su kazne od četiri do osam mjeseci.**

U obrazloženju ove odluke Apelacioni sud zamjera Višem sudu da je

“dao prenaplašen značaj otežavajućim okolnostima koje se odnose na težinu počinjenog krivičnog djela izraženog kroz količinu opojne droge i njene opasnosti po zdravlje ljudi”.

Apelacioni sud ne daje obrazloženje za takav stav, iako krijumčarenje veće količine narkotika ukazuje na visok stepen povrede ili ugrožavanja zdravlja, kao zaštićenog dobra. Radi se o okolnosti koja bi, po krivičnopravnoj teoriji,[84] zajedno sa stepenom krivice, **trebala najviše da utiče na odmjeravanje kazne.** Kod odmjeravanja kazne za ovo krivično djelo, ova okolnost konkretno se utvrđuje količinom opojne droge.

Apelacioni sud takođe cijeni da prvostepeni sud nije u dovoljnoj mjeri cijenio olakšavajuće okolnosti i to: organizatoru udruženja prvostepeni sud je naveo da je oženjen i roditelj, a isto navodi i za dvojicu pripadnika udruženja, od kojih jedan nije prethodno osuđivan. Kod ostalih pripadnika udruženja sud je kao olakšavajuću okolnost cijenio da su nezaposleni, odnosno da su neosuđivani. Apelacioni sud nije dao nikakvo obrazloženje za ovakav stav.

[82] Ks.br.2/2013 od 08.05.2013. godine sudije Ana Vuković, Biljana Uskoković i Ratko Čupić

[83] Presuda Kžs.br.34/13 od 29.11.2013. godine sudije Zoran Smolović, Ramo Striković i Seka Piletić

[84] Prof.dr. Zoran Stojanović "Komentar Krivičnog zakonika Crne Gore", strana 179, Podgorica 2010. godine, Izdavač Misija OSCE u Crnoj Gori

Studija slučaja 5: (Nije) važno što je osuđivan za šverc droge

Apelacioni sud je ublažio kaznu organizatoru kriminalne grupe, cijeneći da je prvostepeni sud previše značaja dao njegovoj ranijoj osuđivanosti, pošto organizovani kriminal i trgovina narkoticima nisu ista krivična djela. Istom presudom je utvrđeno da je kriminalna organizacija uspostavljena upravo radi vršenja krivičnih djela trgovine narkoticima.

Presudom Višeg suda u Podgorici [85] organizator kriminalne organizacije osuđen je na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od pet godina i četiri mjeseca, a pripadnik organizacije na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od jedne godine i deset mjeseci. Osuđeni su za krivična djela stvaranje kriminalne organizacije i neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga. U optužnici je navedeno da su krijumčarili oko 10,5 kg marihuane.

Apelacioni sud [86] je **umanjio kaznu organizatoru za godinu i četiri mjeseca** tako što mu je utvrdio blažu kaznu za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije.

U obrazloženju ove odluke Apelacioni sud navodi da je Viši sud u Podgorici

“dao prenaglašen značaj otežavajućoj okolnosti koja se odnosi na činjenicu da je imenovani ranije osuđivan za krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, ne uzimajući u obzir činjenicu da se ne radi o istovrsnom krivičnom djelu”.

Međutim, Apelacioni sud je zanemario činjenicu da je kriminalna organizacija stvorena radi vršenja upravo krivičnih djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, pa je raniju osuđivanost organizatora za to krivično djelo apsurdno ne smatrati razlogom za strožiju kaznu.

Takođe, u presudi Apelacionog suda se konstatuje da Viši nije dovoljno cijenio činjenicu da se radi o porodičnom, oženjenom čovjeku, ocu dvoje maloljetne djece.

[85] Ks.br.25/13 od 10.10.2014. godine, presuda nije objavljena pa se ne zna ko su sudije i kakvo je obrazloženje
[86] Presuda Kžs.br.5/15 od 01.04.2015. godine sudije Milić Mededović, Milivoje Katnić i Seka Piletić

Studija slučaja 6: Blaža kazna za povratnika

Isto lice je dva puta osuđeno za organizovani kriminal i krijumčarenje narkotika, a za ponovljena djela mu je izrečena blaža kazna. U oba sudska vijeća učestvovao je isti sudija.

Optuženi je prvo osuđen zbog učešća u krijumčarenju preko **50 kilograma marihuane** na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od **tri godine i deset mjeseci**. [87]

Ta kazna je ublažena presudom Apelacionog suda [88] na **tri godine i četiri mjeseca** zatvora. Apelacioni sud je tada zamjerio Višem sudu što nije u dovoljnoj mjeri vrednovao olakšavajuće okolnosti, odnosno da je optuženi nezaposlen i neoženjen. [89]

Nepunih godinu dana kasnije ovaj optuženi je ponovo prvostepeno osuđen za istovrsna krivična djela i izrečena mu je jedinstvena kazna zatvora u trajanju od **tri godine i tri mjeseca** zbog organizovanog šverca **24 kilograma marihuane**. [90]

Predsjednik sudskog vijeća u ovom predmetu [91] bio je član vijeća koje je u prethodnom postupku osudilo optuženog na strožiju kaznu.

Sud navodi da je kod ovog optuženog cijenio kao otežavajuću okolnost raniju osuđivanost za ista krivična djela, dok nije konstatovao ni jednu olakšavajuću okolnost.

Međutim, novom presudom sud izriče blažu kaznu od prethodne, pa nije jasno kako je cijenio raniju osuđivanost za ista krivična djela i odsustvo olakšavajućih okolnosti.

Kazna je potvrđena presudom Apelacionog suda Crne Gore. [92]

Na kraju, ove kazne su dodatno umanjene njihovim spajanjem, pa je presudom Višeg suda u Podgorici [93] ovaj optuženi osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od šest godina i šest mjeseci.

[87] Presuda Ks.br.23/2013 od 20.10.2014. godine sudije Valentina Pavličić, Boris Savić i Dragoje Jović

[88] Kzs.br.4/15 od 06.04.2015. godine, sudije Milić Međedović, Milivoje Katnić i Ratko Čupić

[89] Detaljnije o olakšavajućim okolnostima je dato u poglavlju 3.1.2. Tumačenje olakšavajućih okolnosti

[90] Presuda Višeg suda u Podgorici Ks.br.6/14 od 06.08.2015. godine, sudije Jović Dragoje, Dragica Vuković, Sonja Cvetičanin Ognjenović. Osuđen je za krivična djela

stvaranje kriminalne organizacije i neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga

[91] Sudija Dragoje Jović

[92] Kzs.br.4/2016 od 07.06.2016. godine sudije Zoran Smolović, Dragiša Rakočević i Milenka Žižić

[93] Kvs.br.79/16 od 30.08.2016. godine sudije Suzana Mugoša, Branka Bošković i Miljana Pavličević

3.1.2. Tumačenje olakšavajućih okolnosti [94]

Kao olakšavajuće okolnosti u slučajevima organizovanog kriminala, sudovi najčešće navode lične prilike optuženih. One uključuju porodično stanje optuženih, godine starosti, nezaposlenost, loše imovno ili zdravstveno stanje. Krivičnopravna teorija smatra da tim okolnostima nije opravdano pridavati značaj centralnih okolnosti za odmjeravanje kazne. [95]

Te okolnosti crnogorski sudovi dodatno cijene i kao razlog sa smanjenje kazni bez posebnog obrazloženja, sa proizvoljnim nabranjem. Pri tome, daju nerazumljiva i nelogična obrazloženja koja ukazuju da se međusobno potpuno protivrječne okolnosti tretiraju na isti način.

Tako su sudovi najčešće navodili bračni ili porodični status kao olakšavajuću okolnost osuđenih za organizovani kriminal i uvijek su ga tumačili u korist osuđenih, pa su manju kaznu dobijali i oni koji su u braku i razvedeni i samci.

Neažurnost i dugo trajanje sudskih postupaka sudovi su navodili kao razlog za ublažavanje kazni u slučajevima organizovanog kriminala, a te okolnosti nisu cijenili u slučajevima lakših krivičnih djela.

Sudovi su vjerovali na riječ organizatorima kriminalnih grupa koji su rukovodili međunarodnim švercom narkotika i izricali im manje kazne jer su siromašni ili bolesni, iako njihovo imovno stanje nije utvrđeno dokazima, niti su bolest utvrđivala stručna lica.

[94] Krivični zakonik ne pravi podjelu na otežavajuće i olakšavajuće okolnosti jer se jedna ista okolnost, zavisno od slučaja do slučaja, može javiti kao olakšavajuća ili kao otežavajuća.

[95] Prof.dr. Zoran Stojanović "Komentar Krivičnog zakonika Crne Gore", strana 180, Podgorica 2010. godine, Izdavač Misija OSCE u Crnoj Gori

Studija slučaja 7: Manje kazne za svaki bračni status

Sudovi najčešće navode bračni ili porodični status kao olakšavajuću okolnost osuđenih za organizovani kriminal i uvijek ga tumače u korist osuđenih. Brojni predmeti pokazuju da je sudovima razlog za ublažavanje kazne bila svaka vrsta bračnog statusa.

Presudom Apelacionog suda [96] smanjena je kazna osuđenom za stvaranje kriminalne organizacije i neovlašćenu proizvodnju, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, Ovo lice osuđeno je prvostepenim presudom na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od **tri godine i deset mjeseci** [97] zbog učešća u krijumčarenju preko 50 kilograma marihuane, a Apelacioni sud je kaznu smanjio na **tri godine i četiri mjeseca** zatvora.

Apelacioni sud je ocijenio da Viši sud nije u dovoljnoj mjeri vrednovao olakšavajuće okolnosti. Inače, Viši sud je kod ovog optuženog “utvrdio” olakšavajuće okolnosti da je nezaposlen i **neoženjen**, iako se to što optuženi nije u braku ne može cijeliti kao olakšavajuća okolnost.

Sa druge strane, u pravnosnažnim presudama Višeg suda u Podgorici olakšavajuća okolnost za odmjerenje kazne bila je upravo činjenica da su optuženi **oženjeni**. [98] Činjenicu da su optuženi oženjeni kao olakšavajuću okolnost cijelio je upravo i Apelacioni sud Crne Gore. [99]

Viši sud u Podgorici je optuženom za učestvovanje u krijumčarenju 25 kg marihuane, kao razlog za ublažavanje kazne naveo i činjenicu da je **razveden**. [100] Ovakav stav prihvatio je i Apelacioni sud koji je takvu kaznu potvrdio. [101]

[96] Kžs.br.4/15 od 06.04.2015. godine, sudije Milić Mededović, Milivoje Katnić i Ratko Ćupić

[97] Presuda Ks.br.23/2013 od 20.10.2014. godine, sudije Valentina Pavličić, Boris Savić i Dragoje Jović

[98] Ks.br.3/15 od 25.11.2015. godine sudije Biljana Uskoković, Boris Savić i Dragoje Jović; Ks.br.23/14 od 26.12.2017. godine sudije Biljana Uskoković, Ana Vuković i Dragica Vuković; Kvs.br.194/18 od 21.08.2018. godine, sudija Boris Savić

[99] Presuda Kžs.br.9/2018 od 14.09.2018. godine, sudije Seka Piletić, Ramo Striković i Zoran Smolović

[100] Ks.br.6/14 od 06.08.2015. godine sudije Dragoje Jović, Dragica Vuković i Sonja Cvetičanin Ognjenović

[101] Kžs.br.4/2015 od 06.04.2015. godine sudije Milić Mededović, Milivoje Katnić i Ratko Ćupić

Studija slučaja 8: Kazne manje jer sudovi odugovlače postupke

Sudovi su konstatovali da osuđenima za organizovani kriminal treba ublažiti kazne zbog dugog trajanja sudskih postupaka. Iste te okolnosti iste sudije nisu vrijednovala kao olakšavajuće u slučaju koji se odnosio na korupciju u privredi.

U ovom slučaju optužnica je podnešena godinu dana nakon šverca oko sto kilograma marihuane, prvostepeni postupak je trajao pet godina, a drugostepeni dodatnih godinu dana.

Viši sud je organizatore i članove kriminalne grupe osudio na kazne ispod zakonskog minimuma. Specijalni tužilac je bio zadovoljan takvim kaznama, pa se nije žalio.

Količina	Najveća izrečena kazna
97 - 360 kilograma	1,5 godina

Po žalbama optuženih, Apelacioni sud je dodatno umanjio kazne svima, a posebno organizatorima.

Optužnica

Ovaj slučaj se odnosi na četiri kriminalne grupe koje su u periodu od 1. juna do 26. decembra 2011. godine djelovale na prostoru Crne Gore, Albanije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije, u saradnji sa kriminalnim organizacijama iz Albanije i BiH, čiji je cilj bio krijumčarenje opojne droge marihuana radi sticanja nezakonite dobiti.

Prema pisanju medija, prilikom hapšenja članova ovih kriminalnih organizacija zaplijenjeno je 367 kilograma marihuane. [102] Ipak, iz izreke pravnosnažne presude Višeg suda u Podgorici [103] u ovom predmetu proizilazi da je optuženima stavljeno na teret krijumčarenje ukupne količine od 97 kilograma marihuane.

Optuženo je 21 lice i svima je stavljeno na teret krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije, dok je jednom optuženom, stavljeno na teret i krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga.

[102] Vlada Crne Gore: "Uspješno okončana višemjesečna međunarodna policijska akcija "Trio", 36. decembar 2011., <http://www.gov.me/vijesti/110789/Uspjesno-okoncana-visemjesečna-međunarodna-policijska-akcija-Trio.html?alphabet=lat>

[103] Ks.br.23/14 od 23.12.2017. godine sudije Biljana Uskoković, Ana Vuković i Dragica Vuković

Viši sud: Sve kazne ispod zakonskog minimuma

Presudom Višeg suda u Podgorici [104] svi optuženi su osuđeni za organizovani kriminal, odnosno krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije.

Dvojicu organizatora sud je osudio na kazne zatvora u trajanju od **po dvije godine i šest mjeseci**, za krivično djelo za koje je propisana kazna zatvora u trajanju od **tri do petnaest godina zatvora**. [105]

Jednog pripadnika kriminalne organizacije sud je osudio na kaznu zatvora u trajanju od **deset mjeseci**, trojicu na **po osam mjeseci**, a 15 na **po šest mjeseci** zatvora. Za to krivično djelo propisana je kazna zatvora u trajanju od **jedne do osam godina zatvora**. [106]

Pripadniku kriminalne organizacije kome je stavljeno na teret i krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, za oba krivična djela izrečena je jedinstvena kazna zatvora u trajanju od dvije godine i dva mjeseca.

Dakle, sud je svim optuženima kazne ublažio ispod propisanog minimuma, sa obrazloženjem da su porodični ljudi, oženjeni, roditelji, da su bili mlađe životne dobi u vrijeme izvršenja i da je od izvršenja krivičnog djela prošao duži vremenski period. Sud nije našao otežavajuće okolnosti na strani optuženih.

Krivična djela izvršena su 2011. godine, a optužnica je podignuta u avgustu 2012. godine. Dakle, od izvršenja krivičnih djela do presuđenja prošlo je šest godina, odnosno **od podizanja optužnice do presuđenja je prošlo pet godina**.

S obzirom da se radilo o složenom predmetu sa čak 21 optuženim licem, potpuno je nerazumljivo da trajanje postupka od pet godina sud cijeni kao razlog za ublažavanje kazni svim optuženima.

Apelacioni sud: Kazne ublažene pravilno, ali ne dovoljno

Specijalni tužilac koji je zastupao optužnicu u ovom predmetu [107] bio je zadovoljan presudom i izrečenim kaznama, pa nije izjavljivao žalbu.

Postupajući po žalbama branilaca 17 optuženih, Apelacioni sud je olakšavajuće okolnosti dodatno cijenio u korist optuženih i tim optuženima kazne još dodatno ublažio. [108] Kao razlog za dodatno smanjenje kazne Apelacioni sud navodi **vrijeme koje je prošlo od izvršenja krivičnog djela - sedam godina**, godinu više nego kada je prvostepeni sud odlučivao.

Apelacioni sud je **najviše ublažio kazne zatvora organizatorima kriminalnih organizacija**, osuđujući ih na **po godinu** dana blaže kazne nego što su osuđeni prvostepenom presudom.

[104] Ks.br.23/14 od 23.12.2017. godine sudije Biljana Uskoković, Ana Vuković i Dragica Vuković

[105] Član 401a stav 1. Krivičnog zakonika

[106] Član 401a stav 2. Krivičnog zakonika

[107] Nataša Bošković

[108] Presuda Kzs.br.9/2018 od 14.09.2018. godine, sudije Seka Piletić, Ramo Striković i Zoran Smolović

Članu kriminalne organizacije koji je osuđen na deset mjeseci zatvora i osuđenima na po osam mjeseci zatvora, Apelacioni sud je kazne ublažio za po četiri mjeseca. Osuđenima na šest mjeseci zatvora kazna je ublažena za po dva mjeseca. Podaci o kaznama su prikazani u priloženoj tabeli.

Uloga u kriminalnoj organizaciji	Kazne (u mjesecima)			% smanjenja kazne
	Zapriječene	Viši	Apelacioni	
Organizatori	36 - 180	30	18	40 %
Članovi	12 - 96	10	6	40 %
		8	4	50 %
		6	4	33 %

Tabela 3: Izrečene kazne od strane Višeg i Apelacionog suda u odnosu na zapriječene, po ulogama optuženih u kriminalnoj organizaciji

Dodatno, jednom osuđenom na dvije godine i četiri mjeseca zatvora za oba krivična djela, jedinstvena kazna je ublažena za tri mjeseca.

U postupcima koji su se odnosili na korupciju u privredi, iste sudije nisu cijenile protok vremena od izvršenja krivičnog djela kao otežavajuću okolnost.

Osuđenoj za zloupotrebu položaja u privrednom poslovanju, ni jedan sud nije uzeo u obzir okolnost da je od izvršenja krivičnog djela pa do pravosnažne presude prošlo više od deset godina. [109]

Viši sud u Podgorici [110] je optuženu osudio na godinu dana zatvora zbog krivičnog djela zloupotreba položaja u privrednom poslovanju [111], a tu presudu je potvrdio i Apelacioni sud. [112] Sud je cijenio kao olakšavajuću okolnost što je osuđena porodična žena, majka dvoje djece, neosuđivana i nezaposlena, a nije našao otežavajuće okolnosti.

Ni prvostepeni, a ni drugostepeni sud nije uzeo u obzir protok vremena od izvršenja krivičnog djela, kao u slučaju osuđenog za organizovani kriminal.

U donošenju obje presude Višeg suda (one gdje je protok vremena razlog za blaže kažnjavanje i one gdje je to bez značaja) učestvovala je ista sudija. [113] Takođe, u donošenju obje presude Apelacionog suda učestvovala je ista sudija. [114]

[109] Osuđena u ovom predmetu je počinila krivično djelo od januara do jula 2005. godine, prvostepena presuda je donijeta osam godina kasnije, u martu 2013., a drugostepena tek u oktobru 2015. godine – preko deset godina od izvršenja krivičnog djela.

[110] KS 29/13 od 16.03.2015. godine sudija Biljana Uskoković

[111] Zaposlena u nacionalnoj aviokompaniji je osuđena zato što je prisvojila novac od prodaje avio karata.

[112] Presuda Apelacionog suda Crne Gore Kž-S.br.13/15 od 28.10.2015. godine sudije Milić Mededović, Ratko Ćupić i Seka Piletić

[113] Biljana Uskoković

[114] Seka Piletić

Studija slučaja 9: Blaže kazne za siromašne organizatore kriminalnih grupa

Sudovi izriču manje kazne organizatorima kriminalnih grupa koji su rukovodili međunarodnim švercom narkotika, jer su siromašni ili nezaposleni. Imovno stanje tih optuženih sudovi su utvrđivali samo iz njihovih iskaza i prihvatili nelogične navode da siromašna lica imaju sredstava i mogućnosti da organizuju krijumčarenje veće količine opojnih droga iz drugih država.

Presudom Višeg suda u Podgorici [115] četiri lica su osuđena za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije i krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga. U optužnici je navedeno da su krijumčarili oko 38 kilograma marihuane iz Albanije u Crnu Goru, a zatim u Bosnu i Hercegovinu i Hrvatsku.

Organizator je osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od **pet godina i deset mjeseci**. Pripadnici organizacije su osuđeni na jedinstvene kazne zatvora od tri godine i deset mjeseci, tri godine i četiri mjeseca, odnosno jedne godine.

Apelacioni sud je ublažio kaznu organizatoru kriminalne organizacije za godinu dana. [116] U obrazloženju ove odluke Apelacioni sud navodi da organizator jeste osuđivan, ali nije osuđivan za istovrsno djelo, već za nasilničko ponašanje [117] i napad na službeno lice u vršenju službene dužnosti. [118]

Sud navodi da se **olakšavajuća okolnost na strani osuđenog može smatrati naročito olakšavajućom za ublažavanje kazne**. Jedina olakšavajuća okolnost kod ovog optuženog bila je da je **nezaposlen**, ali sud ne daje obrazloženje zašto se ova jedina olakšavajuća okolnost kod optuženog može smatrati **naročito olakšavajućom**.

U slučaju optuženih od kojih je oduzeto dva kilograma heroina koji je krijumčaren iz Kosova u Crnu Goru sud je cijenio kao olakšavajuću okolnost loše imovno stanje optuženih koje je utvrdio samo iz njihovih iskaza. [119]

Sud nije dao obrazloženje kako “siromašni” organizatori kriminalnih grupa imaju sredstava i mogućnosti da se bave kupovinom većih količina narkotika i krijumčare ih preko više država.

[115] Ks.br.23/2013 od 20.10.2014. godine sudije Valentina Pavličić, Boris Savić i Dragoje Jović
[116] Kžs.br.4/2015 od 06.04.2015. godine sudije Milić Međedović, Milivoje Katnić i Ratko Čupić
[117] Član 399. Krivičnog zakonika
[118] Član 376. Krivičnog zakonika
[119] Detaljnije u studiji slučaja: Apelacioni sud „reže“ kazne za šverc heroina

Studija slučaja 10: Umanjena kazna organizatoru jer često ide kod ljekara

Apelacioni sud je umanjio kaznu organizatoru kriminalne grupe zato što je više puta išao na ljebarske preglede, bez angažovanja stručnih lica koja bi izvršila pregled medicinske dokumentacije i utvrdila da li su u pitanju ozbiljne zdravstvene tegobe.

Presudom Višeg suda u Podgorici [120] sedam lica je osuđeno za stvaranje kriminalne organizacije i neovlašćenu proizvodnju, držanje i stavljanje u promet opojnih droga. Optužnicom specijalnog tužioca [121] je predstavljeno da su pripadnici ove kriminalne organizacije krijumčarili oko **25 kilograma marihuane** iz Albanije u Crnu Goru i Srbiju.

Organizator kriminalne organizacije je za oba krivična djela osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od **četiri godine**. [122]

Apelacioni sud je preinačio prvostepenu presudu i organizatoru kriminalne organizacije umanjio kaznu za šest mjeseci. [123]

U obrazloženju presude Apelacioni sud navodi da je **na osnovu zatvorskog zdravstvenog kartona** utvrdio da ovaj optuženi ima zdravstvenih problema.

Apelacioni sud u presudi navodi da je provjerio navode advokata ovog optuženog koji su saopšteni na sjednici pred tim sudom

*“...u pogledu činjenice na koju je ukazano na sjednici vijeća drugostepenog suda, a vezano za to da je nakon izjavljenih žalbi došlo do problema u zdravstvenom stanju optuženog M.Z., te da prema tome za tu činjenicu podnosioci žalbe nijesu znali niti su mogli znati u momentu pisanja žalbe, **pribavljanjem zdravstvenog kartona ZIKS-a, iz kojeg je utvrdio da optuženi ima zdravstvenih problema zbog čega je više puta pregledan u Kliničkom centru CG, gdje mu je i rađena CT dijagnostika...**”*

Međutim, Apelacioni sud ne daje obrazloženje o kakvim zdravstvenim problemima se radi, zbog čega je pregledan i šta je utvrđeno, pa je potpuno nerazumljivo kako je utvrdio “loše zdravstveno stanje” organizatora kriminalne organizacije koje je razlog za ublažavanje kazne. Dodatno, sud nema stručna znanja da ocjenjuje zdravstveno stanje optuženog uvidom u njegov zdravstveni karton, već je za utvrđivanje te činjenice potrebno angažovanje **sudskog vještaka** koji jedino može dati ocjenu zdravstvenog stanja optuženog.

[120] Ks.br.6/14 od 06.08.2015. godine sudije Dragoje Jović, Dragica Vuković i Sonja Cvetičanin Ognjenović

[121] Kt-S br.25/13 od 24.04.2015. godine specijalni tužilac Mira Samardžić

[122] Pet pripadnika kriminalne organizacije osuđeno je na kazne zatvora: jedan od dvije godine i deset mjeseci, drugi na tri godine i tri mjeseca, a preostala trojica na po godinu dana. Jedan optuženi oslobođen je optužbi.

[123] Presuda Kzs.br.4/2016 od 07.06.2016. godine sudije Zoran Smolović, Dragiša Rakočević i Milenka Žižić

3.2. Sporazumi o priznanju krivice

Sklapanje sporazuma o priznanju krivice u slučajevima organizovanog krijumčarenja narkotika je dodatno ublažilo kaznenu politiku, a nije doprinijelo otkrivanju drugih počinitelaca krivičnih djela, niti oduzimanju nezakonito stečene imovine.

Specijalni tužioci zaključivali su sporazume sa optuženima za organizovani šverc narkotika čak i kada su imali dovoljno dokaza na osnovu kojih su drugi pripadnici istih kriminalnih organizacija već osuđeni.

Iz sklopljenih sporazuma i presuda se ne može utvrditi da li je tužilaštvo uopšte tražilo od optuženih da iznesu podatke o drugim krivičnim djelima, članovima i organizatorima kriminalnih grupa, ili njihovoj nezakonito stečenoj imovini.

Tužioci su dogovarali izuzetno blage kazne za lica koja su imala važne uloge u organizovanom krijumčarenju narkotika. Na taj način su organizatori i lica u vrhu kriminalne hijerarhije dobili blaže kazne od pukih izvršilaca njihovih naloga.

Takve sporazume su potvrđivali sudovi, iako priznanja optuženih nisu bila potpuna, jer oni nisu otkrivali organizatore i druge članove kriminalnih organizacija, niti pomagali u otkrivanju drugih krivičnih djela.

Studija slučaja 11: Sporazum o priznanju već utvrđene krivice

Optuženi koji je šest godina bio u bjekstvu, a za koga je u sudskom postupku utvrđeno da je imao hijerarhijski važniju ulogu u kriminalnoj organizaciji, dobio je blažu kaznu od drugog optuženog koji je osuđen u redovnom postupku.

Sklapanjem sporazuma o priznanju krivice tužilaštvo je pristalo na manju kaznu, iako su druge države pribavile dokaze koje je sud već cijenio kao dovoljne za osuđujuću presudu i znatno strožiju sankciju. Istovremeno, optuženi je priznao samo ono što je tužilaštvo već dokazalo u redovnom sudskom postupku.

Iako je očigledno da priznanje nije bilo potpuno, jer optuženi nije otkrio ko mu je davao naloge, odnosno ko je organizator kriminalne organizacije, niti druge nepoznate činjenice o djelovanju te organizacije, Viši sud u Podgorici je prihvatio sporazum.

Optužnica na osnovu dokaza iz Španije

U aprilu 2011. godine španska policija je zaplijenila 77 kilograma kokaina. Šest lica je lišeno slobode i protiv njih je pokrenut krivični postupak kod Centralnog istražnog suda u Madridu. U krijumčarenju kokaina iz Južne Amerike u Evropu su učestvovali i državljani Crne Gore, Dragan Šćepanović i Željko Martinović.

Na osnovu dokaza koje su prikupili organi Španije, podignuta je optužnica [124] pred Višim sudom u Crnoj Gori kojom je Šćepanoviću i Martinoviću stavljeno na teret izvršenje krivičnih djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga [125] i stvaranje kriminalne organizacije. [126]

Prema optužnici, **uloga Šćepanovića bila je da pronalazi pomorce** za prevoz kokaina iz Južne Amerike u zemlje Evrope, **da sa njima ugovara prevoz kokaina**, i da preko Martinovića daje instrukcije pomorcima. **Martinović je posredovao između Šćepanovića i pomoraca** oko realizacije krijumčarenja, odnosno preuzimanja, prevoza i predaje kokaina, kao i **prenosio uputstva** pomorcima od strane Šćepanovića.

Optuženi Šćepanović je bio nedostupan pravosudnim organima Crne Gore, pa mu je suđeno u odsustvu i za njim je raspisana potjernica.

[124] Kt-S.br.12/11 od 07.10.2011. godine
[125] Član 300. stav 1. Krivičnog zakonika
[126] Član 401a Krivičnog zakonika

Prva presuda: Stroge kazne za drogu, oslobođeni za organizovani kriminal

Prvom presudom u ovom predmetu Viši sud u Podgorici [127] oglasio je optužene krivim za krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga i osudio ih na zatvorske kazne i to Šćepanovića na devet godina, a Martinovića na sedam godina zatvora. Za ovo krivično djelo propisana je kazna zatvora u trajanju od dvije do deset godina. [128] Dakle, sud je optužene osudio na stoge kazne, blizu propisanog maksimuma.

Martinoviću je izrečena kazna koja je dvije godine manja jer je sud na njegovoj strani utvrdio kao olakšavajuću okolnost i to što je priznao krivično djelo tako što je opisao svoju i ulogu Šćepanovića i izrazio kajanje zbog njegovog izvršenja. Sud je našao i da njegove porodične i materijalne prilike predstavljaju olakšavajuće okolnosti, odnosno da je oženjen, otac troje maloljetne djece od kojih jedno boluje od cerebralne paralize, kao i da je lošeg imovnog stanja, odnosno da je korisnik socijalne pomoći.

Istom presudom optuženi su oslobođeni optužbe za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije jer je sud zaključio da su oni djelovali u izvršenju jednog konkretnog krivičnog djela, a ne u pravcu izvršenja neodređenog broja krivičnih djela iz oblasti krijumčerenja opojnih droga, kako je predstavljeno optužnicom.

Međutim, Apelacioni sud Crne Gore je utvrdio da prvostepeni sud nije dao jasne razloge u smislu da li su optuženi i ostali članovi kriminalne organizacije postupali u pravcu izvršenja neodređenog broja krivičnih djela. Zato je prvostepena presuda ukinuta u oslobađajućem dijelu za organizovani kriminal i predmet vraćen na ponovno odlučivanje Višem sudu u Podgorici.

Istovremeno, Apelacioni sud Crne Gore potvrdio je kazne koje su izrečene optuženima za krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga i u tom dijelu prvostepena presuda postala je pravosnažna. [129]

Druga presuda: Ponovo oslobođeni za organizovani kriminal

U novom postupku Viši sud u Podgorici ponovo oslobađa optužene krivice za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije, sa zaključkom da ne postoje dokazi na osnovu kojih bi se utvrdilo da je NN lice organizovalo kriminalnu organizaciju čiji su pripadnici postali optuženi Šćepanović i Martinović. [130]

I ovu presudu ukinuo je Apelacioni sud Crne Gore i predmet je ponovo vraćen prvostepenom sudu. [131]

Apelacioni sud je naveo da iz dokaza upravo proizilazi da je optuženi Šćepanović

„i ranije unosio, odnosno organizovao unošenje opojne droge na brod“, kao i

„da je objasnio da će preuzimanje droge organizovati bilo gdje u Evropi i u bilo kojoj državi, da će on tamo čekati i da će preuzeti kokain“. [132]

Apelacioni sud je zaključio da je kriminalna organizacija bila već formirana radi vršenja krivičnih djela krijumčarenja opojnih droga na neodređeno vrijeme u budućnosti.

[127] Ks.br.23/11 od 01.11.2012. godine

[128] Član 300. stav 1. Krivičnog zakonika

[129] Presuda Apelacionog suda Crne Gore KŽS br.1/2013 od 12.02.2013. godine

[130] Presuda Višeg suda u Podgorici Ks.br.5/13 od 19.09.2013. godine

[131] Rješenje Apelacionog suda Crne Gore KŽS br.1/2014 od 25.02.2014. godine

[132] Ibid.

Treća presuda: Krivi i za organizovani kriminal, kazne minimalne

Tek u trećem postupku Viši sud u Podgorici je utvrdio da je cilj kriminalne organizacije vršenje neodređenog broja krivičnih djela “radi sticanja nezakonite dobiti koja je prema procjenama organa španske vlasti u drugom ešalonu iznosila više miliona eura”.

U trećoj presudi tog suda ukazuje se da

“nema sumnje da je optuženi Šćepanović i ranije koordinirao poslove oko unošenja opojne droge na brod”, pa su optuženi osuđeni i za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije. [133]

Za to krivično djelo za članove kriminalne organizacije propisana je kazna zatvora u trajanju od jedne do osam godina. [134]

Međutim, sud je obojici optuženih izrekao istu – **minimalno propisanu kaznu zatvora u trajanju od jedne godine.** Pri tom sud nabraja iste okolnosti od značaja za odmjeravanje kazne koje je navodio i kada je tim optuženim izrekao kazne za šverc narkotika blizu propisanog maksimuma.

Sud je za iste okolnosti odredio potpuno različite kazne – u slučaju šverca narkotika blizu maksimuma, a minimalne u slučaju organizovanog kriminala.

Pravosnažna presuda: Osuđen u odsustvu na devet i po godina

Pravosnažnu presudu u ovom predmetu donio je Apelacioni sud Crne Gore koji je optuženima izrekao jedinstvene kazne za oba krivična djela: neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga i stvaranje kriminalne organizacije. Optuženi **Šćepanović** osuđen je u odsustvu na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od **devet godina i šest mjeseci**, dok je optuženi **Martinović** osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od **sedam godina i šest mjeseci**. [135]

U obrazloženju izrečenih kazni i Apelacioni sud nabraja iste okolnosti, ali ne daje razloge zbog kojih iste okolnosti kod istih lica za jedno krivično djelo predstavljaju razlog za kaznu blizu propisanog maksimuma, dok za drugo krivično djelo predstavljaju razlog za minimalno propisanu kaznu.

[133] Presuda Višeg suda u Podgorici Ks.br.4/14 od 18.11.2014. godine

[134] Član 401a stav 2. Krivičnog zakona

[135] Presuda Apelacionog suda Crne Gore KŽS br.2 /2015 od 10.03.2015. godine

Sporazum: Tri i po godine manje za priznanje dokazanih činjenica

Nakon donošenja pravosnažne presude, po potjerniци NCB Interpola Podgorica, u maju 2017. godine realizovana je ekstradicija optuženog Šćepanovića iz Holandije u Crnu Goru. [136] S obzirom da je Šćepanović osuđen u odsustvu, u roku od šest mjeseci od njegovog izručenja Crnoj Gori, on i njegov branilac mogli su podnijeti zahtjev za ponavljanje postupka. [137]

Umjesto ponovljenog suđenja, Šćepanović je sklopio sporazum sa Specijalnim tužiocem, Mirom Samardžić.

Iako je sud pravosnažno osudio Šćepanovića na devet i po godina zatvora Specijalni tužilac je sa njim zaključio sporazum o priznanju krivice, kojim mu je ukupna kazna zatvora umanjena za tri i po godine. [138]

Tužilaštvo nije dobilo potpuno priznanje Šćepanovića, jer on nije otkrio kako i kada je postao član kriminalne organizacije i ko je njen organizator. Iz presuda se može zaključiti da se tužilaštvo nije bavilo utvrđivanjem imovine optuženih i provjerom da li ona potiče iz međunarodnog šverca kokaina.

Sve navedeno je moralo da bude predmet posebnog interesovanja specijalnog tužioca, prilikom zaključenja sporazuma, posebno zato što je tužilaštvo raspolagalo dokazima koje je sud već pravosnažno ocijenio kao dovoljne za osuđujuću presudu.

Sud prihvatio sporazum: Potpuno priznanje i pravična kazna?

Zakonikom o krivičnom postupku propisano je da sporazumom o priznanju krivice okrivljeni **u potpunosti priznaje krivično djelo** za koje se tereti. [139] Isti zakonik propisuje da, **ako ovaj uslov nije ispunjen**, odnosno ako okrivljeni nije u potpunosti priznao krivično djelo za koje se tereti, **sud takav sporazum mora da odbije**. [140]

Okrivljeni Šćepanović u sporazumu sa tužilaštvom nije priznao kada je i kako postao član kriminalne organizacije, od koga je dobijao naređenja i uputstva koja je prenosio dalje i ko je eventualno organizator kriminalne organizacije.

Iako takvo priznanje nije potpuno Viši sud u Podgorici [141] je usvojio sporazum i donio presudu [142] kojom je Šćepanoviću kazna zatvora za tri i po godine manja od one koja je bila donešena u redovnom postupku vođenom u njegovom odsustvu.

[136] <http://www.up.gov.me/Interpol/172611/Saopstenje-Interpol-Realizovana-ekstradicija-lica-iz-Holandije-u-Crnu-Goru-radi-izdrzavanja-kazne-zatvora-u-trajanju-od-9-godine.html>

[137] Član 431. stav 1. tačka 1. Zakonika o krivičnom postupku

[138] Specijalni tužilac i optuženi Šćepanović su dogovorili jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od šest godina za oba krivična djela, uz obavezu Šćepanovića da u humanitarne svrhe uplati 10 hiljada eura.

[139] Član 301. stav 1.

[140] Član 302. stav 9. u vezi sa stavom 8. tačka 2.

[141] Sudija Jović Dragoje

[142] Ks.br.43/17 od 20.06.2018. godine

Viši sud je prihvatio pojedinačne kazne koje je optuženi dogovorio sa tužilaštvom, odnosno pet i po godina za šverc narkotika i godinu dana za stvaranje kriminalne organizacije, pa je Šćepanovića osudio na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od šest godina.

Iako Šćepanović nije u potpunosti priznao krivično djelo, sud u presudi navodi da je potpuno i jasno priznanje razlog da mu kazna bude manja.

Zakonik o krivičnom postupku propisuje da sporazum mora biti u skladu sa interesima pravičnosti, a sankcija odgovarati svrsi izricanja krivičnih sankcija. [143]

Sud navodi da je visina kazne „u pravno prihvatljivoj srazmjeri“ sa praksom ovog suda za ista krivična djela.

U istom predmetu optuženi Martinović, koji je primao uputstva od Šćepanovića i bio posrednik u njihovom prenošenju je kažnjen godinu i po dana strožijom kaznom nego Šćepanović, koji je šest godina bio u bjekstvu i imao nesporno značajniju ulogu u hijerarhiji kriminalne organizacije. Takođe, iz sudske presude se vidi da je Martinović u redovnom postupku priznao da je izvršio krivično djelo, i saopštio sudu kako je upoznao Šćepanovića i postao član kriminalne grupe.

Krivično djelo	Zakonom propisana kazna	Optuženi	Izrečene kazne	
			Redovni postupak	Sporazum
Neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga	2 - 10 godina	Šćepanović	9 god	5,5 god
		Martinović	7 god	-
Stvaranje kriminalne organizacije	1 - 8 godina	Šćepanović	1 god	1 god
		Martinović	1 god	-

Tabela 4: Poređenje izrečenih kazni u redovnom postupku i na osnovu sporazuma o priznanju krivice za oba optužena

[143] Član 302. stav 8. tačka 5.

Skrivanje podataka

U ovom slučaju sudovi su sakrili niz podataka iz presuda koji bi omogućili analizu postupanja pravosuđa u predmetu zbog organizovanog krijumčarenja kokaina iz Južne Amerike u države Evrope.

Iz presuda su uklonjeni podaci o identitetu optuženih i svih drugih članova kriminalne organizacije, kao i njihovi nadimci.

Izbrisani su i nazivi država i luka iz kojih je kokain preuziman i u koje je prenošen radi dalje distribucije, kao i imena gradova i adrese na kojima je pretresom pronađen kokain.

Izbrisani su i nazivi brodova, i registarske oznake automobila kojima je kokain transportovan. Iz presuda su uklonjeni čak i nazivi marke telefona i lap topova koje su koristili članovi kriminalne organizacije, marke i modeli ruksaka u kojima je pronađen kokain.

Studija slučaja 12: Dogovorili 2,5 godine za 100 kilograma

Zahvaljujući sporazumu sa tužiocem, optuženi za članstvo u kriminalnoj organizaciji i za šverc 100 kg marihuane dobio je dvostruko manju kaznu od dva kurira koja je angažovao za prevoz narkotika.

Specijalni tužilac [144] je zaključio sporazum o priznanju krivice u kome je sa okrivljenim dogovorio kazne zatvora od

- **četiri mjeseca** za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije, kao i
- **dvije godine i četiri mjeseca** za krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga.

Zakonom propisana kazna za prvo krivično djelo je od **jedne do osam godina zatvora**, a za drugo od **dvije do deset godina zatvora**.

Okrivljeni je tužiocu priznao da je, kao član kriminalne organizacije, **dva puta učestvovao** u krijumčarenju **skoro 100 kilograma marihuane**, prvi put 20 kilograma, a drugi put 79 kilograma.

Optuženi je, sa drugim pripadnicima organizacije, kupovao i prenosio marihuanu radi prodaje, posredovao i dogovorio prodaju. Njegova uloga kao pripadnika kriminalne organizacije je bila da pronalazi kupce marihuane u Srbiji, preuzima drogu od drugih pripadnika i predaje je kupcima, angažuje kurire za krijumčarenje i organizuje prenos kroz Crnu Goru.

[144] Mira Samardžić

U presudi se navode podaci o organizatoru i ostalim pripadnicima kriminalne organizacije i ulogama koje su imali u krijumčarenju droge. Međutim, u presudi se navode i dokazi iz kojih se utvrđuje krivica optuženog i ostalih pripadnika organizacije, uključujući i organizatora. To uključuje dokaze prikupljene mjerama tajnog nadzora, potvrde o pretresanju i oduzetim predmetima od organizatora kriminalne organizacije i ostalih pripadnika, kao i zabilješke o pronalasku droge.

Dakle, priznanje optuženog nije doprinijelo rasvjetljavanju krivičnog djela i otkrivanju drugih izvršilaca.

Viši sud u Podgorici je prihvatio dogovor tužilaštva i optuženog, pa ga je osudio na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od **dvije godine i šest mjeseci**, novčanu kaznu od 6 hiljada eura, i obavezao je optuženog da u humanitarne svrhe uplati dvije hiljade eura. [145]

Organizator	Kurir 1	Kurir 2
2,5 godine	3,5 godine	5 godina

Sud je kao jedine razloge za ublažavanje kazne naveo **priznanje okrivljenog i činjenicu da je oženjen, porodičan čovjek.**

Otežavajuće okolnosti sud u presudi ne pominje, pa proizilazi da su potpuno ignorisane sledeće:

- stepen krivice optuženog,
- koristoljublje kao pobuda iz koje je djelo izvršio, a posebno
- jačina ugrožavanja i povrede zdravlja kao zaštićenog dobra koja proizilazi iz količine od skoro 100 kilograma narkotika.

Kuriri koji su ovu drogu prenosili osuđeni su, u redovnim postupcima, na znatno strožije kazne.

Tako je prvi **kurir**, koji je u jednom slučaju prenosio 20 kilograma marihuane u redovnom postupku [146] osuđen na **tri godine i šest mjeseci zatvora**.

Druga **dva kurira**, koja su prenosila 79 kilograma, su osuđena [147] na **po pet godina zatvora**.

[145] Presuda Kvs.br.194/18 od 21.08.2018. godine sudija Boris Savić
[146] K.br.35/17 od 10.07.2017. godine sudija Vukomir Bošković
[147] K.br.32/17 od 15.06.2017. godine sudija Šefkija Đešević

3.3. Oslobađajuće presude

Specijalni tužioci su pravili propuste u optužnicama zbog kojih su sudovi donosili oslobađajuće presude, čak i u slučajevima kada su raspolagali dokazima o organizovanom krijumčarenju narkotika koje su im dostavile druge države.

U nekim predmetima tužioci su na apsurdan način opisivali djelovanje organizovanih kriminalnih grupa koje se bave krijumčarenjem narkotika, tvrdeći da su organizatori prodavali drogu drugim pripadnicima.

Tužioci su stavljali optuženima na teret radnje koje nisu krivična djela, a takve optužnice su sudovi potvrđivali, umjesto da ih vrate na dopunu.

Ti postupci su okončani oslobađajućim presudama i zabranom ponovnog suđenja optuženima za ta krivična djela.

U nekim predmetima su odlučivale sudije koje su bile u konfliktu interesa, jer su prethodno odlučivali u istrazi.

Studija slučaja 13: Međunarodni (ne)organizovani kriminal

Ovaj postupak za međunarodno krijumčarenje kokaina je pokrenut na osnovu dokaza koje su obezbijedile druge države. Iako se radilo o kriminalnoj organizaciji koja je djelovala u više zemalja, tužilaštvo je optuženom u Crnoj Gori stavilo na teret samo jednu radnju prodaje kokaina, pa to lice nije moglo biti osuđeno za organizovani kriminal.

Prema podacima organa drugih država, riječ je o organizovanoj kriminalnoj grupi koja je krijumčarila kokain iz Južne Amerike, preko Holandije i Belgije, radi dalje prodaje na području centralne i istočne Evrope. [148] Prikupljeni novac je kurirskim putem prebacivan na prostor Balkana, da bi bio plasiran u legalan promet kroz kupovinu vozila i nekretnina. [149]

U okviru ove međunarodne policijske akcije [150] uhapšeno je više lica u Srbiji, Bosni i Hercegovini, Holandiji, Belgiji, kao i Crnoj Gori. U Srbiji je postupak u toku [151], a dvoje optuženih u Bosni je osuđeno za šverc narkotika i organizovani kriminal. [152]

Optužnicom specijalnog tužilaštva [153] Mirsadu Haliloviću iz Bijelog Polja stavljeno je na teret izvršenje krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga i stvaranje kriminalne organizacije. [154]

Međutim, u optužnici je naznačeno da je prodaja kokaina izvršena samo jednom u Holandiji, a Haliloviću nije stavljeno na teret da je vršio krivična djela na teritoriji bilo koje druge države. Tako on nije mogao biti osuđen za organizovani kriminal, jer nedostaje jedan od tri obavezna uslova za postojanje tog krivičnog djela, koji se ogleda u cilju vršenja **više krivičnih djela** za koja se može izreći kazna zatvora od četiri godine ili teža kazna. [155]

Iz presude proizilazi da tužilaštvo nije sprovodilo finansijsku istragu, nije utvrđivalo imovinu optuženog za međunarodni šverc kokaina, niti je provjeravalo da li ta imovina potiče iz poslova sa kokainom.

[148] Radio televizija Srbije: "Hapšenja zbog šverca kokaina", 30. maj 2013., <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/11/region/1333520/hapsenja-zbog-sverca-kokaina.html>

[149] Faktor: "Potvrđena prvostepena presuda: Švercerima kokaina 12 godina zatvora", 17. maja 2018., <https://faktor.ba/vijest/potvrvena-prvostepena-presuda-vercerima-kokaina-12-godina-zatvora-296178>

[150] Radi se o istrazi pod nazivom "Arka RS" koju su u martu 2012. godine započeli organi Republike Srpske, Hrvatske, Srbije i Holandije protiv grupe za koju se sumnjalo da je krijumčarila kokain iz Južne Amerike, preko Holandije i Belgije radi dalje prodaje na području centralne i istočne Evrope.. Vlada Crne Gore, Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2013 godinu za sprovođenje Strategije Crne Gore za sprečavanje zloupotrebe droga 2013-2020, mart 2014

[151] Blic: "član moto-bande "anđeli pakla" i narko-diler ko je "tebra", kriminalac decenijama poznat policiji, koji je danas uhapšen u velikoj akciji", 11. januar 2019., <https://www.blic.rs/vesti/hronika/clan-moto-bande-andjeli-pakla-i-narko-diler-ko-je-tebra-kriminalac-decenijama-poznat/pbkd2hd>

[152] Faktor: "Potvrđena prvostepena presuda: Švercerima kokaina 12 godina zatvora", 17. maja 2018., <https://faktor.ba/vijest/potvrvena-prvostepena-presuda-vercerima-kokaina-12-godina-zatvora-296178>

[153] Kts.br.16/13 od 29.11.2013. godine, zastupao je Specijalni tužilac Lukač Hasan

[154] U optužnici je navedeno da je Mirsad Halilović iz Bijelog Polja, u oktobru 2012. godine u Roterdamu zajedno sa Zoranom Hadži Jovanovićem iz Srbije, protiv koga je pokrenut krivični postupak u Srbiji, kupio preko sedam kilograma kokaina radi dalje prodaje. Prema optužnici, oni su tu drogu stavili u promet preko drugih lica koja su otkrivena od strane policije Holandije i od kojih je kokain oduzet.

[155] Prema članu 401a stav 6. Krivičnog zakonika za postojanje organizovanog kriminala, odnosno kriminalne organizacije neophodno je da organizaciju čine tri ili više lica čiji je cilj vršenje krivičnih djela za koja se po zakonu može izreći kazna zatvora od četiri godine ili teža kazna, radi sticanja nezakonite dobiti ili moći

Viši sud: Osuđen za drogu, nema dokaza za organizovani kriminal

Presudom Višeg suda u Bijelom Polju [156] Halilović je osuđen na šest godina zatvora za krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, dok je za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije oslobođen.

U presudi Višeg suda u Bijelom Polju se navodi da postoje telefonske komunikacije Halilovića i lica koja su označena kao članovi kriminalne organizacije, ali se „ne može na pouzdan način utvrditi u vezi čega se tačno odnose te komunikacije, a posebno ne da su njihove komunikacije vezane za kupovinu, prenošenje, držanje radi prodaje i prodaje opojne droge, da su isti imali unaprijed određeni zadatak i ulogu, da je djelovanje kriminalne organizacije sprovedeno na duže vrijeme i u međunarodnim razmjerama, a sve sa ciljem sticanjem nezakonite dobiti, koja bi nastala na opisani način“. Međutim, sud ne daje obrazloženje u tom dijelu, niti razloge iz kojih je zaključio da se ne može utvrditi na šta se snimljeni razgovori odnose.

Ipak, prethodno u dijelu obrazloženja za jedno krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga za koje je Halilović osuđen, sud citira djelove snimljenih razgovora u odnosu na radnju ovog krivičnog djela i zatim navodi: „*da je optuženi Halilović počinio predmetno krivično djelo zaključuje se iz sadržine razgovora kako je to opisano*“.

U presudi se takođe navodi da nema dokaza da su članovi kriminalne organizacije imali unaprijed označeni zadatak i ulogu, ni da su djelovali na duže vrijeme, u međunarodnim razmjerama.

Sud ukazuje da je u optužnici naznačeno da je izvršena prodaja droge samo jednog dana, 01. novembra 2012. godine, u Holandiji. Sud zaključuje da dokazi ne ukazuju da je organizovanje kriminalne grupe vršeno na području Republike Srpske, niti je optuženom stavljen na teret da su vršena krivična djela u bilo kojoj državi, osim Holandiji.

Dakle, iako se u ovom slučaju radilo o više lica koja su krijumčarila kokain iz Južne Amerike, preko Holandije i Belgije, radi dalje prodaje na području centralne i istočne Evrope, tužilaštvo nije obezbijedilo dokaze da se radi o organizovanom krijumčarenju droge. Umjesto toga, optuženom u Crnoj Gori je stavljen na teret samo jedno krivično djelo, ali i ono na osnovu dokaza koje su pribavili organi drugih država. Tako proizilazi da tužilaštvo nije sprovodilo nikakvu istragu, niti je pokušalo da pribavi bilo koji dokaz, već je optuženom stavilo na teret samo jedno krivično djelo na osnovu dokaza koji su pribavljeni od druge države.

Apelacioni sud: Nema dokaza, jer je komunikacija šifrovana

Postupajući po žalbama tužioca i branioca, Apelacioni sud Crne Gore je potvrdio presudu u oslobađajućem dijelu za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije, i preinačio presudu u dijelu kazne za krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga. Apelacioni sud je smanjio kaznu Haliloviću sa šest na pet godina zatvora. [157]

Apelacioni sud je prihvatio zaključke Višeg suda u Bijelom Polju navodeći da se iz razgovora nije moglo utvrditi da su optuženi pripadnici kriminalne organizacije:

„Posebno se nije moglo utvrditi koja je bila uloga i zadaci pripadnika organizacije, sadržina telefonskih komunikacija vođena između njih, pri čemu su oni koristili pojedine izraze i SMS poruke koje su bile šifrovane“.

Opšte je poznato da članovi kriminalne organizacije koji krijumčare narkotike u komunikaciji koriste šifrovane izraze, ali ni Apelacioni sud nije dao obrazloženje kakav je konkretno sadržaj tih komunikacija za koje se ne zna na šta se odnose i koje su šifrovane.

Apelacioni sud je, zatim, konstatovao:

„Takođe, pri utvrđenoj činjenici iz izvedenih dokaza da je prodaja opojne droge kokain izvršena samo jednog dana i to na teritoriji K. H., neprihvatljivi su navodi žalbe da je pogrešan zaključak suda da optuženi i ostala lica navedena u optužnici nijesu djelovali na duže vrijeme i u međunarodnim razmjerama“.

U dijelu odluke o kazni Apelacioni sud je naveo da se ranija osuđivanost Halilovića nije mogla cijeniti kao otežavajuća okolnost. Sud obrazlaže da se radi o presudama iz 2012. godine za djela za koja su mu izrečene novčana kazna i uslovna osuda, a koja su počinjena prije više od 12 godina, što znači da je nastupila zakonska rehabilitacija. [158] Sa tim obrazloženjem je Apelacioni sud Haliloviću smanjio kaznu zatvora na pet godina.

Skrivanje podataka

Prije objavljivanja ove pravosnažne presude iz nje su uklonjeni podaci o identitetu optuženog i svih drugih članova kriminalne organizacije.

Iz presuda su uklonjeni nazivi država u kojima je distribuiran kokain, kao i grada gdje je zaplijenjen. Pored toga, izbrisana je adresa na kojoj je skladišten, mjesta i nazivi lokala u kojima su se sastajali članovi kriminalne organizacije, kao i putanje kojima su se kretali.

[157] Presuda KžS.br.12/2014 od 19.09.2014. godine

[158] Članom 118. stav 1. Krivičnog zakonika propisano je da se rehabilitacijom briše osuda i prestaju sve njene pravne posljedice, a osuđeni se smatra neosuđivanim. Članom 119. stav 2. tačka 2 i 3 istog zakonika je propisano da zakonska rehabilitacija nastaje ako lice kojem je izrečena uslovna osuda, u vrijeme provjeravanja i u roku od godinu dana po isteku roka provjeravanja, ne učini novo krivično djelo, odnosno ako lice koje je osuđeno na novčanu kaznu, kaznu rada u javnom interesu ili kaznu zatvora do šest mjeseci, u roku od tri godine od dana kad je ta kazna izvršena, zastarjela ili oproštena, ne učini novo krivično djelo

Studija slučaja 14: Svi oslobođeni zbog propusta u optužnici

Ovaj primjer pokazuje da je kontrolu suda prošla optužnica sa nedostacima koji su morali biti otklonjeni prije početka suđenja. Dvije i po godine kasnije, isti taj sud je donio oslobađajuću presudu upravo zbog tih nedostataka optužnice.

Svi optuženi su oslobođeni jer tužilaštvo nije imalo ni jedan dokaz da je bilo ko od njih izvršio krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije. U vezi trgovine opojnim drogama sud je utvrdio da je tužilac optuženima stavio na teret radnje koje nijesu krivično djelo.

Sudije koje su donijele prvu presudu nisu ni smjele da odlučuju u tom predmetu, jer su prethodno učestvovali u istrazi.

Optužnica

Optužnicom specijalnog tužioca [159] obuhvaćene su tri kriminalne organizacije i ukupno 17 optuženih. [160]

Troje je optuženo za organizovanje kriminalnih organizacija [161] i za kupovanje, držanje i prenošenje opojnih droga radi prodaje. [162] Četrnaest lica je optuženo za pripadništvo kriminalnoj organizaciji, [163] a šestorici je stavljeno na teret i kupovanje, držanje i prenošenje opojnih droga radi prodaje.

Oni su optuženi za krijumčarenje oko 20 kilograma marihuane, 400 grama heroina i 30 grama kokaina.

Prva presuda: Osuđene tri kriminalne grupe

Prvom presudom u ovom postupku [164] Viši sud u Bijelom Polju osudio je sve optužene za krivična djela koja su im stavljena na teret i svima je izrekao kazne zatvora, osim jedne optužene protiv koje je optužba odbijena zbog odustanka tužioca od krivičnog gonjenja. [165]

Na osuđujući dio presude žalbe su izjavili branioci optuženih, a tužilaštvo se žalilo samo na odluku o kazni.

Apelacioni sud Crne Gore je ukinuo presudu u osuđujućem dijelu i u tom dijelu vratio predmet prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje. [166]

[159] Kts.br.10/10-02 od 13.01.2011. godine, koju je zastupao Specijalni tužilac Hasan Lukač

[160] Mensur Šahman, Alen Mujezinović, Mevludin Mujanović, Edin Kanalić, Milivoje Milović, Đorđe Đukić, Vahid Striković, Marko Raičević, Dževad Hajdaragić, Velimir Knežević, Mašan Čović, Elmin Hadrović, Dževad Halilović, Suad Pačariz, Milivoje Purić...

[161] Član 401a stav 1. Krivičnog zakonika

[162] Član 300. stav 2. Krivičnog zakonika

[163] Član 401. stav 2. Krivičnog zakonika

[164] Ks.br.10/10-02 od 19.11.2013. godine

[165] Ova presuda nije objavljena, pa se ne zna više podataka

[166] Rješenje Kzs.br.21/12 od 29.05.2012. godine

Apelacioni: Odlučivale sudije koje su učestvovala u istrazi

Apelacioni sud je ukinuo prvostepenu presudu zbog povreda postupka, pošto su u njenom donošenju učestvovala sudije koje su u istrazi vršile dokazne radnje. Istovremeno Apelacioni sud je poništio presudu i zato što u njoj nijesu konkretno navedene radnje kojima su optuženi izvršili krivična djela.

Organizator prodaje drogu članu kriminalne organizacije

Apelacioni sud je utvrdio da prvostepeni sud nije konkretizovao radnje kojima su optuženi izvršili krivična djela koja su im stavljena na teret.

Taj sud je zaključio da je presuda Višeg suda nerazumljiva jer se u njoj navodi da organizator prodaje opojnu drogu članu organizacije, odnosno da članovi organizacije jedni drugima prodaju opojnu drogu, što je nezamislivo, jer se na taj način ne može sticati korist za kriminalnu organizaciju.

Druga presuda: Svi oslobođeni zbog propusta u optužnici

Presudom sudskog vijeća, koji su činile druge sudije Višeg suda u Bijelom Polju [167], svi optuženi oslobođeni su za sva krivična djela koja su im stavljena na teret.

Za organizovani kriminal, odnosno krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije, sud je utvrdio da **ne postoji ni jedan dokaz** da bi osudio bilo koga od optuženih. U vezi trgovine opojnim drogama sud je utvrdio da je tužilac optuženima stavio na teret radnje koje **nijesu krivično djelo**.

U optužnici je navedeno da je osam optuženih ranijim presudama pravosnažno osuđeno zbog krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, što je tužiocu bilo osnov za optužbu za organizovani kriminal. Međutim, sud je zaključio da se iz sadržine mjera tajnog nadzora ne može zaključiti da su se optuženi udružili u kriminalne organizacije sa ciljem vršenja krivičnih djela u vezi sa opojnim drogama i da su djelovali sa unaprijed određenim zadacima i ulogama na duže vrijeme i u međunarodnim razmjerama primjenjujući zastrašivanje, pa nema dokaza da su izvršili krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije.

Viši sud u Bijelom Polju u novoj presudi navodi da radnje optuženih u odnosu na krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije nijesu konkretizovane. Sud je zaključio da optužnica u odnosu na prvu kriminalnu organizaciju

„ne sadrži vrijeme i način na koji je ista organizovana, vrijeme stupanja članova organizacije u istu, vrijeme na koje su planirali svoje djelovanje, koje su im konkretno određene uloge ili pak odredivost tih uloga, niti je pak utvrdivo iz izvedenih dokaza...“.

[167] Ks.br.6/13-10 od 08.10.2013. godine, predsjednik sudskog vijeća sudija Vidimir Bošković i članovi sudskog vijeća sudije Vanja Rakonjac i Radivoje Zeković

I za drugu kriminalnu organizaciju sud je zaključio da

„ne postoje dokazi iz kojih bi se moglo utvrditi vrijeme i način formiranja kriminalne organizacije, način na koji su pripadnici direktno ili indirektno dobili zaduženja od organizatora kriminalne organizacije, plan njihovog djelovanja kao ni dokazi koji bi potvrđivali organizacionu, funkcionalnu i hijerarhijsku povezanost i podijeljenost uloga u kriminalnoj organizaciji“.

Za treću kriminalnu organizaciju sud je zaključio da je tužilac najnepreciznije predstavio postupanje „u smislu razgraničenja i razdvajanja radnji postupanje optuženih u odnosu na krivična djela stavljena im na teret“. U ovom dijelu tužilac nije određeno predstavio „koje su konkretno radnje preduzimali optuženi čime bi ostvarili krivična djela za koje se terete“. Svim optuženima stavljene su na teret radnje koje se odnose na krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, bez konkretizacije radnji krivičnog djela stvaranje kriminalne organizacije.

Zato je sud, koji je u prvoj presudi na osnovu istih dokaza oglasio krivim za organizovani kriminal sve osim jednog optuženog, sada zaključio da „nema dokaza kojima bi se potvrdilo da su ispunjeni uslovi neophodni da bi se neka organizacija smatrala kriminalnom“.

Tužilaštvo kasno shvatilo nelogičnosti

Iz presude Višeg suda u Bijelom Polju proizilazi da je u ponovljenom postupku specijalni tužilac promijenio činjenični opis optužbe i u izmijenjenoj optužnici naveo da je organizator angažovao članove kriminalne organizacije radi neovlašćene prodaje heroina. Tako je tužilac pokušao da otkloni nelogičnost na koju je ukazao Apelacioni sud, da je nezamislivo da organizator prodaje drogu članovima i članovi jedan drugom.

Međutim, iz sadržine mjera tajnog nadzora sud je upravo utvrdio da su optuženi članovi kriminalne organizacije kupovali heroin kod organizatora. Tako je i sud prihvatio ukidne razloge Apelacionog suda i zaključio da za „smisao kriminalnog udruživanja nije prihvatljivo da organizator kriminalne organizacije opojnu drogu prodaje članu kriminalne organizacije ili da članovi organizacije drogu prodaju jedan drugom...“.

Sud je konstatovao da se kriminalne organizacije „formiraju između ostalog i radi sticanja nezakonite dobiti ili moći“ i da je nezamislivo da se dobit stiče prodajom između članova kriminalne organizacije.

Tužilac "zaboravio" da je droga unošena radi prodaje

U odnosu na optužbu za krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, sud je zaključio da radnja koju je tužilac naveo u optužnici nije krivično djelo jer ne odgovara opisu ni jedne od radnji ovog krivičnog djela koje su propisane Krivičnim zakonikom.

Naime, u optužnici je navedeno da su optuženi neovlašćeno unosili opojnu drogu u Crnu Goru, ali tužilac je izostavio odrednicu da je unošenje droge vršeno radi prodaje, što je bitan element ove radnje izvršenja.

Optuženima je na teret stavljeno krivično djelo iz člana 300. stav 2. Krivičnog zakonika, a radnja tog krivičnog djela opisana je kao kupovanje, držanje ili prenošenje opojnih droga **radi prodaje**. Izostavljanje odrednice da je opojna droga unešena u Crnu Goru „radi prodaje“ je propust tužioca zbog kojega Viši sud „navodi da neko postupanje optuženog nije krivično djelo ukoliko droga nije unešena, kupljena, držana ili prenošena radi prodaje“.

Viši sud navodi i da postupanje dvojice optuženih „nije opisano na odgovarajući način jer **nije označena ni jedna od alternativno određenih radnji izvršenja** ovog krivičnog djela“. Sud je naveo da za jednog optuženog nije opisano na koji način je vršio neovlašćenu prodaju heroina, gdje je to radio, za koju cijenu i pod kojim uslovima, što ne može predstavljati jasan činjenični sklop radnje postupanja tog optuženog na osnovu koje bi isti bio oglašen krivim.

Dakle, svi optuženi su oslobođeni zbog nedostatka u optužnici pošto, kako se navodi u presudi Višeg suda, „sud nije mogao dodavati konstitutivni element bića krivičnog djela, jer bi time preuzeo ulogu koja mu ne pripada“.

Kasno za ispravku optužnice

Specijalni tužilac je izmijenio optužnicu u drugom postupku pred Višim sudom u Bijelom Polju, dodajući odrednicu da su optuženi nabavili i prenosili opojnu drogu „radi prodaje“. Međutim, ovu izmjenu tužilac nije mogao izvršiti u toj fazi postupka jer na prethodnu presudu nije izjavljivao žalbu, osim na odluku o kazni, pa izmjenom optužnice nije mogao konstituisati bitan element krivičnog djela.

Naime, Zakonikom o krivičnom postupku propisano je načelo zabrane preinačenja na štetu optuženog. U slučaju ako je izjavljena žalba samo u korist optuženog, presuda se ne smije izmijeniti na njegovu štetu u pogledu pravne kvalifikacije krivičnog djela i krivične sankcije.

Međutim, na prvu presudu u osuđujućem dijelu žalbe su izjavljene samo u korist optuženih, pa tužilac u ponovljenom postupku nije mogao mijenjati optužnicu na štetu optuženih u pogledu pravne kvalifikacije, odnosno sud nije mogao tako izmijenjenu optužnicu uzeti za osnov presuđenja, jer bi tada prekršio načelo zabrane preinačenja na štetu optuženih.

Prvo vijeće potvrdilo nezakonitu optužnicu

Ipak, ovakvim stavovima i zaključcima u ponovljenom postupku, pored nedopustivih propusta Specijalnog tužioca, Viši sud je otkrio i grube propuste u postupanju prilikom kontrole optužnice.

Nakon podizanja, optužnica se dostavlja sudu radi kontrole i potvrđivanja, a sud zakazuje ročište radi njenog ispitivanja i ocjene zakonitosti i opravdanosti. [168] Kada u postupku kontrole optužnice utvrdi da djelo koje je predmet optužbe nije krivično djelo ili da nema dovoljno dokaza da je okrivljeni osnovano sumnjiv za djelo koje je predmet optužbe, sud mora obustaviti krivični postupak. [169]

[168] Član 293. Zakonika o krivičnom postupku

[169] Član 294. stav 1. tačka 1. Zakonika o krivičnom postupku

Međutim, prvo sudsko vijeće Višeg suda u Bijelom Polju nije obustavilo postupak već je potvrdilo optužnicu, iako je optuženima stavljeno na teret djelo stvaranje kriminalne organizacije za koje je isti taj sud kasnije utvrdio da ne postoji ni jedan dokaz i da tužilac nije konkretizovao ni jednu radnju bilo koga od optuženih.

Zakonik o krivičnom postupku propisuje da optužnica mora da sadrži opis djela iz kojeg proizilaze zakonska obilježja krivičnog djela, [170] što znači da djelo koje se optužnicom stavlja na teret mora odgovarati zakonskom opisu radnje krivičnog djela. U slučaju da optužnica ima greške ili nedostatke koji se odnose na opis djela koje se stavlja na teret optuženom, sud je dužan da vrati optužnicu tužiocu da nedostatke otkloni i da u roku od tri dana podnese ispravljenu optužnicu. [171]

Tužilac je ovom optužnicom teretio optužene i za radnju u vezi trgovine opojnim drogama koja nije krivično djelo prema Krivičnom zakoniku jer u njoj nedostaje bitan element, kako je prethodno navedeno.

Ipak, Viši sud u Bijelom Polju nije postupio u skladu sa zakonom, već je potvrdio optužnicu sa očiglednim nedostacima i omogućio nastavak postupka koji je okončan oslobađajućom presudom. Zbog takvog postupanja suda, ovim optuženima više nikada neće moći biti suđeno za ta krivična djela.

Sudije koje su u prvom vijeću odlučivale u ovom predmetu, iako im je to bilo zabranjeno zakonom, se i dalje nalaze na istim pozicijama. Te sudije su odlučivale i u drugim važnim predmetima vezanim za organizovani kriminal u kojima su napravljene brojne propusti. [172]

Oslobađajuću presudu potvrdio Apelacioni sud

Oslobađajuću presudu Višeg suda u Bijelom Polju potvrdio je Apelacioni sud Crne Gore, [173] ukazujući da prvostepeni sud „pravilno u obrazloženju pobijane presude navodi da je vezan zabranom preinačenja na štetu optuženih pošto je našao da je žalba izjavljena samo u korist optuženih“.

I Apelacioni sud potvrđuje stav da, kako je prethodna presuda ukinuta uvažavanjem žalbi branilaca optuženih koje su izjavljene u njihovu korist, presuda se ne smije izmijeniti na njihovu štetu u pogledu pravne kvalifikacije krivičnog djela.

Apelacioni sud konstatuje da ono što je optuženima stavljeno na teret prvobitnom optužnicom „nije sadržalo obavezne elemente krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga“, što dodatno dokazuje da je Viši sud potvrdio nezakonitu optužnicu.

[170] Član 292. stav 1. tačka 2.

[171] Član 293. stav 6. Zakonika o krivičnom postupku

[172] Na primjer, isto vijeće sudija Gorica Đalović, Šefkija Đečević i Vitomir Bošković sudilo je u predmetu Ks.br.4/15-11 u postupku protiv Kalića, a sudija Šefkija Đečević je bio predsjednik sudskog vijeća u slučaju protiv Šarića Ks.br.3/11

[173] Presuda Kzs.br.52/2013 od 25.03.2014. godine

Neće da kontrolišu kolege

Ovaj slučaj pokazuje prilično nerazumljivo postupanje suda pri ocjeni zakonitosti mjera tajnog nadzora. Korišćenje tih mjera su propisale upravo sudije koje su u prvom vijeću sudile u ovom postupku.

U pravosnažnoj presudi Višeg suda u Bijelom Polju navodi se da sud nije vršio uvid u naredbe o određivanju mjera tajnog nadzora i naredbe o proširenju mjera tajnog nadzora, kao i u naredbe kojima je određeno vršenje pretresa. Istovremeno taj sud ocjenjuje da su one donešene u skladu sa zakonom i da je po njima postupano u skladu sa zakonom.

Nakon toga sud zaključuje da su mjere tajnog nadzora određene i produžavane na zakonit način, ali da se njima nije došlo do materijalnih dokaza za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije. Međutim, ostaje nerazumljivo kako je sud to zaključio, ako tokom postupka nije izvršen uvid u naredbe o određivanju i produženju tih mjera.

Skrivanje podataka

I u ovom predmetu sudovi su iz presuda uklonili podatke o optuženima, vozilima koja su koristili, nazive mobilnih mreža koje su koristili, lokacije na kojima su se nalazili, pa čak i **službene brojeve pisanih dokaza** koji su provedeni u postupku.

4.

PRANJE NOVCA

U poslednjih šest godina donešeno je sedam pravosnažnih sudskih presuda za pranje novca. [174] Međutim, samo u dva predmeta tužilaštvo je optužene teretilo i za pranje novca i za organizovani kriminal.

U postupku vođenom u crnogorskom kraku takozvanog “Balkanskog ratnika” donešene su oslobađajuće presude.

Optužene u tom postupku tužilaštvo je teretilo za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije koje nije bilo propisano zakonom u momentu izvršenja. Tužilaštvo ih je takođe optužilo za radnje koje ne odgovaraju opisu krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga.

Viši sud u Bijelom Polju je potvrdio takvu optužnicu, iako je imao obavezu da je prekontroliše i vrati na dopunu. Tako je sud omogućio nastavak postupka po nezakonitoj optužnici, zbog čega su donijete oslobađajuće presude koje podrazumijevaju zabranu ponovnog suđenja za ta djela.

Na kraju, optužbe za pranje novca su pale jer tužilaštvo nije imalo dokaza da potiče iz krijumčarenja kokaina. Nakon tri poništene presude prvostepenog suda, a šest godina od podizanja optužnice, tek u postupku pred Apelacionim sudom je po prvi put utvrđivano porijeklo novca.

[174] Sve pravosnažne presude za pranje novca donešene u poslednjih šest godina su analizirane u Monitoring izvještaju MANS-a dostupnom na http://www.mans.co.me/wp-content/uploads/2019/09/Monitoring-3-FINAL_MNE.pdf

U drugom postupku opisanom u ovom poglavlju, tužilaštvo je godinama gonilo više lica za brojna krivična djela organizovanog kriminala, iako nije imalo adekvatnih dokaza.

Nakon sedmogodišnjeg sudskog postupka tužilaštvo je odustalo od optužbi za pranje novca, jer je samo zaključilo da nema dokaza, dok je sud utvrdio da dokaza nema ni za zločinačko udruživanje optuženih organizatora kriminalne grupe. U međuvremenu, krivično gonjenje pripadnika te grupe, i više drugih krivičnih djela, je zastaralo zbog dugog trajanja sudskog postupka.

Studija slučaja 15: Crnogorski krak “Balkanskog ratnika”

Ova studija se odnosi na jedan od najznačajnijih krivičnih postupaka koji je pokrenut u Crnoj Gori.

Prvooptuženi u postupku je Duško Šarić, rođeni brat Darka Šarića koga policije i pravosudni organi više država smatraju glavnim narko bosom i organizatorom šverca kokaina iz Južne Amerike u Evropu u slučaju poznatom kao „Balkanski ratnik”. Dok se Darku Šariću sudi u Srbiji zbog međunarodnog šverca kokaina i pranja novca, njegov brat je pravosnažno oslobođen u Crnoj Gori.

U ovom postupku Dušku Šariću je bilo stavljeno na teret da je kao pripadnik kriminalne organizacije čiji organizator je njegov brat Darko, zajedno sa optuženim Jovicom Lončarom i drugim članovima,[175] krijumčario kokain i oprao više od 21 milion eura stečenih švercom kokaina.

Propusti Specijalnog tužilaštva i Višeg suda u Bijelom Polju su omogućili akterima organizovanog kriminala da budu oslobođeni krivice, i da im više nikada ne može biti suđeno za ta krivična djela.

Postupak je okončan sedam godina nakon podizanja optužnice, a Šarić i Lončar su pravosnažno oslobođeni svih optužbi presudama Vrhovnog [176] i Apelacionog suda. [177] Oslobođeni su optužbi za organizovani kriminal i šverc kokaina zato što su im i Specijalni tužilac i Viši sud u Bijelom Polju stavili na teret radnje koje nijesu krivična djela prema Krivičnom zakoniku, a optužbe za pranje novca su pale jer ni sud ni tužilac u toku postupka nisu utvrđivali njegovo porijeklo.

Viši sud u Bijelom Polju je potvrdio očigledno nezakonitu optužnicu, uprkos zakonskoj obavezi da sprovede njenu kontrolu i donio tri nezakonite presude, pokazavši da nije u stanju da utvrdi koji zakon treba da primijeni.

[175] Soković Goran, Vujanović Željko, Pandrc Marko, Nedić Boško, Novaković Nenad, Vuković Draško, Tošić Darko, Vorotović Marko, Pavlović Nikola, Labudović Dragan, Rakić Dejan, Pandrc Miloš, Čajić Miloš, Adamović Radan, Krpović Miloš, Joksović Nebojša, Tunjić Borislav, Knežević Mirko, Nikolić Miloš, Bajić Vitomir, Bulajić Marko, Crljen Srećko, Crljen Vladimir, Dimitrijević Nenad, Dimitrijević Nikola, Đorđević Zlatko, Gaćeša Dragan, Kapetanović Božidar, Klisura Srpkko, Milovac Milan, Šibinski Živko, Dudić Dragan

[176] Kž.I br.2/18 od 06.03.2018. godine

[177] Kžs.br.83/12 od 08.03.2013. godine i Kž.br.66/15 od 27.09.2017. godine

Obzirom da bi specijalni tužioci i sudije Višeg suda morali biti među najstručnijim kadrovima u pravosuđu, gotovo da je isključena mogućnost da na tom nivou postoji takav stepen neznanja i nestručnosti. Zbog toga propusti u ovom predmetu navode na ozbiljne sumnje u zloupotrebu službenog položaja od strane specijalnog tužilaštva i suda.

Postupak protiv Duška Šarića i Jovice Lončara je pokrenut 2011. godine. Optužnicom Specijalnog državnog tužioca [178] Šariću je stavljeno na teret izvršenje tri krivična djela:

- A. stvaranje kriminalne organizacije,
- B. neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga (preko 260 kg kokaina), i
- C. pranje novca u iznosu od 21.353.879,22 eura stečenog prodajom kokaina, (produženo krivično djelo, izvršeno zajedno sa drugim optuženim Jovicom Lončarem).

Specijalni tužilac, Đurđina Ivanović, je sačinila optužnicu na način koji je u krajnjem morao ishodovati oslobađanje optuženih. Tužilac je optuženima stavio na teret djelo koje u vrijeme izvršenja nije bilo propisano kao krivično djelo, odnosno radnja koja ne odgovara opisu bilo kog krivičnog djela.

Takvu optužnicu potvrdilo je vijeće sudija Višeg suda u Bijelom Polju, na čelu sa Šefkijom Đešević, predsjednikom, Vukomirom Boškovićem i Jokanom Varagićem, članovima Vijeća. Zahvaljujući njihovoj odluci da potvrde nezakonitu optužnicu, optuženima više nikada neće moći biti suđeno za ova krivična djela.

U nastavku je dat pregled sudskih presuda za svako od tri krivična djela za koja je Šarić optužen.

A. Organizovani kriminal

Optužba za krivično djelo koje nije propisano zakonom

Organizovani kriminal prvo je definisan u procesnom zakonu (ZKP-u) odredbama koje su se primjenjivale na svako djelo izvršeno na organizovan način,[179] dok je kao posebno krivično djelo, stvaranje kriminalne organizacije, propisan izmjenama KZ-a iz 2010. godine. [180]

Pošto krivični zakon ne može biti retroaktivno primjenjen osim kada je povoljniji za učionioca, državni tužilac ne može optuženima staviti na teret izvršenje krivičnog djela stvaranje kriminalne organizacije za djela koja su izvršena prije izmjena KZ-a iz 2010. godine. U tim slučajevima tužilac je obavezan da se u optužnicama poziva na odredbu ZKP-a, sa obrazloženjem da je neko krivično djelo izvršeno na organizovan način.

Međutim, specijalni tužilac je u ovom predmetu [181] optuženom Šariću stavio na teret krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije za radnje koje su izvršene od 2007. do 2009. godine, odnosno prije stupanja na snagu izmjena KZ-a kojima se to krivično djelo propisuje.

Takvo postupanje specijalnog tužioca je moralo ishodovati neuspjehom optužnice.

[178] Kt-S.br.7/10-2 od 14.05.2011. godine

[179] Član 22. tačka 8. Zakonika o krivičnom postupku

[180] Član 401a Krivičnog zakonika

[181] Presuda broj Ks.br. 3/11 od 03.05.2012. godine, Optužnica broj Kt-S.br.7/10-2 podignuta 14. maja 2011. godine, koju je zastupala Specijalni tužilac Đurđina Ivanović

Viši sud potvrdio optužnicu za nepostojeće krivično djelo

Nakon podizanja optužnice, ista se dostavlja sudu radi kontrole i potvrđivanja, a sud zakazuje ročište radi ispitivanja i ocjene zakonitosti i opravdanosti optužnice. [182] Kada u postupku kontrole optužnice utvrdi da djelo koje je predmet optužbe nije krivično djelo, sud mora obustaviti krivični postupak. [183]

Međutim, Viši sud u Bijelom Polju nije obustavio postupak već je potvrdio optužnicu, uprkos činjenici da je specijalni tužilac optuženom stavio na teret djelo koje nije bilo krivično djelo u vrijeme izvršenja.

Tako je sud omogućio nastavak postupka po nezakonitoj optužnici, što je ishodovalo oslobađajuću presudu, ali i zabranu ponovnog suđenja za ovo djelo. Naime, **da je Viši sud u Bijelom Polju postupio u skladu sa zakonom i da je obustavio krivični postupak, optuženom bi moglo biti suđeno za ovo krivično djelo u novom postupku, jer se zabrana ponovnog suđenja ne odnosi na postupke koji su pravosnažno obustavljeni.** [184]

U prvoj presudi u ovom predmetu, [185] Viši sud u Bijelom Polju **oslobodio je optuženog Šarića krivice sa zaključkom da nema dokaza da je optuženi izvršio krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije.**

Oslobađajuća presuda Apelacionog suda

Skoro dvije godine nakon podizanja i potvrđivanja nezakonite optužnice, **Apelacioni sud Crne Gore [186] je optuženog Šarića oslobodio za ovo krivično djelo, ali po drugom osnovu – zato što u vrijeme izvršenja djelo koje mu je stavljeno na teret nije bilo propisano u zakonu.**

Apelacioni sud Crne Gore upravo se pozvao na princip zakonitosti, ukazujući da je krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije inkriminisano kao krivično djelo izmjenama Krivičnog zakonika iz 2010. godine, dok se optužbom vrijeme izvršenja djela opredjeljuje u periodu oktobar 2007. godine do maja 2009. godine.

Apelacioni sud je zaključio da kod takve optužnice ovo krivično djelo nije moglo biti predmet dokazivanja i da se optuženi oslobađa jer djelo koje mu se stavlja na teret nije bilo krivično djelo po zakonu koji je važio u vrijeme izvršenja.

Tako je Šarić oslobođen krivice za organizovani kriminal po zakonskom osnovu koji je za optuženog najpovoljniji i koji propisuje da djelo koja mu se stavlja na teret nije krivično djelo. [187]

[182] Član 293. Zakonika o krivičnom postupku

[183] Član 294. stav 1. tačka 1. Zakonika o krivičnom postupku

[184] Odredbom člana 6. Zakonika o krivičnom postupku propisana je zabrana ponovnog suđenja (Ne bis in idem) svakome ko je pravosnažnom odlukom oslobođen optužbe, dok član 36. Ustava Crne Gore propisuje da se nikome ne može ponovo suditi, niti može biti ponovo osuđen za isto kažnjivo djelo.

[185] Ks.br. 3/11 od 03.05.2012. godine

[186] Zoran Smolović, predsjednik vijeća, Ratko Ćupić i Dragiša Rakočević članovi Vijeća

[187] Presuda Kžs.br.83/12 od 08.02.2013. godine

B. Krijumčarenje kokaina

Optužba za radnju koja ne odgovara opisu krivičnog djela

Šariću je optužnicom stavljeno na teret i krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, odnosno više od 260 kilograma kokaina.

Međutim, u odnosu na ovo krivično djelo u optužnici je navedena radnja koja ne odgovara opisu radnje tog krivičnog djela u Krivičnom zakoniku.

KZ-om je radnja izvršenja krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga propisana alternativno kao:

- 1) neovlašćena proizvodnja, prerada i prodaja;
- 2) kupovanje, držanje ili prenošenje radi prodaje;
- 3) posredovanje u prodaji ili kupovini i
- 4) svaki drugi način neovlašćenog stavljanja u promet opojnih droga. [188]

Međutim, specijalni tužilac nije stavio na teret optuženom Šariću ni jednu od propisanih radnji ovog krivičnog djela. Šarić se nije teretio ni za neovlašćenu proizvodnju, preradu i prodaju, ni za kupovinu, držanje ili prenošenje radi prodaje, ni za posredovanje u prodaji ili kupovini, niti za bilo koji drugi način stavljanja u promet opojne droge, a kako je to definisano u radnji ovog krivičnog djela u Krivičnom zakoniku.

Umjesto toga, Apelacioni sud je utvrdio da su specijalni tužilac u optužnici i Viši sud u Bijelom Polju u prvostepenoj presudi Šariću stavili na teret radnje koje nijesu krivično djelo. U presudi Apelacionog suda [189] navodi se da:

*“...Iz navedenog činjeničnog opisa proizilazi da su radnje koje je preduzeo optuženi Duško Šarić u vezi prometa 27 kg i 20.658 gr kokaina, bile te što je u vrijeme dok se promet kokaina obavljao **boravio u Livinju** i to što je dva dana prije otkrivanja izvršilaca koji su vršili promet opojne droge, **napustio Milano i došao u Beograd**”.*

U istoj presudi Apelacioni sud navodi i da:

*“...Što se tiče činjeničnog opisa koji se odnosi na **davanje naloga telefonskim komunikacijama**, ovaj dio se odnosio na **radnje preduzete nakon izvršenja krivičnog djela** koje su izvršili pripadnici grupe u Livinju...”*

Dakle, tužilac je teretio optuženog Šarića da je u vrijeme prometa kokaina boravio na određenim lokacijama i da je davao određene naloge drugim pripadnicima kriminalne organizacije putem telefona, ali za radnje preduzete nakon izvršenja krivičnog djela u vezi prometa kokaina. Kako se radi o radnjama koje se ne mogu podvesti ni pod jednu radnju koju Krivični zakonik propisuje kao krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, to je Šarić morao biti oslobođen ovakve optužbe.

[188] Član 300, stav 1 Krivičnog zakonika Crne Gore
[189] Kzs.br.83/12 od 08.02.2013. godine

Viši sud potvrdio optužnicu za radnju koja nije krivično djelo

Zakonik o krivičnom postupku propisuje da optužnica mora, između ostalog da sadrži, opis djela iz kojeg proizilaze zakonska obilježja krivičnog djela. [190] Dakle, djelo koje se optužnicom stavlja na teret mora odgovarati zakonskom opisu radnje krivičnog djela.

U slučaju da optužnica ima greške ili nedostatke koji se odnose na opis djela koje se stavlja na teret optuženom, sud je dužan da vrati optužnicu tužiocu da nedostatke otkloni i da u roku od tri dana podnese ispravljenu optužnicu. [191]

Ipak, Viši sud u Bijelom Polju nije postupio u skladu sa zakonom, već je i u ovom dijelu potvrdio optužnicu sa očiglednim nedostacima i omogućio je nastavak postupka koji je takođe ishodovao oslobađajućom presudom i zabranom ponovnog suđenja za šverc kokaina.

Oslobađajuća presuda Višeg suda

U prvoj presudi u ovom predmetu, [192] Viši sud u Bijelom Polju oslobodio je optuženog Šarića krivice i za ovo krivično djelo sa zaključkom da nema dokaza da je optuženi izvršio krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga.

Tako su specijalni tužilac u optužnici i Viši sud u Bijelom Polju u prvostepenoj presudi, [193] radnju krivičnog djela koju je izvršio optuženi Šarić opisali kao boravak optuženog u određenom mjestu u vrijeme prometa kokaina i napuštanje jednog mjesta i prelazak u drugo prije otkrivanja izvršilaca koji su vršili promet droge, kao i davanje određenih naloga drugim pripadnicima kriminalne organizacije putem telefona, ali za radnje preduzete nakon izvršenja krivičnog djela u vezi prometa kokaina.

Oslobađajuća presuda Apelacionog suda

Kao i u slučaju optužbe za organizovani kriminal, Apelacioni sud Crne Gore je istom presudom [194] preinačio prvostepenu presudu i optuženog Šarića oslobodio optužbe i za krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, takođe po osnovu koji je za optuženog najpovoljniji, odnosno sa zaključkom da djelo za koje je optužen po zakonu nije krivično djelo jer ne sadrži bitne elemente bića tog krivičnog djela iz Krivičnog zakonika.

Boravak u određenom mjestu, napuštanje jednog mjesta i prelazak u drugo i davanje naloga za radnje nakon prometa droge ne predstavljaju ni jednu od radnji kojima se po Krivičnom zakoniku vrši krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga.

[190] Član 292. stav 1. tačka 2.

[191] Član 293. stav 6. Zakonika o krivičnom postupku

[192] Ks.br. 3/11 od 03.05.2012. godine

[193] Ks.br.3/11 od 03.05.2012. godine

[194] Kžs.br.83/12 od 08.02.2013. godine

C. Pranje novca

U slučaju optužbi za ovo krivično djelo vođena su tri postupka pred Višim sudom u Bijelom Polju, jer je Apelacioni ukidao njegove presude. Konačno, nakon treće presude Višeg suda, Apelacioni je održao pretres i donio presudu koju je potvrdio i Vrhovni sud.

Prvi postupak: Koji zakon sud primjenjuje?

Optužnicom specijalnog tužioca Šariću i Lončaru je stavljeno na teret da su se u periodu od 24. decembra 2007. godine do kraja 2010. godine udružili da putem bankarskog i finansijskog poslovanja prikriju način pribavljanja novca za koji su znali da je pribavljen krivičnim djelom neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga.

U periodu koji je tužilaštvo označilo kao vrijeme izvršenje krivičnog djela pranje novca Krivični zakonik je mijenjan dva puta i to 2008. i 2010. godine, a izmjenom iz 2010. promijenjen je upravo opis radnje izvršenja ovog krivičnog djela. [195]

Prvom presudom [196] u ovom postupku Viši sud u Bijelom Polju osudio je optuženog Šarića na **osam godina zatvora**, a optuženog Lončara na **šest godina zatvora** zbog krivičnog djela pranje novca.

Sud je u presudi opredijelio vrijeme izvršenja krivičnog djela u periodu od 24. jula 2007. godine do kraja 2010. godine, iako je u optužnici ovo vrijeme opredijeljeno drugačije, od 24.12.2007. godine do kraja 2010. godine. Međutim, sud nije konkretizovao ni jednu radnju optuženih u 2010. godini, već je naveo da je poslednja radnja izvršena 30. decembra 2009. godine.

U presudi Višeg suda u Bijelom Polju nije navedeno koji zakon je sud primijenio, pa je ova **presuda ukinuta kao nerazumljiva presudom Apelacionog suda Crne Gore i postupak je vraćen na ponovno suđenje**. [197]

Naime, Viši sud u Bijelom Polju nije jasno naveo vrijeme izvršenja djela, odnosno ostalo je nejasno da li je djelo izvršeno krajem 2009. godine ili krajem 2010. godine. Od ove činjenice zavisi koji zakon treba primijeniti jer je izmjenama Krivičnog zakonika iz 2010. godine izmijenjen opis krivičnog djela pranje novca.

[195] Do ovih izmjena radnju izvršenja ovo krivičnog djela činio je onaj ko putem bankarskog, finansijskog ili drugog privrednog poslovanja prikrije način pribavljanja novca ili druge imovine za koje zna da su pribavljeni krivičnim djelom.

Radnju izvršenja Krivični zakonik od 2010. godine definiše kroz tri oblika:

- konverziju ili prenos imovine;

- sticanje, držanje ili korišćenje imovine i

- prikrivanje ili lažno prikazivanje činjenica o imovini

[196] Ks.br. 3/11 od 03.05.2012. godine

[197] Kzs.br.83/12 od 08.02.2013. godine

Drugi postupak: Pogrešan zakon, nema predikatnog krivičnog djela

U ponovljenom postupku tužilac nakon završenog dokaznog postupka mijenja činjenični opis u pogledu vremena izvršenja krivičnog djela pranje novca tako što u optužnici označava kraći vremenski period, od 24. decembra 2007. do kraja 2009. godine.

Novom presudom Višeg suda u Bijelom Polju [198] optuženi Šarić i Lončar ponovo su oglašeni krivim i sud ih je osudio na kazne zatvora u trajanju od po **pet godina i šest mjeseci**.

Ipak, sud i u ovoj presudi ponovo čini greške koje presudu čine nerazumljivom i nezakonitom. Zbog toga je **Apelacioni sud Crne Gore po drugi put ukinuo i predmet ponovo vratio na suđenje prvostepenom sudu**. [199]

Viši sud u Bijelom Polju je u presudi radnju krivičnog djela kvalifikovao pozivajući se na izmjene Krivičnog zakonika iz 2008. godine. Međutim, te izmjene nijesu se odnosile na krivično djelo pranje novca, pa je Apelacioni sud ukazao da je morao biti primijenjen Krivični zakonik iz 2006. godine jer je taj zakonik važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela, a ni jedna izmjena zakona nakon izvršenja djela nije povoljnija za optužene da bi se primijenila.

Prema presudi Apelacionog suda, Viši sud u Bijelom Polju u izreci presude izostavlja dio iz optužnice gdje je opisana radnja predikatnog krivičnog djela kojim je pribavljen novac.

U optužnici je navedeno da se radi o novcu pribavljenom krivičnim djelom neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 300. Krivičnog zakonika izvršenog na organizovan način sa organizatorom Darkom Šarićem, bratom optuženog Duška Šarića i drugim pripadnicima kriminalne organizacije, zbog čega se protiv ovih lica u Republici Srbiji i Republici Italiji vode krivični postupci. U nastavku je bilo navedeno na koji način su Duško Šarić i Jovica Lončar novac stečen ovim krivičnim djelom uvodili u legalne novčane tokove.

Međutim, u svojoj presudi Viši sud u Bijelom Polju samo uopšteno navodi da je novac pribavljen krivičnim djelom, bez navođenja radnje kojom je taj novac pribavljen i bez navođenja ko je tu radnju preduzeo. Prema mišljenju Apelacionog suda, to je presudu kojom su optuženi osuđeni učinilo potpuno nerazumljivom.

Dodatno, Viši sud u Bijelom Polju navodi da je imao u vidu činjenicu da je optuženi Šarić prethodno oslobođen za krivična djela stvaranje kriminalne organizacije i neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga. Činjenica da je Šarić oslobođen optužbe za ova krivična djela ne može se dovesti u vezu sa krivičnim djelom pranje novca, što je jasno ukazao Apelacioni sud u svojoj odluci.

Takođe, Apelacioni sud je ukazao na ozbiljne protivrječnosti prvostepene presude. Naime, Viši sud u Bijelom Polju je porijeklo novca istovremeno vezao za postupanje Duška Šarića i njegovu kriminalnu organizaciju i krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, a zatim protivrječno naveo da taj novac nije stečen tim krivičnim djelom.

Tako je ostalo potpuno nejasno šta je Viši sud u Bijelom Polju prihvatio od optužnice i šta je utvrdio u odnosu na činjenicu kojom kriminalnom radnjom je stečen novac za koji se navodi da su optuženi prikrivali način njegovog pribavljanja.

[198] K.br.23/13-11 od 30.12.2013. godine
[199] Kž.br.61/14 od 12.06.2014. godine

Treći postupak: Porijeklo novca nije utvrđivano?

Trećom presudom Višeg suda u Bijelom Polju [200] optuženi Šarić i Lončar ponovo su oglašeni krivim i osuđeni su na kazne zatvora u trajanju od po **pet godina i šest mjeseci**.

Viši sud u ovoj presudi vraća u činjenični opis radnju predikatnog krivičnog djela navodeći da su optuženi znali da je novac pribavljen krivičnim djelom neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 300 Krivičnog zakonika i za koje se u drugim državama vode postupci protiv Darka Šarića i drugih lica.

Protiv presude Višeg suda, Apelacionom sudu Crne Gore žalbe su izjavili i tužilac i branioci optuženih.

Apelacioni sud Crne Gore odbio je žalbu tužioca, dok je usvojio žalbe branilaca optuženih i preinačio prvostepenu presudu na način što je optužene **oslobodio optužbe za krivično djelo pranje novca jer nije dokazano da su to djelo učinili**. [201]

Kako je Apelacioni sud Crne Gore treći put rješavao po žalbama u istom predmetu, to je ovaj sud donio odluku [202] nakon što je ponovo održao pretres. [203]

U svojoj presudi Apelacioni sud konstatuje da:

“niti tužilac, niti prvostepeni sud nijesu smatrali za potrebnim da se utvrdi da li novčana sredstva koja su u krajnjem uplaćena na račun MAT COMPANY DOO Pljevlja potiču iz zakonitih izvora, kako je to tvrdila odbrana, ili pak iz izvora koji su navedeni u optužnici”.

U istoj presudi Apelacioni sud navodi da je nesporno da vještaku nije bila data naredba, niti mu je naloženo da istražuje odakle potiču sredstva na nerezidentnim računima firmi čiju je dokumentaciju vještačio.

Dakle, više od šest godina nakon podizanja optužnice u ovom predmetu, prvi put se pred Apelacionim sudom utvrđivalo porijeklo novca za koje je tužilaštvo tvrdilo da potiče iz krijumčarenja kokaina.

Odnosno, odlučne činjenice za dokazivanje krivičnog djela pranja novca koje se odnose na porijeklo i osnov novca i provjeru dokumentacije poslovnih banaka i drugih pravnih lica, umjesto tužioca već u fazi istrage, utvrđivao je vještak u trećem postupku po žalbama pred drugostepenim - Apelacionim sudom.

Apelacioni sud je dao nalog vještaku finansijske struke da izvrši uvid u dokumentaciju poslovnih banaka [204] i drugih pravnih lica i da utvrdi po kom osnovu su uplaćivana sredstva na račun firmi optuženih. Vještak je u nalazu naveo osnove i izvore sredstava koja su uplaćena na račun firmi optuženih.

[200] K.br.39/14-11 od 27.02.2015. godine

[201] Presuda Apelacionog suda Crne Gore Kž.br.66/15 od 27.09.2017. godine

[202] Shodno odredbi člana 407. stav 5. Zakonika o krivičnom postupku, koja se primjenjivala u vrijeme donošenja odluke Apelacionog suda Crne Gore, kada je prvostepena odluka dva puta ukidana, drugostepeni sud će u sjednici vijeća ili nakon održanog pretresa sam donijeti presudu

[203] Članom 395, stav 1. Zakonika o krivičnom postupku propisano je, između ostalog, da će se pretres pred drugostepenim sudom održati ako je potrebno da se, zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, izvedu novi dokazi ili ponove ranije izvedeni dokazi

[204] Hypo Alpe Adria banke AD Podgorica i Prve banke Crne Gore AD Podgorica

Međutim, tužilaštvo nije dalo ni jedan dokaz da je taj iznos, ili dio tog iznosa, pribavljen krivičnim djelom neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, izvršenog na organizovan način sa organizatorom Darkom Šarićem, bratom optuženog Duška Šarića i drugim pripadnicima kriminalne organizacije.

Zato je Apelacioni sud zaključio da navodi optužnice ukazuju samo na sumnju, odnosno predstavljaju samo indicije da je novac pribavljen krivičnim djelom neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 300. Krivičnog zakonika i za koje se u drugim državama vode postupci protiv Darka Šarića i drugih lica.

Vrhovni sud: Postoji samo sumnja...

Sedam godina od podizanja optužnice, ovaj postupak je pravosnažno okončan presudom Vrhovnog suda Crne Gore [205] koji je odbio žalbu tužioca i potvrdio presudu Apelacionog suda Crne Gore kojom su optuženi oslobođeni krivice za krivično djelo pranje novca.

I Vrhovni sud potvrdio je stav da postoji samo sumnja da novac potiče od krivičnog djela i da ovu činjenicu tužilaštvo nije dokazalo.

Sakrivanje podataka

Na osnovu Pravilnika koji je donijela predsjednica Vrhovnog suda Crne Gore [206] iz pravosnažne presude Apelacionog suda koja je objavljena, uklonjeni su podaci o

- iznosima novca čije je porijeklo utvrđivao vještak,
- nazivi firmi i nazivi banaka,
- imena optuženih, tužioca, vještaka, branilaca i svih drugih lica.

To onemogućava analizu presude i uvid javnosti u način postupanja i zaključivanja suda. Radi se o pravosnažnoj presudi pa je posebno zabrinjavajuće da se ključne činjenice na osnovu kojih je sud odlučio da nema krivice optuženih skrivaju od javnosti.

[205] Kž.I.br.2/18 od 06.03.2018. godine

[206] Detaljnije u MANS-ovom Monitoring izvještaju broj 2 - Pravosuđe i borba protiv korupcije, april 2019

Studija slučaja 16: Nakon sedam godina tužilaštvo odustalo od optužbi za pranje novca

Ova studija slučaja pokazuje da je tužilaštvo u višegodišnjem postupku bez adekvatnih dokaza gonilo više lica za brojna krivična djela organizovanog kriminala.

Tužilaštvo je nakon sedam godina sudskog postupka odustalo od optužbi za pranje novca, jer je samo zaključilo da nema dokaza da su ta krivična djela izvršena.

Sud je utvrdio da tužilaštvo nije imalo dokaza ni za zločinačko udruživanje u slučaju optuženih organizatora.

U međuvremenu, krivično gonjenje pripadnika kriminalne grupe je zastaralo zbog dugog trajanja sudskog postupka.

Tužilaštvo je 25. oktobra 2006. godine podiglo optužnicu protiv 16 lica stavljajući im na teret 92 krivična djela, uključujući zločinačko udruživanje i pranje preko 200 hiljada eura pribavljenih krivičnim djelima falsifikovanje isprave i prevare tako što su doveli u zabludu kupce da se radi o zakonitoj prodaji akcija na berzi.

Za sva ova krivična djela sud je, nakon skoro osam godina, donio oslobađajuće ili odbijajuće presude. [207]

Viši sud u Podgorici je utvrdio da tužilaštvo nije dokazalo da su trojica optuženih bili organizatori kriminalne organizacije:

“Kada je u pitanju krivično djelo zločinačko udruživanje a koje se ovim optuženim stavlja na teret da su njegovi organizatori, sud nije proveo ni jedan dokaz iz kojeg bi na pouzdan način izveo zaključak o načinu organizovanja i djelovanja zločinačkog udruživanja niti o radnjama koje su oni kao organizatori preduzeli u cilju formiranja zločinačkog udruženja.” [208]

“Samo navođenje u činjeničnom opisu da su ovi optuženi organizovali zločinačko udruženje - grupu, rukovodili zločinačkim udruženjem, da su kao organizatori podijelili uloge i zadatke, da su imali kao organizatori unaprijed podijeljene uloge te da su koristili privredne i poslovne strukture ni u kom slučaju ne ukazuje da su i preduzeli neku od navedenih djelatnosti koja bi im mogla dati svojstvo organizatora zločinačkog udruženja jer provedeni dokazi nisu potvrdili ovakav dio optužbe”. [209]

Za sve optužene koje je tužilaštvo teretilo da su bili pripadnici kriminalnog udruženja, sud je donio odbijajuće presude u odnosu na krivično djelo zločinačko udruživanje, jer je nastupila apsolutna zastara krivičnog gonjenja. [210]

[207] Ks.br.3/14 od 22.07.2014., sudije Valentina Pavličić, Ratko Ćupić i Radomir Ivanović

[208] Ibid.

[209] Ibid.

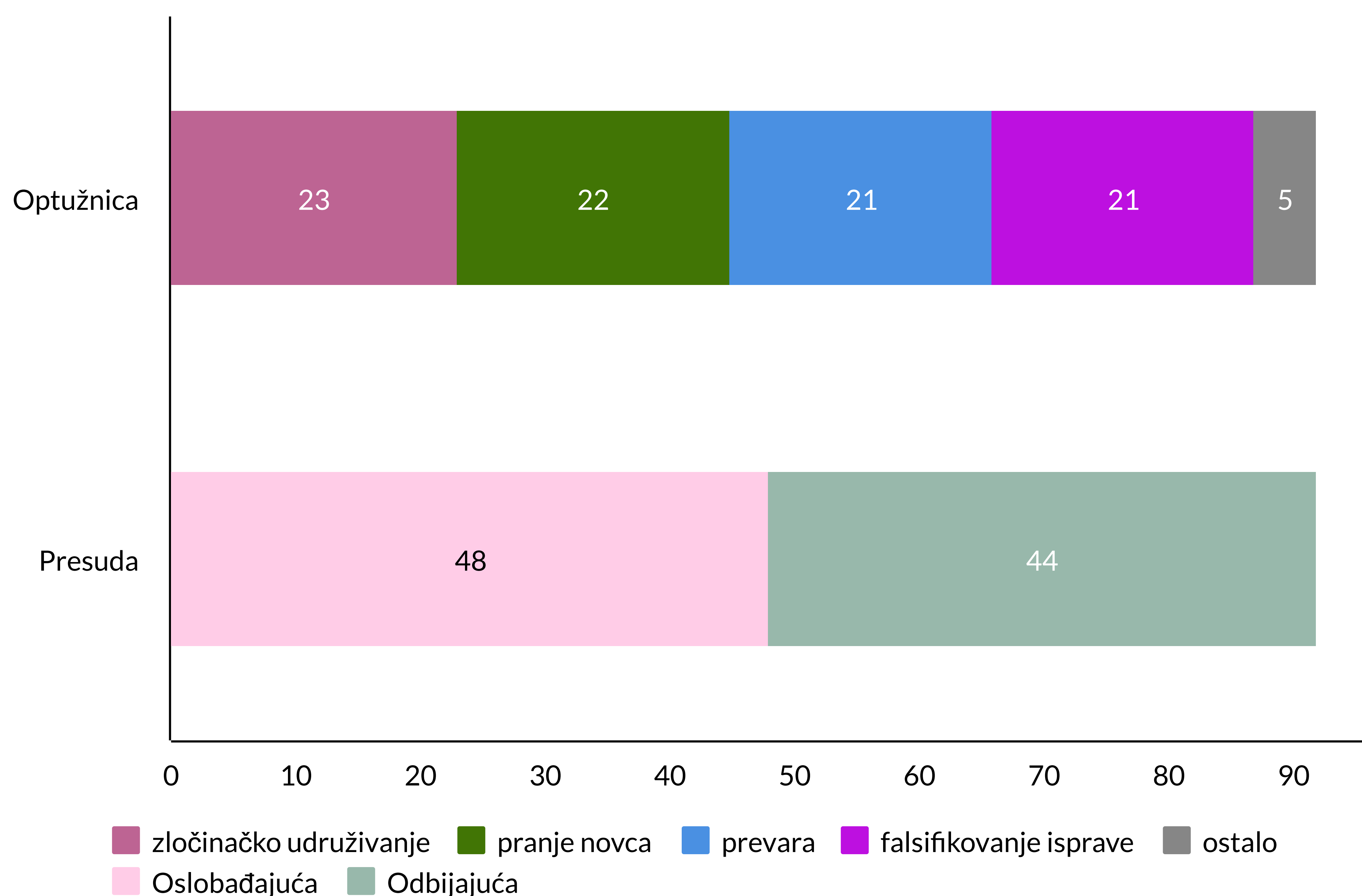
[210] Izmijenjenim optužbama tim optuženim je stavljeno na teret da su sredinom 2005. godine postali pripadnici kriminalne grupe. Odredba čl. 125 st. 1 tačka 6 Krivičnog zakonika predviđa da zastarjelost krivičnog gonjenja nastaje u svakom slučaju kada protekne dvostruko vrijeme koje se po zakonu traži za zastarjelost krivičnog gonjenja, pa kada se ove odredbe dovedu u vezu sa vremenom koje se optužbom ovim optuženima stavlja na teret da su počinili djelo (sredinom 2005. godine) to je u odnosu na ove optužene i odnosu na ovo krivično djelo nastupila apsolutna zastarjelost krivičnog gonjenja 31.12.2011.god.

Zamjenik specijalnog tužioca, Lidija Vukčević je nekoliko puta mijenjala optužnicu, pa je **sedam godina nakon podizanja optužnice, u završnoj riječi odustala od svih optužbi za pranje novca.**

U presudi se navodi da je tužilac istakao da **odustaje od daljeg krivičnog gonjenja “jer utvrđenim činjeničnim stanjem na glavnom pretresu nije dokazano da su izvršili označena krivična djela”.**

Sud je ocijenio da tužilaštvo nije dokazalo ni jedno krivično djelo prevare i ni jedno krivično djelo falsifikovanja isprave.

Na kraju, sud je utvrdio da je nastupila apsolutna zastarelost krivičnog gonjenja za sva krivična djela zloupotrebe službenog položaja i nesavjestan rad u službi **takođe. [211]**

Grafik 11: Broj i vrsta krivičnih djela stavljenih na teret optuženima, u odnosu na pravosnažnu presudu Višeg suda u Podgorici po broju krivičnih djela [212]

Apelacioni sud je odbio žalbu Vrhovnog državnog tužilaštva i potvrdio prvostepenu presudu. [213]

[211] Imajući u vidu vrijeme izvršenja - sredina 2005. godine, to je nastupila apsolutna zastara krivičnog gonjenja 31.12.2011. godine.

[212] Ks.br.3/14 od 22.07.2014., sudije Valentina Pavličić, Ratko Čupić i Radomir Ivanović

[213] Kž-S.br. 22/14 od 10.02.2015, sudije Milić Međedović, Milivoje Katnić i Seka Piletić

5.

KRIJUMČARENJE LJUDI

Kaznena politika sudova za organizovano krijumčarenje većeg broja migranata preko Crne Gore u zemlje Evropske Unije je veoma blaga. Organizatorima i pripadnicima ovih kriminalnih grupa sudovi su najčešće izricali kazne ispod zakonom propisanog minimuma.

Takve kazne nisu odvrćale počinioce krivičnih djela od tog oblika kriminala, pa su neki od njih ponovo uhapšeni i prije nego što su odslužili zatvorske kazne.

Specijalno tužilaštvo se nije žalilo na presudu kojom su izrečene kazne ispod zakonskog minimuma za organizovano krijumčarenje nekoliko stotina migranata.

Neke optužnice su neosnovano predstavljene kao rezultati u borbi protiv organizovanog kriminala, jer su sudovi utvrdili da tužilaštvo ne raspolaže dokazima za organizovano krijumčarenje ljudi.

U jednom slučaju, tužilaštvo je sklopilo sporazum sa organizatorom kriminalne organizacije, iako je imalo dovoljno jake dokaze za strožiju osudu u redovnom postupku. Sud je prihvatio takav sporazum, cijeneći da su olakšavajuće okolnosti priznanje, a naročito „srednja životna dob“ optuženog.

Studija slučaja 17: Blaga kaznena politika stimuliše povratnike

U ovom slučaju sudovi su, bez valjanih obrazloženja, ublažili kazne organizatoru i članovima kriminalne grupe koja je preko nekoliko država švercovala migrante u zemlje Evropske unije.

Ti optuženi su ranije osuđivani za šverc narkotika sa istih destinacija, a i u tim postupcima sudovi su im izricali kazne ispod zakonskog minimuma.

Ni tako blage kazne nisu efikasno sprovedene u praksi, pa je organizator kriminalnog udruženja nastavio sa krijumčarenjem ljudi i nakon pravosnažnosti presude, umjesto da izdržava zatvorsku kaznu.

Pred Višim sudom u Podgorici vođena su dva postupka protiv organizatora i pripadnika kriminalne organizacije koja je od septembra do decembra 2013. godine organizovano krijumčarila **210 državljana afro-azijskih zemalja iz Albanije u Crnu Goru i Srbiju, i dalje u države Evropske unije.**

Postupak protiv jednog pripadnika kriminalne organizacije je razdvojen zbog, kako se navodi u presudi Apelacionog suda,[214] njegovog teškog zdravstvenog stanja.

Prva presuda: Blage kazne

Presudom Višeg suda u Podgorici [215] organizator ove kriminalne organizacije Dražen Đokić i još devet pripadnika organizacije osuđeni su za krivična djela stvaranje kriminalne organizacije i nedozvoljeni prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi.

Sve izrečene kazne bile su blizu ili ispod propisanog minimuma.

Đokiću, kao organizatoru, za stvaranje kriminalne organizacije sud je utvrdio kaznu ispod propisanog minimuma u trajanju od dvije godine, a za krijumčarenje je osuđen na godinu i osam mjeseci, pa mu je izrečena jedinstvena kazna u trajanju od tri godine i šest mjeseci.

Međutim, Đokić je i ranije osuđivan jer je učestvovao u organizovanom krijumčarenju preko 100 kilograma marihuane iz Albanije preko Crne Gore za Bosnu i Hercegovinu. [216] Apelacioni sud [217] mu je tada ublažio kaznu sa obrazloženjem da je prvostepeni dao prenaplašen značaj količini opojne droge i njene opasnosti za zdravlje ljudi [218], pa je osuđen na jedinstvenu kaznu od dvije i po godine.

[214] Kžs.br.5/2017 od 21.04.2017. godine, sudije Dragiša Rakočević, Milenka Žižić i Zoran Smolović
[215] Ks.br.11/14 od 30.12.2015. godine
[216] Ks.br.2/13 od 08.05.2013. godine, sudije Ana Vuković, Biljana Uskoković i Ratko Čupić
[217] Kžs.br.34/13 od 29.11.2013. godine, sudije Zoran Smolović, Ramo Striković i Seka Piletić
[218] Detaljnije u studiji slučaja 4: 100 kilograma nije velika količina

Ne zna se obrazloženje suda za izuzetno blage kazne organizatoru kriminalne grupe koji je i ranije osuđivan, jer prvostepena presuda, koja je dijelom potvrđena kao pravosnažna, nije javno dostupna.

Za stvaranje kriminalne organizacije organizatoru i četvorici pripadnika te organizacije utvrđene su kazne ispod propisanog minimuma, trojici minimalna kazna, a samo jednom je utvrđena kazna iznad propisanog minimuma.

Za krijumčarenje većeg broja ljudi četvorici pripadnika organizacije utvrđena je kazna ispod propisanog minimuma. Organizatoru je utvrđena kazna sedam mjeseci iznad minimuma, jednom pripadniku organizacije četiri mjeseca iznad minimuma, dvojici po tri mjeseca iznad minimuma, a jednom dva mjeseca iznad propisanog minimuma.

Kazne / krivična djela i okolnosti	Stvaranje kriminalne organizacije	Krijumčarenje većeg broja ljudi	Jedinstvena kazna
Organizator			
Propisane	3 – 15 god	1 – 10 god	-
Izrečene	2 godine	1 god i 7 m	3 god i 6 m
Pripadnici			
Propisane	1 – 8 god	1 – 10 god	-
Izrečene	1 god i 5 m	1 god i 4 m	2 god i 7 m
	1 god	1 god i 3 m	2 god i 2 m
	1 god	1 god i 3 m	2 god i 2 m
	1 god	1 god i 2 m	2 god i 1 m
	7 m	6 m	1 god
	6 m	6 m	11 m
	6 m	5 m	10 m
	5 m	5 m	9 m

Tabela 5: Pregled kazni izrečenih prvostepenom presudom [219] (u godinama i mjesecima)

Specijalni tužilac koji je zastupao optužnicu [220] bio je zadovoljan izrečenim kaznama, pa nije izjavio žalbu na prvostepenu presudu.

[219] Nije objavljena prvostepena presuda, pa ne znamo koje je okolnosti sud uzeo kod odmjeravanja kazni i kako.
 [220] Prvostepena presuda nije objavljena, pa se ne zna koji tužilac je zastupao optužnicu.

Apelacioni: Potvrđena organizatoru i šestorici pripadnika, trojici ukinuta

Presudom Apelacionog suda Crne Gore [221] potvrđene su kazne za organizatora i šest pripadnika kriminalne organizacije.

U obrazloženju presude Apelacioni sud navodi da je prvostepeni sud imao u vidu sve okolnosti koje utiču na odmjeravanje kazne i da ih je pravilno cijenio. Međutim, ostalo je nejasno koje su to okolnosti i kako ih je prvostepeni sud cijenio, posebno u odnosu na organizatora kriminalne organizacije koji je ranije osuđivan i kome je Apelacioni sud prethodno umanjivao kaznu, ali je on nastavio sa vršenjem krivičnih djela.

Prvostepena presuda je ukinuta zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja za tri pripadnika kriminalne organizacije koji su kažnjeni najblažim jedinstvenim kaznama od devet, deset i jedanaest mjeseci zatvora. Apelacioni sud navodi da

“...zaključak prvostepenog suda o ispunjenosti uslova u odnosu na ove optužene da su ovi optuženi postali pripadnici kriminalne organizacije čiji je cilj bio vršenje krivičnog djela nedozvoljeni prelaz preko granice i krijumčarenje ljudi, kao i da su se bavili krijumčarenjem većeg broja ljudi, nema sigurnog oslonca u izvedenim dokazima”.

Druga presuda: Spajanje postupaka, trojica oslobođena

Novi postupak protiv trojice optuženih sud spaja sa postupkom protiv Nina Camaja, protiv koga je postupak ranije razdvojio zbog njegovog zdravstvenog stanja.

On je takođe optužen [222] da je, kao pripadnik iste kriminalne organizacije koju je organizavao Đokić, preuzimao strane državljane koje su krijumčarili na granici sa Albanijom, prevezio ih do Podgorice i predavao drugim licima koja su pravila grupe od 10 i više „azilanata“ radi krijumčarenja, preuzimao novac za krijumčarenje i prevezio u Albaniju „azilante“ koji su kao „vodiči“ preuzimali grupe afro-azijskih državljana i prevodili ih iz Albanije u Crnu Goru.

Camaju su utvrđene kazne ispod propisanog minimuma za oba krivična djela. Za stvaranje kriminalne organizacije sud mu je utvrdio kaznu zatvora od sedam mjeseci, a za nedozvoljen prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi kaznu zatvora u trajanju od osam mjeseci, pa mu je za oba krivična djela izrekao **jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od jedne godine i dva mjeseca.**

U obrazloženju presude sud navodi da je uzeo u obzir olakšavajuće okolnosti i to: zdravstveno stanje uzrokovano teškim oboljenjem „koje proizilazi iz medicinske dokumentacije“ i okolnost da se radi o porodičnom čovjeku, ocjenjujući da se radi o osobito olakšavajućim okolnostima.

[221] Kžs.br.10/2016 od 24.06.2016. godine

[222] Optužnica Specijalnog tužioca Mire Samardžić Kt-S br.31/13 od 26.05.2014. godine

Međutim, u presudi nema naznake o kakvom oboljenju se radi, ne navodi se medicinska dokumentacija, nije angažovano stručno lice – sudski vještak da izvrši pregled medicinske dokumentacije i sudu dostavi nalaz i mišljenje. Takođe, ne navodi se koliko članova porodice živi sa optuženim i u kakvom je srodstvu optuženi sa njima.

Sud navodi da je uzeo u obzir raniju osuđivanost kao otežavajuću okolnost, ali bez konkretnih razloga kako je ta okolnost uticala na utvrđivanje kazni ispod propisanog minimuma.

Inače, Nino Camaj je **ranije osuđen** na četiri godine zatvora zbog krivičnih djela **zločinačko udruživanje i neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga**, istom presudom kojom je za ista krivična djela osuđen i organizator kriminalne organizacije Dražen Đokić. [223]

Trojica optuženih kojima je u ponovljenom postupku suđeno zajedno sa Camajem, **oslobođeni** su optužbi jer je sud utvrdio da **nema dokaza** da su izvršili krivična djela koja im je tužilaštvo stavilo na teret. [224]

Apelacioni: Blaže kazne su pravilne, iako je već osuđivan

Presudu Višeg suda je potvrdio Apelacioni sud Crne Gore. [225] I taj sud za Camaja ponavlja olakšavajuće okolnosti: loše zdravstveno stanje uzrokovano teškim oboljenjem, kao i da se radi o porodičnom čovjeku, pa zaključuje da je

“pravilno prvostepeni sud za oba djela ublažio kaznu ispod donje granice propisane za krivična djela za koja je oglašen krivim, bez obzira što je optuženi osuđivan za krivična djela”. [226]

Umjesto u zatvor, organizator nastavio da krijumčari ljude

Iako je osuđujuća presuda organizatoru Đokiću i ostalim pripadnicima kriminalne organizacije postala pravosnažna u junu 2016. godine, dvije godine kasnije on nije bio na izdržavanju kazne zatvora od tri godine i šest mjeseci koja mu je izrečena.

Umjesto da ode na izdržavanje kazne zatvora, Đokić je u oktobru 2018. godine nastavio sa krijumčarenjem migranata kada je **ponovo uhapšen**, jer je za novčanu naknadu prevezio 14 migranata iz Pakistana do granice sa Bosnom i Hercegovinom, pa je **ponovo optužen za krijumčarenje ljudi**. [227]

[223] Camaju su u tom postupku utvrđene kazna zatvora u trajanju od tri godine i šest mjeseci za neovlašćenu proizvodnju, držanje i stavljanje u promet opojnih droga i kazna zatvora u trajanju od jedne godine za zločinačko udruživanje, zbog učešća u organizovanom krijumčarenju 101 kg marihuane iz Albanije preko Crne Gore za Bosnu i Hercegovinu.

[224] Sud je utvrdio da su oni, kao vozači taksi vozila, prevozili strane državljane po cijeni uobičajene taksi tarife. Drugih dokaza nije bilo da su ova trojica optuženih djelovali kao pripadnici kriminalne organizacije po unaprijed određenim zadacima i ulogama, da su bili svjesni da djeluju u okviru kriminalne organizacije i da su htjeli izvršenje krivičnih djela.

[225] Presuda Kžs.br.5/2017 od 21.04.2017. godine

[226] U presudi Apelacionog suda navodi se da „obzirom na njegovo teško zdravstveno stanje, zbog čega je u odnosu na njega razdvojen postupak u postupku vođenom protiv organizatora i ostalih pripadnika kriminalne organizacije, to mu je pravilno prvostepeni sud za oba djela ublažio kaznu ispod donje granice propisane za krivična djela za koja je oglašen krivim, bez obzira što je optuženi osuđivan za krivična djela”.

[227] Izvor: <https://www.dan.co.me/?nivo=3&rubrika=Hronika&clanak=665898&datum=2018-10-06>

Studija slučaja 18: Kazne ispod minimuma za organizovani šverc migranata

Ova studija pokazuje da se Specijalno tužilaštvo nije žalilo na presudu kojom su izrečene minimalne kazne za organizovano krijumčarenje nekoliko stotina migranata u države Evropske Unije.

U ovom slučaju sud nije cijenio otežavajuće okolnosti koje se odnose na stepen krivice, jačinu povrede zaštićenog dobra i težinu posljedica izvršenog djela.

Po optužnici Specijalnog tužioca [228] pred Višim sudom u Podgorici vođen je postupak protiv organizatora i pripadnika kriminalne organizacije koji su od septembra do decembra 2013. godine organizovano krijumčarili **najmanje 301 državljanina afro-azijskih zemalja iz Albanije u Crnu Goru i Srbiju i dalje u države EU.**

Presudom Višeg suda u Podgorici [229] osuđeno je ukupno 14 lica.

Murić Ujkanu, kao organizatoru, za stvaranje kriminalne organizacije utvrđena je kazna od dvije godine, dok je zakonski minimum tri godine zatvora. Za krijumčarenje mu je utvrđena kazna od tri godine, iznad zakonskog minimuma od godinu dana.

Devet pripadnika je osuđeno za stvaranje kriminalne organizacije, kaznama koje su ispod zakonskog minimuma od jedne godine:

- Šest pripadnika je osuđeno na po 10 mjeseci
- Tri pripadnika su osuđena na po šest mjeseci.

Za krijumčarenje u okviru kriminalne organizacije, gdje je propisana minimalna kazna od godinu dana:

- Četiri pripadnika su osuđena na kazne iznad zakonskog minimuma
- Dvojica na zakonskom minimumu
- Trojica na kazne ispod zakonskog minimuma.

Za krijumčarenje van kriminalne organizacije osuđeno je **osam lica:**

- Jedno lice je osuđeno na minimalnu kaznu
- Sedam lica je osuđeno na kazne ispod minimuma.

Svim osuđenim za organizovani kriminal izrečene su kazne manje od zakonskog minimuma. Većina kazni za krijumčarenje ljudi je ispod ili na granici minimuma.

[228] Kt-s.br.31/13 od 16.07.2014. godine, Specijalni tužilac Nataša Bošković
[229] Ks.br.13/14 od 25.04.2016. godine, sudije Biljana Uskoković, Ana Vuković i Dragica Vuković

Optuženi	Djelo	Propisana kazna	Izrečena kazna
Murić (organizator)	Stvaranje kriminalne organizacije	3 – 15 god	2 god
	Krijumčarenje ljudi	1 – 10 god	3 god
	<i>Jedinstvena kazna</i>		4 god i 10 mj
Ćetković (pripadnik)	Stvaranje kriminalne organizacije	1 – 8 god	10 mj
	Krijumčarenje ljudi – u okviru organizacije	1 – 10 god	2 god
	Krijumčarenje ljudi – van organizacije	1 – 10 god	3 mj
	<i>Jedinstvena kazna</i>		3 god
Lazarević (pripadnik)	Stvaranje kriminalne organizacije	1 – 8 god	10 mj
	Krijumčarenje ljudi – u okviru organizacije	1 – 10 god	1 god i 6 mj
	Krijumčarenje ljudi – van organizacije	1 – 10 god	6 mj
	<i>Jedinstvena kazna</i>		2 god i 8 mj [230]
Lagator (pripadnik)	Stvaranje kriminalne organizacije	1 – 8 god	10 mj
	Krijumčarenje ljudi	1 – 10 god	12 mj
	<i>Jedinstvena kazna</i>		1 god i 8 mj
Pejović (pripadnik)	Stvaranje kriminalne organizacije	1 – 8 god	6 mj
	Krijumčarenje ljudi	1 – 10 god	12 mj
	<i>Jedinstvena kazna</i>		1 god i 4 mj
Grujičić (pripadnik)	Stvaranje kriminalne organizacije	1 – 8 god	6 mj
	Krijumčarenje ljudi – u okviru organizacije	1 – 10 god	10 mj
	Krijumčarenje ljudi – van organizacije	1 – 10 god	3 mj
	<i>Jedinstvena kazna</i>		1 god i 5 mj
Mijatović (pripadnik)	Stvaranje kriminalne organizacije	1 – 8 god	6 mj
	Krijumčarenje ljudi – u okviru organizacije	1 – 10 god	10 mj
	Krijumčarenje ljudi – van organizacije	1 – 10 god	3 mj
	<i>Jedinstvena kazna</i>		1 god i 5 mj
Huremović (pripadnik)	Stvaranje kriminalne organizacije	1 – 8 god	10 mj
	Krijumčarenje ljudi	1 – 10 god	2 god
	<i>Jedinstvena kazna</i>		2 god i 8 mj
Murić (pripadnik)	Stvaranje kriminalne organizacije	1 – 8 god	10 mj
	Krijumčarenje ljudi	1 – 10 god	2 god
	<i>Jedinstvena kazna</i>		2 god i 8 mj
Kalač (pripadnik)	Stvaranje kriminalne organizacije	1 – 8 god	10 mj
	Krijumčarenje ljudi	1 – 10 god	6 mj
	<i>Jedinstvena kazna</i>		1 god i 2 mj
Hender Alija (pripadnik)	Krijumčarenje ljudi – van organizacije	1 – 10 god	12 mj
Samir Aljušević	Krijumčarenje ljudi – van organizacije	1 – 10 god	10 mj
Dacić (pripadnik)	Krijumčarenje ljudi – van organizacije	1 – 10 god	10 mj
Dragaš (pripadnik)	Krijumčarenje ljudi – van organizacije	1 – 10 god	6 mj

Tabela 6: Propisane i izrečene kazne organizatoru i pripadnicima kriminalne organizacije

[230] U slučaju ovog lica postoji i vanredno ublažavanje kazne kojim mu je izrečena ukupna kazna od dvije godine i 10 mjeseci, koja mora biti manja od zbrajanja jedinstvene kazne izrečene u ovom postupku i kazne izrečene u drugom postupku.

Zašto su kazne ublažene?

U obrazloženju ovih kazni sud navodi da je ublažio kazne optuženima ispod granice koja je propisana za krivična djela za koja su osuđeni zbog „osobito olakšavajućih okolnosti“ da se radi o **mladim ljudima, neosuđivanim, porodičnim ljudima i roditeljima.**

Presuda nema konkretno obrazloženje zašto se ove okolnosti u konkretnom slučaju smatraju osobito olakšavajućim, a što bi značilo da nijesu razlog samo za blaže kažnjavanje već su razlog i za ublažavanje kazne ispod zakonom propisanog minimuma.

Takođe, sud nije našao ni jednu otežavajuću okolnost kod bilo koga od optuženih, pa proizilazi da je potpuno **ignorisao stepen krivice i posljedice izvršenih krivičnih djela**, a posebno činjenicu da su krijumčarili najmanje 301 lice i da su od tih lica pribavili imovinsku korist.

Potvrdio Apelacioni sud

Postupajući po žalbama optuženih i njihovih branilaca, **Apelacioni sud Crne Gore donio je presudu [231] kojom su potvrđene kazne za sve optužene.**

Taj sud nije ni mogao strožije kazniti optužene, jer se tužilac nije žalio na prvostepenu presudu.

Specijalni tužilac koji je zastupao optužnicu [232] bio je zadovoljan izrečenim kaznama, pa nije izjavio žalbu na prvostepenu presudu.

Apelacioni sud uopšte ne pominje i ne cijeni činjenicu da su optuženi krijumčarili najmanje 301 lice, da su stekli imovinsku korist i da je stepen krivice kod svih optuženih nesporno visok. Umjesto toga, **potvrđuje da je prvostepeni sud pravilno cijenio olakšavajuće okolnosti i da je kazne pravilno ublažavao ispod propisanih granica.**

[231] Kžs.br.20/2016 od 22.12.2016. godine, sudije Zoran Smolović, Ratko Ćupić i Dragiša Rakočević
[232] Nataša Bošković

Studija slučaja 19: Istopio se primjer dobrih rezultata

Ova studija pokazuje da su optužnice za organizovano krijumčarenje ljudi neosnovano predstavljene kao rezultati u borbi protiv organizovanog kriminala.

Specijalno tužilaštvo je podiglo optužnice protiv **deset osoba** zbog 28 krivičnih djela. Sud je osudio samo dva lica za jedno krivično djelo falsifikovanje isprave i konstatovao da tužilaštvo nema dokaza za organizovano krijumčarenje ljudi.

U policijskoj akciji “Toronto”, početkom 2012. godine, uhapšeno je pet osoba iz Bijelog Polja, Plava, Tuzi i Peći. [233] Od strane policije ova akcija je ocijenjena kao veliki doprinos borbi protiv graničnog kriminala. [234] U martu 2013. godine ova akcija predstavljena je i kao dokaz da se postupa po preporukama Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope. [235]

Optužnica

Specijalno tužilaštvo je podiglo optužnicu protiv 10 lica [236] i stavilo im na teret 28 krivičnih djela. Oni su optuženi da su članovi kriminalne grupe čiji je organizator Željko Krgović, koja je krijumčarila veći broj za koja su sačinjene falsifikovane putne isprave radi prelaska državnih granica.

Tužilaštvo ih je optužilo da su **osobama sa Kosova ili deportovanim licima iz EU i SAD izrađivali falsifikovane pasoše, vozačke dozvole i lične karte i zatim im omogućavali da otputuju u zemlje EU preko aerodroma u Podgorici, Beogradu, Tirani i Skoplju.** [237]

Krgović je, kao organizator, optužen za stvaranje kriminalne organizacije, [238] falsifikovanje isprave [239], nedozvoljen prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi izvršeno na organizovan način. [240]

Devet lica je optuženo da su pripadnici kriminalne organizacije, kao i da su izvršili krivična djela krijumčarenje ljudi na organizovan način i falsifikovanje isprave. Njima je stavljeno na teret i krivično djelo nedozvoljen prelaz državne granice, a samo jednom od njih pomaganje u izvršenju tog krivičnog djela. Na kraju, jedno lice je optuženo samo za pomaganje u falsifikovanju isprava.

[233] Uhapšeni su Željko Krgović (Bijelo Polje), Albert Dedvukaj (Tuzi), Suad Nišić (Bijelo Polje), Zvezdan Drakulović (Plav) i Samir Kastrati (Peć), a policija je raspisala potjernicu za pet osoba iz Makedonije, Albanije, Srbije i sa Kosova.
[234] Uprava policije, „Policijski glasnik“, časopis Uprave policije, januar-mart 2012, broj 13, godina V
[235] Vijesti: „Nezavisno pravosuđe u fokusu Vlade?“, 26. mart 2013., <https://www.vijesti.me/vijesti/drustvo/nezavisno-pravosuđe-u-fokusu-vlade>
[236] Kt.S.br.3/12 od 06.07.2012. godine
[237] Izvor: <https://www.monitor.co.me/eu-i-sad-pritiskaju-crnu-goru/>
[238] Član 401a stav 1. Krivičnog zakonika
[239] Član 412. Krivičnog zakonika
[240] Član 405. stav 3. Krivičnog zakonika

Presuda: Samo dvoje osuđeno za falsifikovanje

Četiri dana nakon ocjene da ova akcija predstavlja dokaz da se postupa po preporukama Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope [241], Viši sud u Bijelom Polju donio je presudu [242] kojom je samo dvoje optuženih osuđeno samo za jedno krivično djelo - falsifikovanje isprave.

Jedna osoba je osuđena na godinu dana zatvora, a druga na 4 mjeseca uslovno, što se neće izvršiti ako optuženi u roku od jedne godine ne učini novo krivično djelo. Istom presudom **svi optuženi oslobođeni su optužbe za sva druga krivična djela**, jer nije dokazano da su ih izvršili.

Sud je zaključio da za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije nije utvrđeno da su “ispunjeni zakonom predviđeni kumulativni uslovi u pogledu broja lica koja bi se udružila za vršenje krivičnih djela, dakle, tri ili više lica, te da između njih postoji prethodni dogovor, odnosno svijest da su se udružili u cilju vršenja krivičnog djela”.

Dakle, iz presude proizilazi da **nema dokaza da je stvorena kriminalna organizacija** sa ciljem vršenja krivičnih djela falsifikovanje isprave i nedozvoljen prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi, kako je to tvrdilo tužilaštvo.

Takođe, u presudi sud konstatuje da nije “utvrđeno da je optuženi Krgović djelovao kao organizator kriminalne organizacije sa razloga što na osnovu pribavljenih dokaza MTN je jasno da su se saoptuženi u ovom krivičnom predmetu putem mob.telefona **obraćali opt. Krgoviću za savjet kako da za potrebe prijatelja, rođaka i sl. nabavi putne isprave**”, nakon čega je Krgović djelovao samostalno.

Dakle, kriminalna organizacija koju tužilaštvo navodi u optužnici **nema plan i cilj po kome djeluje niti imaju unaprijed određene uloge i zadatke, pa samim tim ni svijest o zajedničkom djelovanju, a optuženi Krgović kao organizator nije imao rukovodnu ulogu.**

Takođe, tužilac [243] je i za optuženu koja je osuđena ovom presudom za falsifikovanje isprave u optužnici **naveo da je pripadnik kriminalne organizacije**, ali joj **nije stavio na teret** krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije.

Na kraju, sud je utvrdio da “**ni jednim izvedenim dokazom nije potvrđeno** da su optuženi krijumčarenjem većeg broja ljudi, prebacivanjem preko granice radi putovanja u zemlje Evropske unije ili SAD izvršili krivično djelo nedozvoljen prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi”.

Presudu Višeg suda u Bijelom Polju **potvrdio je i Apelacioni sud** [244] navodeći da **ne postoje radnje na osnovu kojih bi se utvrdilo da je Krgović stvorio kriminalnu organizaciju**, a ostali optuženi postali njeni pripadnici. Sud navodi da **ni jedan provedeni dokaz ne ukazuje na učešće** optuženih u izvršenju drugih krivičnih djela za koja su optuženi, osim dvoje osuđenih za falsifikovanje isprave.

[241] Vijesti: "Nezavisno pravosuđe u fokusu Vlade?", 26. mart 2013., <https://www.vijesti.me/vijesti/drustvo/nezavisno-pravosuđe-u-fokusu-vlade>

[242] Ks.br.8/12 od 29.03.2013. godine, sudije Šefkija Đešević, Joka Varagić i Vidimir Bošković

[243] Hasan Lukač

[244] Presuda Kžs.br.40/2013 od 25.11.2013. godine, sudije Zoran Smolović, Seka Piletić i Milić Mededović

Studija slučaja 20: Tužilaštvo sklopilo sporazum, iako je imalo dokaze

Tužilaštvo je sklopilo sporazum sa organizatorom kriminalne organizacije koja je krijumčarila ljude u EU, iako je imalo dovoljno jake dokaze za strožiju osudu u redovnom postupku. Sud je prihvatio takav sporazum, cijeneći da su olakšavajuće okolnosti priznanje, a naročito „srednja životna dob“ optuženog.

Specijalni tužilac [245] je zaključio sporazum o priznanju krivice [246] sa organizatorom kriminalne organizacije koja je djelovala na teritoriji Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Hrvatske. [247]

Taj optuženi je angažovao druge pripadnike kriminalne organizacije radi krijumčarenja turskih državljana u Italiju i zemlje Evropske Unije, za novčanu korist u iznosu od tri hiljade eura po osobi. Kriminalna organizacije je prokrijumčarila najmanje 28 turskih državljana, pa proizilazi da su stekli imovinsku korist od najmanje 84 hiljade eura.

Optužen je samo za krivično djelo **stvaranje kriminalne organizacije** [248], a ne i **za krijumčarenje ljudi**. Tužilaštvo je dogovorilo kaznu zatvora od **dvije godine**, ispod propisanog minimuma [249], i **novčanu kaznu od pet hiljada eura**. Od optuženog je oduzeto vozilo „Grand Cherokee, kao imovinska korist pribavljena krivičnim djelom i mobilni telefoni kao predmeti upotrijebljeni za izvršenje krivičnog djela."

Presudom Višeg suda u Podgorici [250] prihvaćen je u potpunosti sporazum tužioca sa ovim optuženim, **a sud u presudi navodi da krivica optuženog proizilazi iz dokaza koje je tužilac prezentovao i zbog čije snage je optuženi i predložio zaključenje sporazuma o priznanju krivice.**

Uprkos tome, kao razlog za ublažavanje kazne ispod propisanog minimuma sud navodi upravo priznanje koje je „u velikoj mjeri doprinijelo ekonomičnosti postupka“.

Kao naročito olakšavajuću okolnost sud navodi da se radi o osobi „u srednjoj životnoj dobi“. Sud ne daje razloge zašto je srednja životna dob optuženog uopšte olakšavajuća okolnost, a posebno zašto je naročito olakšavajuća da bi bila razlog za kaznu ispod zakonskog minimuma.

U presudi je uklonjen podatak o datumu rođenja optuženog i godinama starosti, pa je nemoguće utvrditi koje su to godine starosti koje sud smatra da su naročito olakšavajuća okolnost i u kojima se za izvršeno krivično djela treba blaže kazniti.

[245] Mira Samardžić

[246] Kt-S br.173/17 od 07.11.2018. godine

[247] Zajedno sa kriminalnom organizacijom iz Bosne i Hercegovine protiv čijeg organizatora se vodi postupak u toj državi i zajedno sa kriminalnom organizacijom iz Hrvatske protiv čijeg organizatora se vodi postupak u Hrvatskoj.

[248] Član 401a stav 1. Krivičnog zakonika

[249] Propisana kazna za organizatora kriminalna organizacije je u trajanju od tri do petnaest godina zatvora

[250] Ks.br.7/18 od 26.11.2018. godine, sudija Biljana Uskoković

6.

OSTALI OBLICI ORGANIZOVANOG KRIMINALA

Protiv pripadnika kriminalnih grupa koje se bave krijumčarenjem narkotika vođeni su postupci vezani za pokušaj ubistva i posjedovanje oružja.

Na samom početku krvavog rata narko klanova policija je slučajno otkrila planove za ubistvo, a jedan od uhapšenih je sve priznao i opisao organizatora. Međutim, tužilaštvo nije podiglo optužnicu protiv šefa tog klana pa je, pet mjeseci kasnije, planirano ubistvo ipak izvršeno.

Tužilaštvo je potpisivalo sporazume o priznanju krivice sa pripadnicima kriminalnih organizacija kod kojih je pronađena velika količina oružja. Iako priznanja optuženih nisu bila od uticaja na rasvjetljavanje krivičnih djela za koja su osuđeni, niti za otkrivanje drugih izvršilaca i krivičnih djela, sa tužilaštvom su dogovorili kazne višestuko niže od zakonom propisanog minimuma.

U jedinom postupku za organizovanu trgovinu ljudima koji je pravosnažno okončan u poslednjih šest godina, Specijalni tužilac je podigao nerazumljivu optužnicu bez i jednog dokaza. Sud je postupio po takvoj optužnici, umjesto da je vrati na ispravku, i donio presudu kojom je prekoračio navode iz optužnice. Takvu presudu je ukinuo Apelacioni sud i vratio predmet prvostepenom sudu, ali niko od optuženih više nije mogao biti osuđen za trgovinu ljudima.

Za razliku većine drugih postupaka, u predmetu vezanom za šverc cigareta, tužilaštvo je primjenom mjera tajnog nadzora obezbijedilo dokaze za stvaranje kriminalne organizacije protiv organizatora i više pripadnika. Svim optuženima sud je izrekao kazne blizu ili ispod propisanog zakonskog minimuma, ali se Specijalni tužilac nije žalio na takvu presudu.

Tužilaštvo je optužilo četiri lica za organizovano krijumčarenje vozila preko granice. U optužnici nije konkretizovana ni jedna radnja organizovanja zločinačkog udruženja, a nekim licima su stavljene na teret radnje koje nijesu krivična djela. Prvostepeni sud je bio dužan da odbaci takvu optužnicu, ali je njene nedostatke primijetio tek u presudi. Zahvaljujući tim greškama tužioca i suda ovim optuženima ne može biti ponovo suđeno za ova krivična djela.

6.1. Druga krivična djela kriminalnih grupa koje švercuju narkotike

Studija slučaja 21: Slučajno otkriveno planiranje ubistva

U toku 2014. godine počeo je rat crnogorskih kriminalnih klanova koji se bave švercom kokaina, u kome je do sada ubijeno najmanje 40 osoba. [251] Takozvani „kavački“ i „skaljarski“ klan su navodno zaratili zbog krađe preko 200 kilograma kokaina u Španiji.

U maju 2015. godine crnogorska policija je slučajno uhapsila dvije osobe koje su planirale da ubiju visokopozicioniranog člana drugog klana.

Jedan od uhapšenih je sve priznao i opisao organizatora njegove kriminalne grupe. On je kasnije povukao priznanje, ali je sud ipak uzeo u obzir njegovo priznanje, pa je optuženima izrekao strožije kazne od uobičajenih.

Međutim, tužilaštvo nije podiglo optužnicu protiv šefa ovog klana pa je, pet mjeseci kasnije, planirano ubistvo ipak izvršeno.

Optužnicom Specijalnog tužioca [252] državljanin Južnoafričke Republike Majkl Gregori Feraris i državljanin Crne Gore, Aleksandar Marković, optuženi su za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije. [253] Prema optužnici, oni su pripadali kriminalnoj organizaciji koju je formiralo nepoznato lice sa ciljem vršenja teških krivičnih djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga [254] i teška ubistva, [255] radi sticanja nezakonite dobiti od međunarodnog krijumčarenja kokaina.

[251] Blic: "40 ubijenih u ratu klanova", 12. maj 2019., <https://www.blic.rs/vesti/hronika/40-ubijenih-u-ratu-klanova-1-mrtvi-u-crnoj-gori-i-beogradu-medu-zrtvama-i-politicar-a/ejmdw67>
[252] Kt-S.br.49/15 od 13.11.2015. godine
[253] Član 401a Krivičnog zakonika Crne Gore
[254] Član 300. Krivičnog zakonika Crne Gore
[255] Član 144. Krivičnog zakonika Crne Gore

U optužnici se navodi da je Marković imao ulogu da regrutuje nove pripadnike kriminalne organizacije i angažuje izvršioce teških krivičnih djela, obezbijedi im pomoć i sredstva od organizatora, pokaže lica koja treba lišiti života, obezbjeđuje vezu između pripadnika kriminalne organizacije i organizatora.

Sa druge strane, Feraris je postao član organizacije tek u aprilu 2015. godine kada je prihvatio predlog Markovića da liši života Gorana Đuričkovića [256] za 70 hiljada eura.

Mjesec dana prije hapšenja Ferarisa i Markovića u Budvi je ubijen kum Gorana Đuričkovića, za koga policija smatra da je bio „slučajna žrtva“ i da je i tada prava meta bio Đuričković. [257] Te navode potvrdio je Feraris u svojoj odbrani pred policijom i tužilaštvom, navodeći da je od Markovića saznao da je i to krivično djelo organizovao isti organizator.

Prema priznanju Ferarisa, nepoznati organizator kriminalne organizacije vrbovao je neposredno i posredno, preko Markovića, članove kriminalne organizacije, određivao koga treba da ubiju [258], obezbjeđivao sredstva i finansirao troškove od novca stečenog međunarodnim krijumčarenjem kokaina.

Saobraćajna policija slučajno otkrila planiranje ubistva

Iz sadržine presude Višeg suda u Podgorici [259] kojom su Feraris i Marković osuđeni za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije, utvrđuje se da su izvršioци otkriveni slučajnom kontrolom saobraćajne policije.

Prilikom kontrole, policija je primijetila da Feraris upravlja vozilom u rukavicama, da nema lična dokumenta i da je stranac. Istovremeno, policajci su utvrdili da na vozilu kojim je upravljao nijesu bile prave registarske oznake, već falsifikovane njemačke tablice, koje je on postavio na vozilo.

Feraris je zadržan u policiji zbog falsifikovanja isprave, odnosno registarskih oznaka, a pretresom stana u kome je boravio pronađeni su planovi i crteži za ubistvo za koje je bio angažovan.

Priznao i opisao organizatora, pa povukao priznanje

Optuženi Feraris pred policijom i Višim državnim tužiocem **priznao je krivično djelo** koje mu je stavljeno na teret, detaljno opisujući radnje koje su preduzimali on i Marković u cilju realizacije ubistva Đuričkovića.

Feraris je u priznanju naveo da je Marković organizatora kriminalne organizacije nazivao „vođom crnogorske mafije“.

Feraris je tužilaštvu rekao da je nekoliko puta vidio organizatora, opisao njegov izgled, vozila koja je koristio i naveo da živi u Kotoru.

[256] Prema optužnici, kriminalna organizacija je smatrala da je Đuričković, vlasnik restorana „The Old Fisherman“ iz Budve, takođe učestvovao u krijumčarenju narkotika.

[257] Saša Marković je ubijen sredinom aprila 2015. godine, u klasičnoj sačekuši u blizini porodične kuće u Budvi, dok su optuženi uhapšeni u maju te godine. Dan: "Marković ubijen greškom", 21. avgust 2015., <https://www.dan.co.me/?nivo=3&rubrika=Hronika&clanak=506602&datum=2015-08-21>

[258] Osim ubistva Đuričkovića, Feraris je tužilaštvu otkrio da je kriminalna organizacija imala za cilj i likvidaciju neidentifikovane četvoročlane porodice iz Kotora, a poslije tih ubistava kriminalna organizacija bi počela „rat“ sa svima koji su uključeni u krađu 200 kg kokaina.

[259] Ks.br.21/2015 od 17.06.2016. godine

Međutim, na glavnom pretresu, Feraris je, u svojoj odbrani naveo:

„da nije istinita njegova odbrana data pred tužiocem u Podgorici, jer mu je bilo zapriječeno od strane policije u Kotoru da Crnu Goru neće živ napustiti. Da ga je policija natjerala da prizna...“

Kazne zatvora od pet i šest godina

Iako je Feraris pokušavao da opovrgne priznanje dato tužilaštvu, u presudi Višeg suda u Podgorici [260] se konstatuje da nakon saslušanja svjedoka

„sud nije imao razloga da posumnja niti da dovede u pitanje kvalitet i zakonitost tako date odbrane pred Višim tužilaštvom“.

Takođe, u presudi se konstatuje:

„Prosto je frapantna količina podataka i činjenica koje je saopštio optuženi F. i to nakon samog hapšenja, a povodom drugog događaja, do najsitnijih pojedinosti i detalja, naročito kada se ima u vidu obimnost njegove izjave date pred tužiocem kao i interpretacija iste.“

Što se tiče optužbi na račun pritiska policije, koja ga je navodno natjerala da iznese lažno priznanje, u presudi se navodi:

„Potpuno je nesporno da njegovo obaviještenje dato u policiji kao gradjanina nije dokaz u ovom postupku, niti je sud tu izjavu koristio prilikom vođenja postupka i donošenja odluke, ali jeste njegovu odbranu koja je data u Višem tužilaštvu“.

Sud navodi da se iz zapisnika, koji optuženi nije sporio, vidi da je upravo on potpisao da ne želi povjerljiv razgovor sa svojim braniocem, prije davanja odbrane.

Viši sud je osudio Ferarisa i Markovića kao pripadnike kriminalne organizacije na pet, odnosno šest godina zatvora. Za ovo krivično djelo propisana je kazna zatvora u trajanju od jedne do osam godina. [261] Iako kod odmjeravanja kazne sud kod optuženih nije našao ni jednu otežavajuću okolnost, izrečene su im kazne koje su bliže zakonom propisanom maksimumu.

Ovu presudu je potvrdio Apelacioni sud Crne Gore. [262]

Organizator slobodan, ubistvo izvršeno

Pet mjeseci nakon hapšenja Ferarisa i Markovića, Đuričković je ubijen u bašti svog restorana „The Old Fisherman“ u Budvi. [263]

Tako je iz trećeg pokušaja realizovan plan kriminalne organizacije, iako su i policija i tužilaštvo bili u saznanju da se ovo ubistvo planira.

Iako je tužilaštvo u ovom postupku dobilo detaljne informacije o organizatoru kriminalne organizacije, protiv njega nisu podigli optužnicu, pa je planirano ubistvo ipak izvršeno.

[260] Ks.br.21/2015 od 17.06.2016. godine

[261] Član 401a stav 2. Krivičnog zakonika

[262] KžS.br. 18/2016 od 07.11.2016., sudije Milić Međedović, Seka Piletić i Ratko Čupić

[263] Vijesti: "Budva: Ubijen ugostitelj Goran Đuričković", 27. oktobar 2015., <https://www.vijesti.me/zabava/budva-ubijen-ugostitelj-goran-durickovic>

Studija slučaja 22: Sporazumi za automatske puške

U toku 2018. godine jedan tužilac je potpisao dva sporazuma o priznanju krivice sa pripadnicima kriminalnih organizacija koje se bave trgovinom narkotika, a kod kojih je pronađena veća količina oružja i municije.

U oba sporazuma dogovorene su kazne koje su višestuko niže od zakonom propisanog minimuma. Optuženi su uhvaćeni u izvršenju krivičnog djela, jer je policija kod njih pronašla veću količinu oružja i municije. Dakle, njihova priznanja nisu bila od uticaja na rasvjetljavanje krivičnih djela za koja su osuđeni, niti za otkrivanje drugih izvršilaca i krivičnih djela.

Sud je potvrdio oba sporazuma zaključujući da su optuženi jasno i potpuno priznali krivična djela. Međutim, ni u jednom od njih nema informacija od koga je nabavljano oružje, da li je i kome prodavano, odnosno da li je korišćeno ili je njime planirano izvršenje krivičnih djela.

Krajem septembra prošle godine Specijalni državni tužilac [264] zaključio je sporazum o priznanju krivice [265] sa okrivljenim kome su stavljena na teret krivična djela stvaranje kriminalne organizacije [266] i najteži oblik krivičnog djela nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija. [267]

Okrivljeni je priznao da je postao pripadnik kriminalne organizacije osnovane radi vršenja neodređenog broja krivičnih djela nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih sredstava i neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga. On je **u priznanju potvrdio ime organizatora** i priznao da je vrbovao druga lica koja su prihvatila članstvo u toj organizaciji.

Priznao je i da je postupao po nalogima i uputstvima članova kriminalne organizacije da učestvuje u skrivanju, transportu i čuvanju vatrenog oružja i municije, da ga preuzima, čuva i prodaje, kao i da preuzima novac i prenosi poruke između članova organizacije.

Okrivljeni je takođe priznao da je u martu 2018. godine **nabavio, držao i prenosio veću količinu oružja, postupajući po naredbama i uputstvima organizatora kriminalne organizacije i to četiri puške, dvije lovačke puške i dva karabina.**

[264] Saša Čađenović

[265] Kt-S.br.50/18

[266] Član 401a stav 2. Krivičnog zakonika

[267] Član 403. stav 3. Krivičnog zakonika

Dogovorene kazne od četiri i tri mjeseca zatvora

Specijalni tužilac i okrivljeni su sporazumom dogovorili kaznu zatvora od **četiri mjeseca za stvaranje kriminalne organizacije i tri mjeseca za nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija**, pa su se saglasili da jedinstvena kazna bude šest mjeseci zatvora.

Pripadniku kriminalne organizacije je **propisana kazna zatvora od jedne do osam godina**, a ista kazna je propisana i za teži oblik krivičnog djela nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija.

Sud: Jasno i potpuno priznao djelo

Ovaj sporazum prihvatio je Viši sud u Podgorici. [268] U obrazloženju kazne sud navodi da otežavajućih okolnosti nije bilo, a da je optuženi **jasno i potpuno priznao djelo**, da je **objasnio sve odlučne činjenice** koje se odnose na djelo i krivicu, da se radi o mladom čovjeku i da nije osuđivan, što je sud smatrao naročito olakšavajućim okolnostima.

U presudi se navodi da je sud pročitao niz dokaza, među kojima zapisnik o pretresanju stana i potvrde o oduzetim predmetima od organizatora kriminalne grupe, kao i zapisnike o pretresanju njegovog računara, mobilnih telefona i drugih elektronskih uređaja, pisma, izvode kada je prelazio državnu granicu, listinge telefonskih komunikacija i mjere tajnog nadzora. Takođe, sud u presudi navodi “da je Specijalni državni tužilac pružio dovoljno dokaza o krivici optuženog”.

Iz sadržine presude proizilazi da je postojalo dovoljno dokaza o krivici optuženog, kao i da je identitet organizatora i drugih pripadnika kriminalne organizacije bio poznat tužiocu.

Stoga priznanje optuženog u ovom slučaju nije doprinijelo ni otkrivanju organizatora, drugih članova ili drugih krivičnih djela.

U presudi se navodi i da je sud pročitao spise tužilaštva u predmetu protiv maloljetnog pripadnika ove kriminalne organizacije, ali nema podataka da li se protiv organizatora i drugih pripadnika vodi postupak. Tako je nemoguće provjeriti da li će druga lica biti osuđena i na koje kazne, te da li će sud u tim postupcima koristiti presudu u ovom postupku i priznanje optuženog.

[268] Kvs.br.337/18 od 21.12.2018. godine, sudija Boris Savić

Šta nedostaje u priznanju okrivljenog?

Okrivljeni nije otkrio od koga je i pod kojim uslovima nabavio veću količinu oružja, za koje namjene je nabavljeno oružje, radi vršenja krivičnih djela ili radi prodaje, i kome.

Okrivljeni je priznao da je njegova uloga bila da “prenosi poruke između članova organizacije”. Međutim, prema sporazumu i presudi, on nije naveo sadržaj poruka koje je prenosio, a koje su se odnosile na izvršenje krivičnih djela zbog kojih je organizacija osnovana.

Sud se nije osvrtao na

- **stepen krivice okrivljenog** koji proizilazi iz uloga koje je imao u kriminalnoj organizaciji i radnji koje je preduzimao,
- **jačinu povrede i ugrožavanja zaštićenog dobra**, koja proizilazi iz činjenice da je organizacija formirana radi vršenja neodređenog broja krivičnih djela u vezi oružja i droge, kao i iz količine oružja kao objekta radnje drugog krivičnog djela.

U presudi Višeg suda nabrojani su dokazi iz kojih se utvrđuje krivica organizatora i pripadnika kriminalne organizacije, uključujući i **potvrde o oduzetom oružju i mjere tajnog nadzora**, pa proizilazi da priznanje okrivljenog nije bilo od značaja za rasvjetljavanje krivičnih djela i otkrivanje drugih izvršilaca.

Tužilaštvo je sklopilo sporazum sa optuženim koga je policija uhvatila u vršenju krivičnog djela.

Isti tužilac – novi sporazum sa još blažim kaznama

Mjesec dana nakon prvog sporazuma, isti Specijalni tužilac [269] u istom predmetu zaključuje još jedan sporazum o priznanju krivice sa drugim okrivljenim pripadnikom kriminalne organizacije. I tom licu su takođe stavljena na teret krivična djela stvaranje kriminalne organizacije i najteži oblik krivičnog djela nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija.

I ovaj okrivljeni je priznao da je postao pripadnik kriminalne organizacije, da je vrbovao druga lica koja su prihvatila članstvo u organizaciji koja je osnovana radi vršenja neodređenog broja krivičnih djela nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih sredstava i neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga. On priznaje da je postupao po nalogima i uputstvima članova kriminalne organizacije da skriva, transportuje, čuva i prodaje vatreno oružje za potrebe kriminalne organizacije, da ga, po potrebi, dostavlja drugim članovima kriminalne organizacije i da sam vrši krivična djela.

Takođe, ovaj okrivljeni je priznao da je od “**nepoznatog lica**”, nabavio, a zatim držao i čuvao veću količinu oružja i to **pištolj, lovačku pušku, dvije automatske puške** i veću količinu municije. Ovo oružje i municija su pronađeni kod okrivljenog i oduzeti prije priznanja.

Dogovorene kazne od po tri mjeseca zatvora

Specijalni tužilac i ovaj okrivljeni su sporazumom utvrdili kazne zatvora od po tri mjeseca za stvaranje kriminalne organizacije i za nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija, pa su se saglasili da jedinstvena kazna bude četiri mjeseci zatvora.

Za oba krivična djela propisane su kazne zatvora od jedne do osam godina.

Sud: Osuđivan, ali je sve priznao i ima djecu

I ovaj sporazum prihvatio je isti sudija Višeg suda u Podgorici i donio presudu [270] u kojoj navodi da otežavajuću okolnost predstavlja činjenica da je optuženi ranije osuđivan.

Kao olakšavajuće okolnosti sud navodi da je optuženi jasno i potpuno priznao djelo, da je objasnio sve odlučne činjenice koje se odnose na djelo i krivicu, da se radi o mladom čovjeku koji je oženjen i otac dvoje maloljetne djece, što je sud smatrao naročito olakšavajućim okolnostima.

Kao i u sporazumu sa drugim pripadnikom kriminalne organizacije, ni ovaj optuženi nije doprinio otkrivanju organizatora, drugih članova organizacije ili drugih krivičnih djela. Obrazloženje presude je identično kao i u prethodnom slučaju kada sud nabraja niz pisanih dokaza koje je pročitao i koji se odnose na krivicu optuženog, ali i organizatora i drugih pripadnika kriminalne organizacije, a sud takođe zaključuje “da je Specijalni tužilac pružio dovoljno dokaza o krivici optuženog”.

Potpuno priznanje, a oružje nabavio od “nepoznatog lica”

Priznanje ovog okrivljenog nije jasno i potpuno i ne otkriva sve odlučne činjenice. Ni ovaj okrivljeni nije otkrio od koga je i pod kojim uslovima nabavio veću količinu oružja, za koje namjene je bilo predviđeno oružje i slično.

Umjesto toga, okrivljeni je rekao da je oružje nabavio od “nepoznatog lica”, kako je navedeno i u sporazumu.

Sud je i u ovom slučaju potpuno ignorisao stepen krivice okrivljenog koji proizilazi iz uloge koju je imao u kriminalnoj organizaciji i radnji koje je preduzimao, kao i jačinu povrede i ugrožavanja zaštićenog dobra, koja proizilazi iz činjenice da je organizacija formirana radi vršenja neodređenog broja krivičnih djela u vezi oružja i droge.

[270] Kvs.br.336/18 od 21.12.2018. godine, sudija Boris Savić

U presudi se navodi da je optuženi, kao pripadnik kriminalne organizacije, bio zadužen da:

“postupa po nalogima i uputstvima članova kriminalne organizacije, da sakriva, transportuje, čuva i prodaje vatreno oružje za potrebe kriminalne organizacije te da isto po potrebi dostavlja drugim članovima kriminalne organizacije, da sam vrši krivična djela”.

Međutim, ni u sporazumu, ni u presudi, nema informacija o drugim krivičnim djelima koja je vršio optuženi ili drugi članovi kriminalne organizacije.

Priznao pošto je uhvaćen u vršenju krivičnog djela

I u ovoj presudi Višeg suda nabrojani su dokazi iz kojih se utvrđuje krivica organizatora i pripadnika kriminalne organizacije, uključujući i potvrde o oduzetom oružju i mjere tajnog nadzora.

U presudi je navedeno

“oružje i municiju je čuvao u svom stanu i u stanu svojih roditelja gdje su isti pronađeni od strane službenika Uprave policije”.

Dakle, oružje je već pronađeno i oduzeto od ovog okrivljenog prije njegovog priznanja, pa proizilazi da to priznanje nije bilo od značaja za rasvjetljavanje krivičnih djela i otkrivanje drugih izvršilaca.

6.2. Trgovina ljudima

Studija slučaja 23: „Afrodita“ [271]

Jedini postupak koji se odnosio na organizovanu trgovinu ljudima neslavno je okončan zbog propusta Specijalnog tužioca, ali i Višeg suda u Podgorici.

U ovom postupku Specijalni tužilac je podigao nerazumljivu optužnicu bez i jednog dokaza za trgovinu ljudima. Sud je postupio po takvoj optužnici, umjesto da je vratio na ispravku, i donio presudu kojom je prekoračio navode iz optužnice.

Takvu presudu je ukinuo Apelacioni sud i vratio predmet prvostepenom sudu, ali niko od optuženih više nije mogao biti osuđen za trgovinu ljudima.

U toku postupka tužilaštvo je više puta mijenjalo optužnicu, a čak četiri puta je promijenilo opis cilja kriminalnog udruženja. Na kraju je za zločinačko udruživanje osuđen samo organizator, a nekoliko lica je oglašeno krivim zbog posredovanja u vršenju prostitucije.

Izricanjem maksimalnih kazni za najlakše krivično djelo koje je optuženima stavljeno na teret, sud je dao osnov za podnošenje vanrednog pravnog lijeka – zahtjeva za zaštitu zakonitosti. U toj fazi postupka nastupila je zastara, pa je optužba odbijena protiv trojice optuženih lica.

Policajci koji su obezbjeđivali lokal u kome su se vršila krivična djela nisu osuđeni, jer je sud ocijenio da tada nisu bili na dužnosti.

Optuženi za organizovanu trgovinu ljudima

Organizatoru udruženja optužnicom je stavljeno na teret da je, od početka 2009. godine do 14. februara 2010. godine, organizovao kriminalnu grupu sa ciljem vršenja teških krivičnih djela protiv čovječnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom za koja se može izreći kazna zatvora od pet godina ili teža kazna.

On je optužen da je preko „neidentifikovanih agencija“ u Srbiji za 200 do 300 eura kupovao ženska lica iz Srbije i sa Kosova u cilju seksualne eksploatacije. Ta lica je smiještao u lokale u Ulcinju i Podgorici, gdje ih je zapošljavao navodno kao plesačice. One su se bavile pružanjem seksualnih usluga, za njegov i za račun pripadnika grupe, koje su oni i naplaćivali. U optužnici se navodi i da su optuženi među ženskim licima držali i maloljetnu izbjeglicu sa Kosova.

[271] U ovom predmetu pravni zastupnik MANS-a je bio advokat po službenoj dužnosti jednog od optuženih lica.

Optužnicom je traženo da se od organizatora i pripadnika udruženja oduzme iznos od 106 hiljada eura na ime imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću, kao i predmeti koji su upotrijebljeni ili su bili namijenjeni za izvršenje krivičnog djela, kao što su putnička motorna vozila i drugo.

Optužnicom specijalnog državnog tužioca [272] obuhvaćeno je **šesnaest lica**.

Osmorici optuženih stavljeno je na teret da su na organizovan način izvršili:

- teži oblik krivičnog djela zločinačko udruživanje,
- teži oblik trgovine ljudima, jer je djelo učinjeno prema maloljetnom licu ili na organizovan način od strane više lica, kao i
- posredovanje u vršenju prostitucije u osnovnom obliku i u težem obliku kada je izvršeno prema maloljetnom licu ili od strane više lica na organizovan način.

Pored njih, optužena su i **tri pripadnika Uprave policije** zato što su obezbjeđivali noćne klubove dok se u njima vršila prostitucija i krivična djela i njima je stavljeno na teret krivično djelo zloupotreba službenog položaja.

Trojici optuženih stavljeno je na teret krivično djelo posredovanje u vršenju prostitucije, a dvojici krivično djelo trgovina ljudima izvršeno na organizovan način od strane više lica.

Osuđeni za organizovani kriminal i posredovanje u prostituciji

Prvom presudom u ovom predmetu [273] svi optuženi su oslobođeni optužbe za krivično djelo trgovina ljudima jer je sud utvrdio da nije dokazano da su izvršili ovo krivično djelo.

Tom presudom svih šesnaest optuženih oglašeno je krivim i to:

- osam optuženih za zločinačko udruživanje i posredovanje u vršenju prostitucije,
- tri pripadnika Uprave policije za zloupotrebu službenog položaja i
- petorica optuženih osuđeno je za posredovanje u vršenju prostitucije.

Četrnaest optuženih je dobilo kazne zatvora u ukupnom trajanju od 26 godina i osam mjeseci, a dvojici optuženih izrečena je uslovna osuda:

- Za zločinačko udruživanje sud je utvrdio kaznu od dvije godine organizatoru, jednom članu udruženja izrečena je kazna od godinu i po, a ostalima po godinu [274];
- Za posredovanje u vršenju prostitucije organizatoru i jednom pripadniku su utvrđene kazne od po četiri godine i šest mjeseci, a ostalim pripadnicima po godinu dana. [275]

Ovi optuženi su osuđeni na jedinstvene kazne, organizator na šest godina, jedan član na pet i po godina, a ostalih petoro na po godinu i 10 mjeseci.

[272] KTS.br.12/10 od 09.08.2010. godine, specijalni tužilac Mira Samardžić

[273] Ks.br.25/2010 od 13.06.2011. godine, sudije Valentina Pavličić, Dragiša Rakočević i Ratko Čupić

[274] Za teži oblik krivičnog djela zločinačko udruživanje kada udruženje ima za cilj vršenje krivičnih djela za koja se može izreći kazna zatvora od pet godina ili teža kazna propisana je kazna zatvora u trajanju od jedne do osam godina za organizatora i kazna zatvora do dvije godine za pripadnika udruženja. Osnovni oblik djela postoji kada udruženje ima za cilj vršenje krivičnih djela za koja se može izreći kazna zatvora od jedne do pet godina i u tom slučaju izvršilac može biti samo organizator, dok pripadnici udruženja ne odgovaraju za ovo krivično djelo.

[275] Za krivično djelo posredovanje u vršenju prostitucije u vrijeme izvršenja djela bila je propisana kazna zatvora od tri mjeseca do jedne godine za osnovni oblik i kazna zatvora od dvije do deset godina kada je djelo izvršeno prema maloljetnom licu ili od strane više lica na organizovan način. Izmjena Krivičnog zakonika iz 2017. godine maksimalno propisana kazna za osnovni oblik ovog krivičnog djela je povećana na dvije godine.

Pored toga, Viši sud u Podgorici je

- Jednog optuženog osudio na tri mjeseca zatvora za krivično djelo posredovanje u vršenju prostitucije, a za to krivično djelo dvojici je izrečena uslovna osuda od tri mjeseca zatvora, uslovno jednu godinu;
- Optužena tri policajca, osudio na kazne zatvora u trajanju od po jedne godine za krivično djelo zloupotreba službenog položaja. [276]

Nema dokaza za trgovinu ljudima

Sud ukazuje da, osim što je pobrojao zakonska obilježja navedenog krivičnog djela, tužilac nije ponudio, niti je tokom postupka izveo bilo koji dokaz za krivično djelo trgovina ljudima.

Prema ocjeni suda, tužilac nije dokazao ni jednu od radnji koje čine obilježja ovog krivičnog djela, ni prijetnju, ni zloupotrebu povjerenja i teških prilika drugog, kao ni vrbovanje, kupovanje, predavanje i držanje drugih lica u cilju prostitucije, radne i seksualne eksploatacije.

Dodatno, tužilac je nakon dokaznog postupka izmijenio optužnicu i dodao da je cilj trgovine ljudima, osim seksualne, još i **radna eksploatacija**, ali sud ukazuje da tokom postupka nije konkretizovao, niti je bilo kojim dokazom utvrđeno, u čemu se ta radna eksploatacija sastojala.

Nema dokaza da 106 hiljada eura potiče od krivičnih djela

Sud je od optuženih oduzeo mobilne telefone koje su koristili, dok nije prihvatio predlog tužioca da im se oduzmu motorna vozila. Prema ocjeni suda za to nisu ispunjeni uslovi, pošto tokom postupka tužilac nije dokazao da su vozila optuženih korišćena i namijenjena izvršenju krivičnih djela za koja su osuđeni.

Takođe, sud nije prihvatio predlog tužioca da se oduzme 106 hiljada eura jer nije dokazano da je to imovinska korist stečena vršenjem ovih krivičnih djela.

Sud odbio da obračuna zaradu od pružanja seksualnih usluga

U završnoj riječi tužilac je predlagao da se zarada od pružanja seksualnih usluga izračuna od strane suda predstavljajući sledeću kalkulaciju:

„najmanje 10 ženskih osoba, dva klijenta po svakoj ženskoj osobi u trajanju od po pola sata, što iznosi 20 seksualnih usluga na noć po 70 eura, te da je svaka ženska osoba angažovana 20 dana u mjesecu“.

Predlog tužioca da sud obračuna zaradu, sud je ocijenio kao nemoguć i procesno problematičan jer za te navode ne postoji realan pokazatelj.

[276] Za krivično djelo zloupotreba službenog položaja propisana je kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Apelacioni sud ukida presudu

Postupajući po žalbama tužioca i branilaca optuženih, Apelacioni sud Crne Gore **ukida [277] presudu** Višeg suda u Podgorici u osuđujućem i oslobađajućem dijelu za sve optužene, **osim za dvojicu optuženih** kojima je izrečena uslovna osuda za posredovanje u vršenju prostitucije, **jer se na taj dio presude nijesu žalili ni optuženi ni Specijalni tužilac.**

Presuda je nerazumljiva

Apelacioni sud prvo utvrđuje da je izreka presude Višeg suda **nerazumljiva** jer je dvojicu optuženih Viši sud oglasio krivim, ali ni činjenično ni pravno nije odredio za koje krivično djelo su krivi.

Takođe, jednog optuženog Viši sud je osudio na kaznu zatvora od pet godina i šest mjeseci, a u obrazloženju presude je dao razloge za kaznu od pet godina, što presudu čini protivrječnom.

Dvojicu optuženih Viši sud je oglasio krivim, ali u presudi nije naveo činjenično i pravno za koje djelo su oni krivi, kao i kaznu na koju ih osuđuje.

Nije opredijeljen cilj kriminalne grupe

Apelacioni sud je naveo da se ne mogu „paušalno i neodređeno opredjeljivati niti opšti niti posebni bitni elementi bića krivičnog djela koje se stavlja na teret optuženima“, pa u ponovljenom postupku to mora uraditi sud, ako ove nedostatke ne otkloni Specijalni tužilac.

Taj sud ukazuje da je Specijalni tužilac bio dužan da u optužnici na jasan način opredijeli cilj kriminalne grupe tako što bi naveo **tačan naziv jednog ili više krivičnih djela**, čije je vršenje cilj grupe, uključujući i **preciznu pravnu kvalifikaciju**.

Umjesto toga, prema ocjeni Apelacionog suda, tužilac je u optužnici paušalno naveo da je cilj grupe vršenje teških krivičnih djela protiv čovječnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom.

Takođe, specijalni tužilac nije jasno odredio cilj grupe ni u odnosu na vršenje krivičnog djela posredovanje u vršenju prostitucije, jer se ne zna da li je cilj vršenje osnovnog ili težeg oblika ovog djela.

Naime, za osnovni oblik ovog krivičnog djela bila je propisana kazna zatvora do jedne godine, a za teži kazna zatvora od dvije do deset godina. Od ovog određenja zavisi da li će pripadnik zločinačkog udruženja uopšte odgovarati, jer za to mora biti ispunjen uslov da je cilj udruženja vršenje krivičnih djela za koja se može izreći kazna zatvora od pet godina ili teža kazna. [278]

Apelacioni sud ukazuje da je prvostepeni sud morao vratiti optužnicu na ispravku prije početka suđenja.

[277] Rješenje Ksž.br.31/11 od 20.01.2012. godine, sudije Milivoje Katnić, Zoran Smolović i Svetlana Vujanović
[278] Član 401 stav 2. Krivičnog zakonika

Viši sud je prekoračio optužbu

Prema ocjeni Apelacionog suda, Viši sud u Podgorici je prekoračio optužbu jer je proširio broj krivičnih djela u cilju čijeg vršenja je osnovana kriminalna grupa.

U optužnici je navedeno da je cilj grupe, pored vršenja teških krivičnih djela protiv čovječnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, i vršenje **krivičnog djela posredovanje u vršenju prostitucije**, dakle samo ovog krivičnog djela protiv polne slobode.

Sa druge strane, Viši sud je utvrdio da optuženi nijesu izvršili krivično djelo trgovina ljudima i zato je iz cilja grupe izostavio vršenje teških krivičnih djela protiv čovječnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom.

Međutim, u drugom dijelu Viši sud je nezakonito proširio krug krivičnih djela iz optužnice, navodeći da je cilj grupe **vršenje krivičnih djela protiv polnih sloboda za koja se može izreći kazna zatvora od jedne do deset godina**. Na ovaj način sud je proizvoljno odredio cilj kriminalne grupe, proširujući prethodnu optužbu po kojoj je cilj grupe bio vršenje krivičnih djela posredovanje u vršenju prostitucije.

Zakonikom o krivičnom postupku [279] propisano je da se presuda može odnositi samo na lice koje je optuženo i **samo na djelo koje je predmet optužbe** sadržane u podignutoj, odnosno na glavnom pretresu izmijenjenoj optužnici. Tako je Viši sud prekoračio optužbu, što predstavlja bitnu povredu odredaba krivičnog postupka. [280]

Tužilac optužio, a sud osudio za radnju koja nije krivično djelo

Apelacioni sud je utvrdio da je Viši sud osudio jednog optuženog za krivično djelo posredovanje u vršenju prostitucije navodeći radnju koju tužilac i sud opisuju na način koji ne predstavlja krivično djelo.

Specijalni tužilac i Viši sud navode da je taj optuženi maloljetnu osobu „kao pripadnik grupe ponovo primio da radi u noćni klub Afrodita“. Međutim, radnja primanja na rad u noćni klub ne predstavlja radnju izvršenja bilo kog krivičnog djela.

Ovo krivično djelo Specijalni tužilac je optuženom stavio na teret u završnoj riječi, čime je, prema ocjeni Apelacionog suda, nezakonito proširio optužbu, dok je Viši sud počinio bitnu povredu pravila krivičnog postupka donoseći odluku o krivičnom djelu za koje je nezakonito proširena optužba.

Viši sud je osudio policijske službenike za zloupotrebu službenog položaja opisujući da su to učinili dok su obavljali poslove obezbjeđenja u objektu „Afrodita“. Apelacioni sud je prvostepenu presudu u ovom dijelu ocijenio nerazumljivom jer sud navodi da su ovi optuženi izvršili ovo krivično djelo kao policajci, a opisuje da su radnju izvršenja preduzeli dok nijesu bili na dužnosti policajaca.

Apelacioni sud zato ukazuje da je bila dužnost

„specijalnog tužioca, a potom i prvostepenog suda, da odredi da li su i po kom propisu policijski službenici obavezni da i nakon isteka radnog vremena obavljaju službenu dužnost policajaca, što bi bila pretpostavka za nevršenje službene dužnosti van radnog vremena“.

[279] Član 369. stav 1.

[280] Član 386. stav 1. tačka 5. Zakonika o krivičnom postupku

Sud morao vratiti optužnicu na ispravku

Apelacioni sud je ukazao na brojne nedostatke i nerazumljivost optužnice u pogledu pravne kvalifikacije krivičnih djela koja su stavljena na teret optuženima, kao i činjeničnom opisu iz koga se ne zna sigurno koja radnja i koje krivično djelo se kome od optuženih stavlja na teret.

Trebalo je utvrditi imovinsku korist

Apelacioni sud je utvrdio i da su nerazumljivi razlozi da nije bilo uslova da se od optuženih oduzme imovinska korist stečena izvršenjem krivičnog djela. Taj sud konstatuje da se u prvostepenoj presudi navodi da su optuženi zadržavali dio naknade koju su klijenti isplaćivali na ime seksualnih usluga koje su im pružale oštećene, pa je Viši sud bio dužan da visinu imovinske koristi utvrdi po slobodnoj ocjeni.

Druga presuda: Devet osuđenih, ukupna kazna preko 10 godina

Višestruke izmjene optužnice i propust tužilaštva

Na početku novog suđenja pred Višim sudom u Podgorici, Specijalni tužilac ponovo mijenja optužnicu tako što osmorici optuženih sada stavlja na teret teži oblik krivičnog djela zločinačko udruživanje koji postoji kada je cilj udruženja vršenje krivičnih djela za koja se može izreći kazna zatvora od petnaest godina. Organizatoru i još dvojici pripadnika udruženja stavlja na teret osnovni i teži oblik krivičnog djela trgovina ljudima (kada je djelo učinjeno prema maloljetnom licu), a trojici pripadnika osnovni oblik ovog krivičnog djela.

U završnoj riječi tužilac ponovo mijenja optužbu, pa organizatoru i još šestorici optuženih stavlja na teret zločinačko udruživanje kome je cilj vršenje krivičnih djela za koja se može izreći kazna zatvora od pet do petnaest godina. [281]

Tužilac je četiri puta promijenio cilj udruženja:

- Prvo je tvrdio da je cilj udruženja vršenje krivičnih djela posredovanje u vršenju prostitucije;
- Zatim da je cilj vršenje krivičnih djela protiv polnih sloboda za koja se može izreći kazna zatvora od jedne do deset godina;
- Nakon toga da je cilj vršenje krivičnih djela za koja se može izreći kazna zatvora od petnaest godina;
- I na kraju da je cilj vršenje krivičnih djela za koja se može izreći kazna zatvora od pet do petnaest godina.

[281] U završnoj riječi, tužilac takođe odustaje od krivičnog gonjenja za jednog optuženog kome je bilo stavljeno na teret teže krivično djelo zločinačko udruživanje. Istovremeno, tužilac navodi da odustaje od gonjenja ovog optuženog i za osnovni oblik krivičnog djela trgovina ljudima, iako ga nije ni teretio za to krivično djelo, već za njegov teži oblik.

Za zločinačko udruživanje osuđen samo organizator

Viši sud je ponovio da tužilac nije pružio ni jedan dokaz za krivično djelo trgovina ljudima. [282]

Sud je u ovoj presudi utvrdio da je dokazano postojanje kriminalne grupe čiji je cilj vršenje krivičnih djela posredovanje u vršenju prostitucije i da se u klubovima koje su vodili i u kojima su radili optuženi odvijala prostitucija, u kojoj su oni posredovali.

Pripadnici udruženja krivično odgovaraju samo ako je cilj udruženja vršenje krivičnih djela za koje se može izreći kazna zatvora u trajanju od pet godina ili teža. [283] Za posredovanje u vršenju prostitucije u vrijeme izvršenja bila je propisana kazna zatvora do jedne godine.

Stoga je sud za zločinačko udruživanje mogao osuditi jedino organizatora udruženja koji krivično odgovara i kada je cilj udruženja koje je organizovao vršenje krivičnih djela za koje se može izreći kazna zatvora u trajanju od jedne godine ili teža kazna.

Organizator je oglašen krivim za osnovni oblik krivičnog djela zločinačko udruživanje [284], kao i za osnovni i teži oblik [285] krivičnog djela posredovanje u vršenju prostitucije u slučaju maloljetnog lica. Za prva dva krivična djela on je osuđen na po godinu, a za treće na godinu i šest mjeseci. Izrečena mu je jedinstvena kazna od tri godine i četiri mjeseca.

Osam optuženih osuđeno je za osnovni oblik krivičnog djela posredovanje u vršenju prostitucije, sedmorica na po godinu, a jedan na tri mjeseca zatvora.

Šestorica su oslobođena optužbi za krivično djelo trgovina ljudima, a tri policajca optužbi za zloupotrebu službenog položaja. Specijalni tužilac je odustao od gonjenja jednog optuženog za zločinačko udruživanje, pa je optužba odbijena.

Tužilac je ponovo predložio da sud izračuna zaradu od pružanja seksualnih usluga na identičan način kao i prvog puta, ali je sud ocijenio da je taj prijedlog tužioca bez utemeljenja da posluži kao osnov za odluku. Sud je ponovo ocijenio da nema dokaza da je imovinska korist stečena izvršenjem krivičnih djela, niti da su vozila optuženih korišćena i namijenjena izvršenju krivičnih djela za koja su osuđeni.

Oslobođeni policajci znali za prostituciju

Sud konstatuje da krivično djelo zloupotreba službenog položaja čini onaj ko postupa protivpravno pravilima i interesima službe koju obavlja i to u vršenju službe, a optuženi policajci nijesu obavljali nikakav zadatak za potrebe službe, niti su postupali u svojstvu službenog lica kada su obezbjeđivali lokale u kojima je vršena prostitucija i krivična djela.

Viši sud je oslobodio trojicu policajaca, iako je utvrdio da su znali da se u lokalima koji obezbjeđuju vrše krivična djela.

[282] Ks.br.2/2012 od 18.06.2013. godine, sudije Valentina Pavličić, Ana Vuković i Biljana Uskoković

[283] Član 401. stav 2. Krivičnog zakonika

[284] Kada je cilj udruženja vršenje krivičnih djela za koje se može izreći kazna zatvora od jedne do pet godina

[285] prema maloljetnom licu

Optuženi policajci nijesu preduzeli ništa da spriječe ili otkriju krivična djela za koja su znali da se vrše, što su mogli i morali ne samo u vrijeme kada nijesu bili na dužnosti i kada su obezbjeđivali lokale, već i u vrijeme kada su vršili službu jer su znali da se i tada u lokalima vrše krivična djela.

Jedna od radnji krivičnog djela zloupotreba službenog položaja i nevršenje službene dužnosti, a tada važeći Zakon o policiji, koji se citira u presudi, propisuje šta su policijski poslovi određujući da su to i poslovi sprječavanja vršenja i otkrivanja krivičnih djela.

Apelacioni sud: Potvrđena presuda Višeg suda

Postupajući po žalbama specijalnog tužioca i branilaca optuženih, Apelacioni sud je u svemu potvrdio [286] presudu Višeg suda u Podgorici.

Vrhovni sud: Zastara za tri optužena

Okrivljeni koji je osuđen na безусловnu kaznu zatvora u trajanju od **jedne godine ili težu** može tražiti od Vrhovnog državnog tužilaštva da podigne zahtjev za zaštitu zakonitosti protiv pravosnažne presude zbog povrede Krivičnog zakonika na štetu okrivljenog. [287]

Branilac jednog osuđenog podnio je tužilaštvu predlog za podnošenje zahtjeva za zaštitu zakonitosti, jer je u vrijeme donošenja pravosnažne presude već bila nastupila apsolutna zastarjelost krivičnog gonjenja za krivično djelo posredovanje u vršenju prostitucije. Tužilaštvo je odbacilo taj predlog [288] tvrdeći da zastarjelost nije nastupila.

Međutim, Vrhovni sud Crne Gore je usvojio žalbu optuženog [289] i preinačio presudu Apelacionog suda tako što je odbio optužbu protiv tog lica [290] jer je nastupila apsolutna zastarjelost krivičnog gonjenja. [291] Iz istih razloga presudom Vrhovnog suda, po službenoj dužnosti [292] je odbijena optužba i u odnosu na još dvojicu optuženih.

Od šesnaest optuženih za ukupno 40 krivičnih djela, osuđeno je osam lica i to za ukupno deset krivičnih djela.

[286] Presuda Kžs.br.42/2013 od 16.12.2013. godine, sudije Milić Mededović, Seka Piletić i Zoran Smolović

[287] Član 438.

[288] Rješenje Ktz.br.23/14 od 06.10.2014. godine, državni tužialc Stojanka Radović

[289] Rješenje Kž-s II br.7/14 od 26.11.2014. godine, sudije Vesna Medenica, Radule Kojović i Stanka Vučinić

[290] Presuda Kzz br.14/14 od 08.12.2014. godine, sudije Vesna Medenica, Radule Kojović i Stanka Vučinić

[291] Zastarjelost je nastupila krajem novembra 2013. godine, a presuda Apelacionog suda Crne Gore donešena je 16. decembra te godine.

[292] U postupku po zahtjevu za zaštitu zakonitosti važi privilegija povezanosti, tzv. *beneficium cohesionis*, što znači da, ako Vrhovni sud nađe da razlozi zbog kojih je donio odluku u korist osuđenog postoje i za nekog od saoptuženih u odnosu na koga nije podignut zahtjev za zaštitu zakonitosti, postupiće po službenoj dužnosti kao da takav zahtjev postoji. Član 441. stav 2. Zakonika o krivičnom postupku

6.3. Krijumčarenje

Studija slučaja 24: Cigarete

Za razliku od mnogih drugih predmeta, u ovom slučaju tužilaštvo je primjenom mjera tajnog nadzora obezbijedilo dokaze za stvaranje kriminalne organizacije kako protiv organizatora, tako i protiv više pripadnika.

Svim optuženima sud je izrekao kazne blizu ili ispod propisanog zakonskog minimuma.

U slučaju svih optuženih sud je cijenio kao olakšavajuće okolnosti to što su porodični ljudi i roditelji, a većini njih i loše imovno stanje, iako u presudi nije obrazložio na osnovu čega je te činjenice utvrdio.

Istovremeno, sud uopšte nije cijenio okolnosti koje se po Krivičnom zakoniku moraju uzeti u obzir pri odmjeravanju kazne, kao što su stepen krivice, okolnosti i pobude iz kojih je djelo učinjeno, kao i jačina ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra.

Specijalni tužilac koji je zastupao optužnicu bio je zadovoljan blagim kaznama, pa nije izjavio žalbu na prvostepenu presudu.

Optužnica

Optužnicom Specijalnog tužioca [293] optuženo je ukupno sedam lica, od čega njih šest za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije. Dodatno, petorici optuženih stavljeno je na teret krivično djelo krijumčarenje, optuženom cariniku teža zloupotreba službenog položaja. Jednom optuženom stavljeno je na teret samo krivično djelo krijumčarenje.

Prema optužnici, kriminalnu organizaciju organizovao je optuženi Željko Momić u septembru 2013. godine i djelovala je do januara 2014. godine radi krijumčarenja robe široke potrošnje iz Srbije u Crnu Goru i obratno.

Optuženi pripadnik organizacije, carinik Vukoman Mrdak, je na carinskom prelazu propuštao teretna vozila sa krijumčarenom robom ne vršeći carinsku kontrolu, pa je ova kriminalna organizacija više puta krijumčarila robu iz Srbije u Crnu Goru i obratno.

[293] Kts.br. 6/14 od 29.11.2014. godine, specijalni tužilac Lidija Vukčević

U optužnici se navodi da je kriminalna organizacija u septembru 2013. godine iz Crne Gore u Srbiju krijumčarila veću količinu cigareta i druge robe **ukupne vrijednosti od preko 250 hiljada eura.** [294]

Takođe, u decembru 2013. godine organizator je u Srbiji nabavio veću količinu alkoholnog pića, cigareta, pirotehničkih sredstava i druge robe široke potrošnje [295] **ukupne vrijednosti preko 75 hiljada eura.** Tu robu je optuženi carinik propustio na graničnom prelazu, ne vršeći carinsku kontrolu, na koji način je kriminalnoj organizaciji pribavio **imovinsku korist na ime neplaćene carine u iznosu od skoro šest hiljada eura.**

Dokazi prikupljeni mjerama tajnog nadzora

Tužilaštvo je primjenom mjera tajnog nadzora došlo do dokaza za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije, kao i dokaza o tome ko je organizator kriminalne organizacije.

Sud je u dokaznom postupku preslušao sve tonske zapise svih telefonskih razgovora navedenih u konačnom izveštaju Uprave policije – Sektora kriminalističke policije, kao i transkripte telefonskih razgovora pribavljenih sprovođenjem mjera tajnog nadzora po naredbama sudije za istragu Višeg suda u Podgorici.

U presudi se na preko 30 stranica obrazloženja ukazuje na konkretnu sadržinu brojnih preslušanih razgovora iz kojih proizilazi da je organizator, Željko Momić naplaćivao krijumčarenu robu, kao i davao instrukcije i konkretne zadatke članovima kriminalne organizacije da je preuzmu.

Presuda: Kazne ispod ili blizu minimuma

Prvu presudu Višeg suda u Podgorici je ukinuo Apelacioni sud Crne Gore, ali te odluke nijesu objavljene.

Drugom presudom Višeg suda u Podgorici [296] u ovom predmetu osuđeno je svih sedam optuženih lica. Organizator i pet pripadnika osuđeni su za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije. Pored toga, organizator i četvorica pripadnika osuđeni su i za krijumčarenje, a carinik za težu zloupotrebu službenog položaja. Jedan optuženi osuđen je samo za krijumčarenje.

Sve izrečene kazne bile su blizu ili ispod propisanog minimuma.

[294] Odnosno 18000 šteka marke „Marble“, 4250 šteka marke „Monte“, 50 šteka marke „Eva slims“, 1350 šteka marke „Trokadero - plavi“, 250 šteka marke „Merlin“, 50 šteka marke „Trokadero - crni“, 100 šteka marke „Trokadero - crveni“, tekstilne robe i bižuterije – ukupne vrijednosti 254.541,40 €.

[295] Alkoholnog pića – 4080 flaša piva „Hainiken“, 1584 vinjaka „Rubin“, 360 flaša „Gorki list“, 90 flaša „Viljemovka Takovo“, 30 flaša „Kajsijevače Takovo“, 36 flaša „Jegermeister“, 2400 „Red bull“, 180 flaša kurškovac „Simex“, 180 flaša „Rum Simex“, 48 flaša rakije „Plantaže“, 42 flaša rakije „Prvijenac“ Plantaže, 1200 flaša vina „Sardone“ Plantaže, 1200 flaša vina „Vranac“ Plantaže, 105 šteka cigareta marke „Marlboro“, 15 šteka cigareta marke „Drina“, 31 šteku cigareta marke „Clasic“, 1500 kom.petardi, 1150 kom.pirotehničkih sredstava, tekstilne robe, tehničke robe i hrane ukupne vrijednosti od 75.327,00 €.

[296] Ks.br.15/2016 od 04.12.2017. godine, sudije Vesna Pean, Dragoje Jović i Sonja Cvetičanin Ognjenović

Za stvaranje kriminalne organizacije organizatoru i petorici pripadnika organizacije utvrđene su kazne ispod propisanog minimuma, a carinik koji je bio pripadnik te organizacije, je dobio minimalnu kaznu.

Kazne za krijumčarenje izrečene organizatoru i jednom pripadniku su šest mjeseci iznad minimuma, a trojici su utvrđene minimalne kazne. Za težu zloupotrebu službenog položaja cariniku je utvrđena minimalna kazna. Optuženi koji nije bio pripadnik kriminalne organizacije osuđen je za krijumčarenje na uslovnu kaznu.

Optuženi	Djelo	Propisana kazna	Izrečena kazna
Momić (organizator)	Stvaranje kriminalne organizacije	3 – 15 god	2 god
	Krijumčarenje	6 mj – 5 god + novčana	1 god + 2.000 €
	Jedinstvena kazna		2 god i 10 mj + 2.000 €
Baošić (pripadnik)	Stvaranje kriminalne organizacije	1 – 8 god	11 mj
	Krijumčarenje	6 mj – 5 god + novčana	1 god + 1.000 €
	Jedinstvena kazna		1 god i 8 mj + 1.000 €
Mrdak (pripadnik - carinik)	Stvaranje kriminalne organizacije	1 – 8 god	1 god
	Zloupotreba službenog položaja	1 – 8 god	1 god
	Jedinstvena kazna		1 god i 9 mj
Simović (pripadnik)	Stvaranje kriminalne organizacije	1 – 8 god	10 mj
	Krijumčarenje	6 mj – 5 god + novčana	6 mj + 1.000 €
	Jedinstvena kazna		1 god i 3 mj + 1.000 €
Stanić (pripadnik)	Stvaranje kriminalne organizacije	1 – 8 god	10 mj
	Krijumčarenje	6 mj – 5 god + novčana	6 mj + 1.000 €
	Jedinstvena kazna		1 god i 3 mj + 1.000 €
Baošić (pripadnik)	Stvaranje kriminalne organizacije	1 – 8 god	10 mj
	Krijumčarenje	6 mj – 5 god + novčana	6 mj + 1.000 €
	Jedinstvena kazna		1 god i 3 mj + 1.000 €
Vorotović	Krijumčarenje	6 mj – 5 god + novčana	5 mj, uslovno 1 god + 500 eura

Tabela 7: Pojedinačne i jedinstvene kazne izrečene presudom Višeg suda u Podgorici [297]
(u godinama i mjesecima, odnosno u eurima)

Olakšavajuće i otežavajuće okolnosti

U slučaju svih optuženih sud je zanemario okolnosti koje se moraju cijeliti pri odmjeravanju kazne i to:

- stepen krivice;
- pobude iz kojih je djelo učinjeno - u konkretnom slučaju sticanje koristi;
- jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra - objektivna težina djela, način i sredstva izvršenja, vrijednost robe i štete za budžet države;
- okolnosti pod kojima je djelo učinjeno. [298]

Svim optuženima sud je kao olakšavajuće okolnosti cijenio to što su porodični ljudi i roditelji, a većini njih i loše imovno stanje, iako u presudi nije obrazložio na osnovu čega je te činjenice utvrdio.

Optuženi	Olakšavajuće okolnosti	Otežavajuće okolnosti
Momić (organizator)	porodičan čovjek, otac jednog djeteta, nezaposlen, lošeg imovnog stanja naročito: nije ranije osuđivan	nije bilo
Baošić (pripadnik)	porodičan čovjek, otac jednog djeteta lošeg materijalnog stanja	raniju osuđivanost i to za istovrsna krivična djela
Mrdak (pripadnik)	porodičan čovjek, otac četvoro djece	nije cijanjena ranija osuđivanost za krivično djelo iz oblasti saobraćaja
Simović (pripadnik)	porodičan čovjek, otac četvoro djece, nezaposlen naročito: nije osuđivan	nije bilo
Stanić (pripadnik)	porodičan čovjek, otac jednog djeteta, lošeg imovnog stanja naročito: nije osuđivan	nije bilo
Baošić (pripadnik)	porodičan čovjek, otac dvoje djece, penzioner, lošeg imovnog stanja naročito: nije osuđivan	nije bilo
Vorotović	porodičan čovjek, otac četvoro djece, penzioner, lošeg imovnog stanja naročito: nije osuđivan	nije bilo

Tabela 8: Olakšavajuće i otežavajuće okolnosti navedene u presudi

Specijalni tužilac koji je zastupao optužnicu [299] bio je zadovoljan blagim kaznama, pa nije izjavio žalbu na prvostepenu presudu.

Apelacioni sud: Potvrđene kazne svim optuženima

Apelacioni sud [300] je potvrdio prvostepenu presudu. Žalbu na tu presudu su izjavili samo optuženi, pa ona nije mogla biti izmijenjena na njihovu štetu ni u pogledu pravne kvalifikacije krivičnog djela, ni i u pogledu krivične sankcije. [301]

[298] Član 42. Krivičnog zakonika (opšta pravila o odmjeravanju kazne)

[299] Lidija Vukčević

[300] Kžs.br.7/18 od 25.05.2018. godine, sudije Zoran Smolović, Milenka Žižić i Dragiša Rakočević

[301] Član 400. ZKP-a (zabrana preinačenja na štetu optuženog kada je žalba izjavljena samo u korist optuženog)

Studija slučaja 25: Vozila

Ova studija pokazuje da u slučaju krijumčarenja vozila tužilaštvo nije pružilo ni jedan dokaz za organizovani kriminal, iako je podnijelo optužnicu protiv četvorice optuženih za 12 krivičnih djela.

Tužilac u optužnici nije konkretizovao ni jednu radnju organizovanja zločinačkog udruženja od strane organizatora ili članova.

Nekim licima tužilac je stavio na teret radnje koje nijesu krivična djela, pa sud nije trebao da započne postupak, već je bio dužan da odbaci optužnicu. Međutim, nedostatke optužnice sud je primijetio tek u presudi. Zahvaljujući tim greškama tužioca i suda ovim optuženima ne može biti ponovo suđeno za ova krivična djela. [302]

Pravosnažna presuda u ovom predmetu nije objavljena, pa je nemoguće saznati koji su razlozi i obrazloženje te presude, ali je ostalo nepoznato i ime tužioca koji je podigao i zastupao nezakonitu optužnicu.

Optužnica

Optužnicom specijalnog tužioca [303] Milanu Terziću je bilo stavljeno na teret krivično djelo krijumčarenje jer je u oktobru 2009. godine iz Srbije u Crnu Goru prebacio dva neocarinjena vozila na način što je izbjegao policijsku i carinsku kontrolu. Njemu su bila stavljena na teret i krivična djela zločinačko udruživanje i falsifikovanje isprave, još trojici optuženih krivična djela zločinačko udruživanje i krijumčarenje i jednom optuženom krivična djela zločinačko udruživanje, krijumčarenje i teška krađa.

Presuda: Od 12 krivičnih djela, osuda za jedno

Presudom Višeg suda u Bijelom Polju [304] Milan Terzić je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od **jedne godine i dva mjeseca** i novčanu kaznu od 1,2 hiljade eura zbog **produženog krivičnog djela krijumčarenje**. [305] Za krivično djelo za koje je Terzić osuđen propisana je kazna zatvora **od šest mjeseci do pet godina** i novčana kazna.

Terzić i svi ostali optuženi **oslobođeni su optužbi za zločinačko udruživanje i ostala krivična djela.**

[302] Član 6. stav 1. Zakonika o krivičnom postupku – zabrana ponovnog suđenja (ne bis in idem). Isto načelo propisano je u članu 36. Ustava Crne Gore i u članu 4. stav 1. Protokola 7 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

[303] Nije moguće utvrditi koji je tužilac zastupao optužnicu jer pravosnažna prvostepena presuda Višeg suda u Bijelom Polju nije objavljena, a u presudi Apelacionog suda kojom je prvostepena presuda potvrđena ne navode se podaci o broju optužnice i tužiocu koji je zastupao.

[304] Ks.br.1/12 od 21.12.2012. godine

[305] Član 265. Krivičnog zakonika

Ovu presudu potvrdio je Apelacioni sud Crne Gore,[306] ali je ostalo nejasno koje okolnosti su bile od uticaja na odmjeravanje kazne Terziću i kako ih je sud cijenio, jer prvostepena presuda Višeg suda u Bijelom Polju nije objavljena.

Iz presude proizilazi da Apelacioni sud prihvata stav Višeg suda u Bijelom Polju da se svi optuženi oslobode optužbe za krivično djelo zločinačko udruživanje i navodi: **“sadržina provedenih dokaza je takvog karaktera da se iz istih ne može utvrditi ni jedna odlučna činjenica za krivično djelo u pitanju”** .

Tužilac u optužnici nije konkretizovao ni jednu radnju organizovanja zločinačkog udruženja od strane organizatora ili radnju kojom su drugi optuženi postali članovi tog udruženja.

U presudi Apelacionog suda navodi se da:

“ne postoje radnje na osnovu kojih bi se utvrdilo da je optuženi Terzić organizovao zločinačko udruženje, a ostali optuženi postali pripadnici tog zločinačkog udruženja kako se navodi u optužnici”

“ni jedan provedeni dokaz na nesumnjiv način ne ukazuje da je optuženi M. T. preduzeo bilo kakvu djelatnost kojom se stvara zločinačko udruženje, ili kojom se stvara plan za vršenje krivičnih djela ili kojom dodjeljuje pojedine uloge pripadnicima tog udruženja, niti je vidljivo da je preduzeo bilo kakvu organizacionu aktivnost koja bi bila uslov za funkcionisanje udruženja u cilju vršenja krivičnih djela”.

Dvojicu optuženih teretili za radnje koje nijesu krivično djelo

Iz presude Apelacionog suda proizilazi da tužilaštvo nije sačinilo zakonitu optužnicu, a da Viši sud u Bijelom Polju nije zakonito vršio kontrolu optužnice prije njenog potvrđivanja.

Viši sud je morao, još u postupku kontrole optužnice, utvrditi da djelo koje je predmet optužbe nije krivično djelo i obustaviti krivični postupak. [307] Umjesto toga, Viši sud je taj propust tužioca, očigledno, konstatovao tek u svojoj presudi.

Za dvojicu optuženih koji su oslobođeni optužbe Apelacioni sud navodi da u radnjama opisanim u optužnici **“nijesu sadržana bitna obilježja krivičnih djela** koja im se stavljaju na teret, sa kog razloga i po zakonu nijesu krivična djela”.

U presudi Apelacionog suda se konstatuje da se činjenični opis koji je tužilaštvo za jednog optuženog dalo u optužnici **“ne sadrži zakonska obilježja navedenog krivičnog djela** da je optuženi bio pripadnik zločinačkog udruženja”.

Takođe, sud je zaključio da činjenični opis radnji navedenih u optužnici kojim je optuženima stavljeno na teret izvršenje krivičnog djela krijumčarenje ne sadrži zakonska obilježja krivičnog djela.

[306] Kžs.br.39/13 od 19.11.2013. godine
[307] Član 294. stav 1. tačka 1. Zakonika o krivičnom postupku

7.

ODGOVORNOST PRAVOSUĐA

Propusti Specijalnih tužilaca doveli su do oslobađajućih presuda u najvažnijim postupcima sa elementima organizovanog kriminala.

Ti tužioci su stavljali na teret optuženima radnje koje nisu krivična djela, ili krivična djela koja nisu postojala u vrijeme izvršenja. Oni su vodili višegodišnje postupke protiv nekih okrivljenih za pranje novca, iako nisu imali dokaze da taj novac potiče iz krivičnih djela.

Neki tužioci su krivično gonili pripadnike kriminalnih grupa, iako njihove optužnice nisu sadržale osnovne zakonske uslove za postojanje organizovanog kriminala. U nekim postupcima tužioci su godinama zastupali optužnice za krivična djela za koja je nastupila zastarjelost gonjenja.

Zbog tih propusta mnogi Specijalni tužioci nisu snosili odgovornost, već su napredovali. Ni jedan tužilac nije odgovarao za propuste u optužnicama koji su doveli do oslobađajućih presuda, niti za neažurnost zbog koje je nastupila zastara krivičnog gonjenja.

Nisu snosile odgovornost ni sudije koje su potvrđivale nezakonite optužnice, iako je to dovelo do oslobađajućih presuda i zabrane ponovnog suđenja za ta krivična djela.

U nekim važnim postupcima sudije Višeg suda u Bijelom Polju su pokazale da ne znaju koji zakon da primijene u slučajevima pranja novca, niti na koji način se dokazuje to krivično djelo.

U jednom predmetu organizovanog kriminala sudije tog suda koje su u istrazi vršile dokazne radnje su odlučivale u predmetu, zbog čega je presuda poništena. Ni protiv tih sudija nisu vođeni disciplinski postupci.

7.1. Odgovornost tužilaca

Prema podacima tužilaštva, od 2013. do 2018. godine, pokrenuta su četiri disciplinska postupka protiv tužilaca, i to isključivo u vezi sa neprijavlivanjem prihoda ili imovine, a ne zbog nestručnog postupanja ili neažurnosti.

Zakon o državnom tužilaštvu propisuje više disciplinskih prekršaja za državne tužioce [308], a **nestručno ili nesavjesno** obavljanje tužilačke funkcije predstavlja najteži disciplinski prekršaj. Taj prekršaj se može utvrditi ukoliko tužilac bez opravdanja radi manje od polovine norme, dva puta za redom je ocijenjen ocjenom ne zadovoljava, ili mu je dva puta izrečena sankcija za teže prekršaje, odnosno ukoliko počne da obavlja drugu javnu funkciju ili drugu djelatnost. [309]

Ukoliko tužilac bez opravdanog razloga ne postupa u predmetima u zakonom propisanim rokovima, a usljed toga nastupi **zastarjelost**, nemogućnost vođenja postupka i druge posljedice propisane zakonom, počinio je teži disciplinski prekršaj.

Predlog za utvrđivanje disciplinske odgovornosti državnog tužioca mogu podnijeti rukovodilac državnog tužilaštva, rukovodilac neposredno višeg državnog tužilaštva, vrhovni državni tužilac, ministar pravde i Komisija za praćenje primjene Etičkog kodeksa državnih tužilaca. [310]

Ni jedan tužilac nije odgovorao zbog zastare krivičnog gonjenja ili zbog propusta u optužnicama koji su doveli do oslobađajućih i odbijajućih presuda.

[308] Član 108 Zakona o državnom tužilaštvu. Osim prekršaja nedostavljanja podataka o imovini i prihodima u skladu sa propisima kojima se uređuje sprječavanje sukoba interesa, taj zakon propisuje još devet težih disciplinskih prekršaja, četiri prekršaja i dva najteža.

[309] Član 108, stav 6 Zakona o državnom tužilaštvu

[310] Član 110. Zakona o državnom tužilaštvu

Studija slučaja 26: Propusti tužilaštva u slučaju „Balkanski ratnik“ [311]

U postupku protiv Duška Šarića, Specijalni tužilac Đurđina Nina Ivanović je napravila brojne propuste u optužnici, ali je ipak napredovala u službi.

Ona je optužila Šarića da je počinio krivično djelo koje nije bilo propisano u vrijeme izvršenja, kao i da je izvršio određene radnje koje ne predstavljaju krivično djelo. Na teret mu je stavila i pranje novca, iako nije obezbijedila ni jedan dokaz da taj novac potiče od krivičnog djela. Uprkos tome Ivanović je sada tužilac u Vrhovnom državnom tužilaštvu.

Optužnicu protiv Šarića je podnijelo tadašnje Specijalno tužilaštvo na čijem čelu je bila Đurđina Nina Ivanović. [312] U dostupnim presudama nema podataka o drugim tužiocima koji su postupali u tom predmetu.

Nije krivično djelo

Specijalni tužilac je [313] optuženom Šariću stavio na teret krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije za radnje koje su izvršene od 2007. do 2009. godine, odnosno prije stupanja na snagu izmjena KZ-a kojima se to krivično djelo propisuje. Naime, krivično djelo, stvaranje kriminalne organizacije [314] propisano je izmjenama KZ-a iz 2010. godine.

Radnje ne odgovaraju opisu krivičnog djela

Šariću je istom optužnicom stavljeno na teret i krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, odnosno više od 260 kilograma kokaina. Međutim, u odnosu na ovo krivično djelo u optužnici su navedene radnje koja ne odgovaraju opisu radnje tog krivičnog djela u Krivičnom zakoniku. [315]

Zakonik o krivičnom postupku propisuje da optužnica mora, između ostalog da sadrži, opis djela iz kojeg proizilaze zakonska obilježja krivičnog djela. [316] Dakle, djelo koje se optužnicom stavlja na teret mora odgovarati zakonskom opisu radnje krivičnog djela.

[311] Postupak protiv Šarića i Lončara je detaljno obrađen u Studiji slučaja 15, a u ovom poglavlju su samo prenijeti najvažniji zaključci u kontekstu odgovornosti postupajućih tužilaca.

[312] Dnevne novine "Dan": "Nina pod lupom zbog Kalića", 17. septembar 2016. godine, <https://www.dan.co.me/?nivo=3&rubrika=Hronika&clanak=564784&datum=2016-09-17>, Izvor: <https://www.monitor.co.me/i-ari-i-lonar-trae-odtetu-od-drave-nae-pare-za-korektne-momke/>

[313] Presuda broj Ks.br. 3/11 od 03.05.2012. godine, Optužnica broj Kt-S.br.7/10-2 podignuta 14. maja 2011. godine, koju je zastupala Specijalni tužilac Đurđina Ivanović

[314] Član 401a Krivičnog zakonika

[315] Šarić je, između ostalog, optužen i da je u vrijeme prometa kokaina **boravio** u Livinju, da je dva dana prije otkrivanja izvršilaca koji su vršili promet droge, **napustio** Milano i došao u Beograd i da je **davao određene naloge** drugim pripadnicima kriminalne organizacije putem telefona, ali za radnje preduzete **nakon** izvršenja krivičnog djela u vezi prometa kokaina, što su radnje koje Krivični zakonik ne propisuje kao krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga.

[316] Član 292. stav 1. tačka 2.

Nema dokaza

Na kraju, u svojoj presudi [317] Apelacioni sud konstatuje da tužilaštvo nije dalo ni jedan dokaz da je novac ili njegov dio pribavljen krivičnim djelom neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga.

Ovakvo postupanje Specijalnog tužioca je moralo ishodovati neuspjehom optužnice, pa je postupak okončan oslobađajućom presudom, a optuženom više ne može biti suđeno za ta krivična djela.

Uprkos tim propustima, Đurđina Ivanović je sredinom 2015. godine napredovala na funkciju zamjenika Vrhovnog državnog tužioca [318], a i danas je tužilac u Vrhovnom državnom tužilaštvu. [319]

[317] Presuda Apelacionog suda Crne Gore Kž.br.66/15 od 27.09.2017. godine

[318] Dnevni list "Dan": "Đurđina Ivanović zamjenik VDT-a", 25. jun 2015., <https://www.dan.co.me/?nivo=3&rubrika=Hronika&clanak=498140&datum=2015-06-25>

[319] <https://www.tuzilastvog.me/index.php/vrhovno-drzavno-tuzilastvo/drzavni-tuzioci-u-vrhovnom-drzavnom-tuzilastvu>

Studija slučaja 27: Drugi propusti tužilaštva

Optuženom pripadniku kriminalne grupe Specijalni tužilac je stavio na teret samo jedno krivično djelo, iako je zakonski uslov da bude optužen za organizovani kriminal vršenje više krivičnih djela. U drugom primjeru tužilac je u tom postupku četiri puta mijenjao opis cilja kriminalnog udruženja, dok je u trećem postupku tužilac dvije godine zastupao optužnicu za krivično djelo za koje je nastupila zastarjelost gonjenja.

U postupku protiv pripadnika kriminalne organizacije koja je krijumčarila kokain u više zemalja, Specijalni tužilac Hasan Lukač je optuženom stavio na teret samo jednu radnju prodaje kokaina. [320]

To lice nije moglo biti osuđeno za organizovani kriminal, jer nedostaje jedan od tri obavezna uslova za postojanje tog krivičnog djela, koji se ogleda u cilju vršenja **više krivičnih djela** za koja se može izreći kazna zatvora od četiri godine ili teža kazna. [321]

Ni ovaj Specijalni tužilac nije pozvan na odgovornost zbog propusta u optužnicama.

* * *

Već je navedeno da je u slučaju “Afrodita” tužilaštvo podiglo nerazumljivu optužnicu, bez dokaza za trgovinu ljudima, a četiri puta mijenjalo opis cilja kriminalnog udruženja.

* * *

Specijalni državni tužilac Mira Samardžić podigla je optužnicu za teži oblik krivičnog djela pranja novca, iako se radilo o lakšem obliku tog djela.

Težina djela određivala se u odnosu na iznos novca koji je tužiocu bio poznat u vrijeme podizanja optužnice. Optuženi se teretio za pranje novca u iznosu od 17 hiljada eura, a tužilac mu je stavio na teret teže krivično djelo koje po zakonu postoji kada iznos novca prelazi 40 hiljada eura.

Tek nakon dvije godine suđenja specijalni tužilac ispravlja ovu grešku u optužnici, što za posljedicu ima presudu kojom se optužba odbija zbog zastarjelosti krivičnog gonjenja i na koju tužilac ne izjavljuje žalbu. [322]

Ni u ovom slučaju nije se utvrđivala odgovornost tužioca za navedeni propust, ali ni eventualna odgovornost bilo koga zbog nastupanja zastarjelosti krivičnog gonjenja za krivično djelo pranje novca.

[320] Kts.br.16/13 od 29.11.2013. godine, zastupao je Specijalni tužilac Lukač Hasan

[321] Prema članu 401a stav 6. Krivičnog zakonika za postojanje organizovanog kriminala, odnosno kriminalne organizacije neophodno je da organizaciju čine tri ili više lica čiji je cilj vršenje krivičnih djela za koja se po zakonu može izreći kazna zatvora od četiri godine ili teža kazna, radi sticanja nezakonite dobiti ili moći

[322] Detaljnije u studiji slučaja: Zastarjelost zbog greške u optužnici

7.2. Odgovornost sudija

Prema podacima sa sajta Sudskog savjeta od 2013. godine do 2015. godine šest sudija je disciplinski odgovaralo zbog kršenja zakonskih rokova u zakazivanju ročišta ili izradi presude i zbog neprimjerenog odnosa prema učesniku u postupku. Od donošenja novog zakona 2015. godine jedan sudija je disciplinski odgovarao zbog kršenja zakonskog roka za izradu presude.

Međutim, osim ovih disciplinskih prekršaja Zakon o Sudskom savjetu i sudijama propisuje još jedanaest težih disciplinskih prekršaja, pet lakših disciplinskih prekršaja i dva najteža disciplinska prekršaja. [323]

Između ostalog, zakon propisuje da je sudija počinio kao teži disciplinski prekršaj ako bez opravdanog razloga odugovlači postupak ili ne uzima predmet u rad, usljed čega nastupi **zastarjelost** krivičnog gonjenja ili zastarjelost izvršenja krivičnih sankcija za krivično djelo za koje je propisana kazna zatvora u trajanju od najmanje jedne godine.

Ni jedan sudija nije disciplinski odgovarao zbog zastare krivičnog gonjenja, niti zbog propusta u potvrđivanju optužnica koji su doveli do oslobađajućih presuda u mnogim važnim slučajevima.

[323] Član 108. Zakona o Sudskom savjetu i sudijama

Studija slučaja 28: Propusti sudstva u slučaju „Balkanski ratnik“ [324]

Viši sud u Bijelom Polju je potvrdio nezakonitu optužnicu protiv Šarića, iako je bio dužan da zatraži od tužioca da je ispravi i dopuni, odnosno da obustavi postupak. Da je sud tako postupio, optuženom bi moglo biti suđeno za ova krivična djela u novom postupku, jer se zabrana ponovnog suđenja ne odnosi na postupke koji su pravnosnažno obustavljeni.

Sudije bjelopoljskog Višeg suda su pokazale da ne znaju koji zakon da primijene u slučajevima pranja novca, niti na koji način se dokazuje to krivično djelo. Zbog toga je tek nakon tri postupka pred tim sudom, Apelacioni sud vodio pretres i utvrdio da nema dokaza da je novac stečen krivičnim djelom.

Potvrđena nezakonita optužnica

Nakon što tužilaštvo podigne optužnicu ona se dostavlja sudu radi kontrole i potvrđivanja, a sud zakazuje ročište radi ispitivanja i ocjene zakonitosti i opravdanosti optužnice. [325]

Kada u postupku kontrole optužnice utvrdi da djelo koje je predmet optužbe nije krivično djelo, sud mora obustaviti krivični postupak. [326]

Međutim, Viši sud u Bijelom Polju nije obustavio postupak već je potvrdio optužnicu protiv Šarića, uprkos činjenici da je Specijalni tužilac optuženom stavio na teret djelo koje nije bilo krivično djelo u vrijeme izvršenja.

Tako je sud omogućio nastavak postupka po nezakonitoj optužnici, što je ishodovalo oslobađajuću presudu, ali i zabranu ponovnog suđenja za ovo djelo.

Naime, da je Viši sud u Bijelom Polju postupio u skladu sa zakonom i da je obustavio krivični postupak, optuženom bi moglo biti suđeno za ovo krivično djelo u novom postupku, jer se zabrana ponovnog suđenja ne odnosi na postupke koji su pravnosnažno obustavljeni. [327]

Dvije godine nakon podizanja i potvrđivanja nezakonite optužnice, Apelacioni sud Crne Gore je optuženog Šarića oslobodio za ovo krivično djelo zato što u vrijeme izvršenja djelo koje mu je stavljeno na teret nije bilo propisano u zakonu. [328]

[324] Postupak protiv Šarića i Lončara je detaljno obrađen u Studiji slučaja 15, a u ovom poglavlju su samo prenijeti najvažniji zaključci u kontekstu odgovornosti postupajućih sudija.

[325] Član 293. Zakonika o krivičnom postupku

[326] Član 294. stav 1. tačka 1. Zakonika o krivičnom postupku

[327] Odredbom člana 6. Zakonika o krivičnom postupku propisana je zabrana ponovnog suđenja (Ne bis in idem) svakome ko je pravnosnažnom odlukom oslobođen optužbe, dok član 36. Ustava Crne Gore propisuje da se nikome ne može ponovo suditi, niti može biti ponovo osuđen za isto kažnjivo djelo.

[328] Presuda Kžs.br.83/12 od 08.02.2013. godine

Pored toga, u slučaju da optužnica ima greške ili nedostatke koji se odnose na opis djela koje se stavlja na teret optuženom, sud je dužan da vrati optužnicu tužiocu da nedostatke otkloni i da u roku od tri dana podnese ispravljenu optužnicu. [329]

Ipak, Viši sud u Bijelom Polju nije postupio u skladu sa zakonom, već je i u ovom dijelu potvrdio optužnicu sa očiglednim nedostacima i omogućio je nastavak postupka koji je takođe ishodovao oslobađajućom presudom i zabranom ponovnog suđenja za šverc kokaina.

Kao i u slučaju optužbe za organizovani kriminal, Apelacioni sud Crne Gore je istom presudom [330] optuženog Šarića oslobodio optužbe i za krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, takođe po osnovu koji je za optuženog najpovoljniji, odnosno sa zaključkom da djelo za koje je optužen po zakonu nije krivično djelo jer ne sadrži bitne elemente bića tog krivičnog djela iz Krivičnog zakonika.

Tri puta osuđeni bez dokaza

Kada su u pitanju optužbe za pranje novca, Viši sud u Bijelom Polju je tri puta proglasio optužene krivim, a te presude je ukinuo Apelacioni sud.

U prvom postupku, Viši sud u Bijelom Polju je propustio da navede koji zakon je primijenio, pa je ova presuda ukinuta kao nerazumljiva presudom Apelacionog suda Crne Gore i postupak je vraćen na ponovno suđenje. [331]

U drugom postupku, Viši sud je primijenio pogrešan zakon i u presudi je radnju krivičnog djela kvalifikovao pozivajući se na izmjene Krivičnog zakonika iz 2008. godine. Međutim, te izmjene nijesu se odnosile na krivično djelo pranje novca, pa je Apelacioni sud ukazao da je morao biti primijenjen Krivični zakonik iz 2006. godine jer je taj zakonik važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela, a ni jedna izmjena zakona nakon izvršenja djela nije povoljnija za optužene da bi se primijenila.

U trećem postupku, Viši sud je konačno primijenio odgovarajući zakon i ponovo osudio optužene, ali je Apelacioni konstatovao da u tom postupku sud **nije utvrđivao da li novac potiče od krivičnog djela.**

Više od šest godina nakon podizanja optužnice u ovom predmetu, prvi put se pred Apelacionim sudom utvrđivalo porijeklo novca za koje je tužilaštvo tvrdilo da potiče iz krijumčarenja kokaina.

Taj sud je oslobodio optužene i za to krivično djelo, jer nije bilo dokaza da su novac stekli krijumčarenjem kokaina. Tu presudu je potvrdio i Vrhovni sud.

Nije poznato koje sudije su potvrdile optužnicu, a u predmetu su postupali Šefkija Đešević, Jokan Varagić, Vukomir Bošković, koji su i dalje sudije Višeg suda u Bijelom Polju.

[329] Član 293. stav 6. Zakonika o krivičnom postupku
[330] Kžs.br.83/12 od 08.02.2013. godine
[331] Kžs.br.83/12 od 08.02.2013. godine

Studija slučaja 29: Sudije u konfliktu interesa

U jednom predmetu organizovanog kriminala Apelacioni sud Crne Gore je ukinuo presudu [332] pošto su u njenom donošenju učestvovala sudije koje su u istrazi vršile dokazne radnje.

Član sudskog vijeća koje je donijelo presudu, sudija **Gorica Đalović**, je kao istražni sudija u istrazi donijela naredbu o proširenju i određivanju mjera tajnog nadzora prema dvojici optuženih.

Na isti način je prema dvojici optuženih postupio i sudija **Šefkija Đečević**, drugi član sudskog vijeća.

Takođe, predsjednik sudskog vijeća sudija **Vukomir Bošković** donio je naredbu o proširenju i određivanju mjera tajnog nadzora prema četvorici optuženih.

Ovakvo postupanje sudija suprotno je tada važećem Zakoniku o krivičnom postupku koji je, između ostalog, propisivao da sudija ne može vršiti sudijsku dužnost ako je u istom krivičnom predmetu vršio dokazne radnje. [333]

Takođe, sada važeći Zakonik o krivičnom postupku u istoj odredbi propisuje da sudija ne može vršiti sudijsku dužnost ako je u istom krivičnom predmetu učestvovao kao sudija za istragu.

Svih troje sudija i dalje postupaju u predmetima organizovanog kriminala u nadležnosti Višeg suda u Bijelom Polju.

[332] Rješenje Kžs.br.21/12 od 29.05.2012. godine
[333] Član 38. tačka 4.

8.

PRISTUP INFORMACIJAMA

Sudovi objavljuju pravosnažne presude na svojim internet stranicama nakon što iz njih izbrišu brojne podatke od značaja za kontrolu njihovog rada, ali i analizu kanala za krijumčarenje narkotika.

Sva suđenja za organizovani kriminal su bila javna, a sa njih su izvještavali i mediji. Uprkos tome, u svim pravosnažnim presudama za organizovani kriminal sudovi su anonimizirali imena svih lica koja se pominju u postupku, uključujući optužene, njihove branioce, svjedoke, ali i vještake.

Iz nekih presuda izbrisana su i imena Specijalnih tužilaca koji su zastupali optužnice.

U većini pravosnažnih presuda koje se odnose na krijumčarenje narkotika anonimizirani su i nazivi država, gradova, a posebno luka iz kojih su narkotici preuzimani i u koje su prenošeni radi dalje distribucije. Nema ni naziva brodova kojima je droga transportovana, niti lokacija na kojima je zaplijenjena.

Izbrisani su iznosi novca koji je navodno opran, i sakriveni nazivi kompanija koje su se koristile za izvršenje tih krivičnih djela.

Ti podaci su anonimizirani na osnovu Pravilnika koji je donijela predsjednica Vrhovnog suda. Na inicijativu MANS-a, Ustavni sud je utvrdio da je taj Pravilnik bio suprotan Ustavu i zakonu.

Međutim, anonimizacija se nastavlja na osnovu Sudskog poslovnika koji ne propisuje precizno koje podatke treba izostaviti, što ostavlja prostor za nastavak neosnovanog skrivanja informacija.

8.1. Pravilnik o anonimizaciji suprotan Ustavu i zakonu

Na osnovu Pravilnika koji je donijela predsjednica Vrhovnog suda Crne Gore iz pravosnažnih presuda za organizovani kriminal su izbrisani mnogi podaci značajni za rad nevladinih organizacija, ali i novinara istraživača koji pokušavaju da otkriju puteve šverca narkotika. Na inicijativu MANS-a, Ustavni sud je utvrdio da je taj Pravilnik bio suprotan Ustavu i zakonu.

Pravilnikom o anonimizaciji podataka u sudskim odlukama je propisano da se, prije objavljivanja, iz pravosnažnih sudskih odluka uklanja niz podataka. To podrazumijeva uklanjanje podataka o strankama, optuženima, oštećenima, svjedocima, prijateljima, susjedima, punomoćnicima - advokatima, vještacima, tumačima, drugim licima koja službeno učestvuju u postupku, nazivi i sjedišta pravnih lica, ustanova, udruženja, sindikata i slično.

Zbog suprotnosti ovog Pravilnika sa odredbama Ustava i zakona koje propisuju javnost postupka kao pravila i stroge i precizne razloge za isključenje javnosti, MANS je podnio inicijativu Ustavnom sudu za ocjenu ustavnosti i zakonitosti tog akta.

Ustavni sud Crne Gore je 25. aprila 2019. godine [334] prihvatio ovu inicijativu i pokrenuo postupak ocjene ustavnosti i zakonitosti sa obrazloženjem da je predsjednik Vrhovnog suda prekoračio ovlašćenja donošenjem takvog akta.

Nakon toga, predsjednica Vrhovnog suda je 03. jula 2019. godine proglasila Pravilnik nevažećim. Ustavni sud Crne Gore je 27. septembra 2019. godine donio odluku [335] kojom je utvrdio da Pravilnik o anonimizaciji podataka u sudskim odlukama u vrijeme važenja, nije bio u saglasnosti sa Ustavom i zakonom. [336]

Tako je potvrđeno da je predsjednica Vrhovnog suda Crne Gore prekršila Ustav i zakon donošenjem spornog Pravilnika, kao i da su brojni podaci iz pravosnažnih presuda skrivani od javnosti na osnovu akta koji je suprotan Ustavu i zakonu.

Međutim, anonimizacija se nastavlja na osnovu Sudskog poslovnika koji propisuje da se, prije objavljivanja pravosnažnih presuda, mijenjaju i izostavljaju lični i drugi podaci. [337] Nije propisano koji su to "drugi podaci", što ostavlja prostor za nastavak proizvoljnog skrivanja informacija.

[334] Rješenje U-II br.67/18;

www.ustavnisud.me/ustavnisud/skladiste/blog_2/objava_149/fajlovi/Saop%C5%A1tenje%20sa%20IV%20sjednice%20Ustavnog%20suda.pdf

[335] U-II broj 67/18

[336] Izvor: <http://www.ustavnisud.me/ustavnisud/objava/blog/7/objava/48-saopstenje-sa-ix-sjednice-ustavnog-suda-crne-gore>

[337] Član 40. Sudskog poslovnika

8.2. Brisanje podataka značajnih za analizu

Iz pravosnažnih presuda za organizovani kriminal izbrisani su važni podaci o kanalima za šverc narkotika, iako su suđenja bila javna, a sa njih su izvještavali i mediji. Brisani su i iznosi novca koji je navodno opran i imena kompanije koje su za to korištene.

Iz pravosnažnih presuda sudovi su pretežno brisali podatke o:

- imenima optuženih, vještaka, branilaca i svih drugih lica
- imenima i nadimcima optuženih i drugih članova kriminalne organizacije, kao i njihovih branilaca, a u nekim slučajevima i o
- imenima tužilaca koji su zastupali optužnicu,
- nazivima država, gradova, a posebno luka iz kojih su narkotici preuzimani i u koje su prenošeni radi dalje distribucije, odnosno u kojima su pretresom pronađeni narkotici ili u kojima su se optuženi sastajali,
- nazivima brodova kojima su narkotici prevoženi,
- nazivima lokala u kojima su se sastajali,
- nazivima mobilnih mreža koje su koristili, nazivima i markama njihovih telefona i lap topova, pa čak i marke i modela ruksaka u kojem su pronađeni narkotici.

Studija slučaja 30: Sudovi štite privatnost kriminalaca ili skrivaju propuste?

Iz nekih pravosnažnih presuda izbrisana su čak i imena tužilaca koji su zastupali optužnicu.

u promet opojnih droga iz člana 300 stav 1 Krivičnog zakonika V. S. kojeg brani advokat B. J. advokat iz Podgorice zbog krivičnih djela- stvaranje kriminalne organizacije iz člana 401a stav 2 u vezi stava 6 Krivičnog zakonika i neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 300 stav 1 Krivičnog zakonika i K. R. kojeg brane advokati D. V. i Z. P. advokati iz Podgorice zbog krivičnih djela- stvaranje kriminalne organizacije iz člana 401a stav 2 u vezi stava 6 Krivičnog zakonika i neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 300 stav 1 Krivičnog zakonika, rješavajući po optužnici Vrhovnog Državnog tužioca – Odjeljenja za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina Podgorica KTS.br. 18/11 od 20.10.2011. godine koju je na glavnom pretresu zastupao **D. B. - zamjenik Specijalnog tužioca u Podgorici**, nakon održanog usmenog, glavnog i javnog pretresa dana 23.01.2012. godine, nakon tajnog vijećanja i glasanja, donio je dana 26.02.2013. godine i javno objavio

Izvod iz presude Višeg suda u Podgorici Ks.br. 25/2011

Iz svih presuda su brisana imena optuženih i ostavljani samo inicijali. U slučajevima kada su inicijali više optuženih bili isti, analiza je bila gotovo nemoguća.

1. Okrivljeni R. D., S. M., B. N., L. B. i R. D. djelujući u okviru organizovane kriminalne organizacije, realizujući zajednički dogovor tokom jula 2011. godine učestvovali u međunarodnoj neovlašćenoj kupoprodaji i prenosu 10 kg marihuane koja supstanca je proglašena za opojnu drogu Rješenjem o utvrđivanju opojnih droga ("Sl.list SRJ br.44/02"), iz Crne Gore u Hrvatsku, pri čemu su bili svjesni svog djela, htjeli njegovo izvršenje i znali da je njihovo djelo zabranjeno na način što je okrivljeni R. D. zadužio pripadnika kriminalne organizacije okrivljenog S. M. kako bi kupio 10 kg marihuane i pronašao kupca za drogu, pa je S. zajedno sa okrivljenim R. D. ugovorio prodaju sa licem iz Hrvatske J. L. predmetne marihuane za iznos od 20.000,00€, dok je pripadnik kriminalne organizacije okrivljeni B. N. po upustu okrivljenog R. D. provjerio kvalitet droge koja se nalazila kod okrivljenog S., i obavijestio okrivljenog R. da je droga dobrog kvaliteta pri čemu je okrivljeni L. B. okrivljenom B. donio mobilne telefone radi komunikacije sa drugim pripadnicima kriminalne organizacije tokom prenosa marihuane, nakon čega je okrivljeni S. tražio od P. A. da pronađe "k." za prevoz droge u Hrvatsku, pa je P. A. koji je pravosnažno osuđen presudom Višeg suda u Podgorici Ks.br.16/12 od 10.10.2012. godine jer je neovlašćeno posredovao u prodaji

* * *

Prilikom odmjeravanja kazne za izvršena krivična djela sud je optuženim u smislu člana 42 st.1 KZ cijenio sve okolnosti koje utiču da kazna bude manja ili veća pa je S.M. i B.N. kao olakšavajuće okolnosti cijenio da se radi o licima koja su ranije bila dobrog vladanja i s tim u vezi ranije neosuđivana, a što je sud utvrdio uvidom u izvod iz kaznene evidencije, optuženom L.B. i D.Z. kao olakšavajuće okolnosti cijenio je porodične i materjalne prilike, da su oženjeni, da su roditelji i da imaju po dvoje maloljetne djece. Optuženom L.B.u cijenio je i to da je priznao izvršenje krivičnog djela i izrazio kajanje i svojim iskazom pomogao u rješenju ove krivično pravne stvari. Optuženim L.B. i R.D. i D.Z. sud je kao otežavajuću okolnost cijenio činjenicu da se radi o licima koja su ranije osuđivana pri tom su L.B. i D.Z. višestruki povratnici a L.B. i R.D. su osuđivani i za istovrsno krivično djelo za koje im je suđeno u ovom postupku dakle, licima koja su sklona vršenju krivičnih dijela. Optuženom R.D. kao otežavajuću okolnost sud nije cijenio raniju osuđivanost jer se ne radi o istorodnom krivičnom djelu za koje mu je suđeno u ovom postupku. Optuženi L.B. je pravosnano osuđen presudom ovog suda K. br. 212/2011 od 23.12.2011. godine, pa kako nije započeo sa izdržavanjem kazne to mu je sud primjenom čl. 50 st. 1 KZ kaznu uzeo kao utvrđenu. Sud je cijenio i to da se radi o značajnoj količini opojne droge marihuane pa je optužene osudio na kazne zatvora kao iz izreke presude nalazeći da će se izrečenim kaznama zatvora u odnosu na optužene u cjelosti postići svrha kažnjavanja iz čl. 32. KZ u okviru opšte svrhe krivičnih sankcija iz čl. 4. st.2. KZ.

Dva optužena sa istim inicijalima, jedan je prethodno osuđivan, ali nije moguće utvrditi koji; Izvodi iz presude Višeg suda Ks.br.16/12

Iz presuda su brisani nazivi zemalja u koje i iz kojih se švercuju narkotici, kao i imena gradova, luka, ulica i objekata. Brisana su i imena brodova koji su švercovali narkotike.

krilumčarenja droge, pri čemu je B. zajedno sa okrivljenim Š. pripremio utovar kokaina u J.A., i preuzimanje u Š. te dalju prodaju u čemu su trebali da budu uključeni Z.Š. i S.B. ... zajedno sa okrivljenim Š. učestvovao u dogovorima sa pomorcima broda »P.« u luci O. u S. oko prevoza kokaina; više neidentifikovanih lica iz drugih zemalja kao pripadnici kriminalne organizacije, koji su predali drogu pomorcima J.A. radi prevoza u E. koja kriminalna organizacija je realizovala isporuku 77 kg kokaina koji je zaplijenjen od strane Španske policije dana 14.04.2011. godine zbog koje radnje su okrivljeni Š.D. i M.Ž. osuđeni pravosnažnom presudom ovog suda Ks.br.23711, a zbog krivičnog djela organizovanog kriminala u Španiji se vodi postupak protiv M.N., P.V., Br.I., K.D., D.D., C. G. i T. K. T.

Dana 14.03.2011. godine istražni sudija je odredio uspostavljanje službe za nadzor sastavljene od agenata koje pripadaju pokrajinskoj brigadi sudske policije grupe I za opojne droge. Iz zapisnika o nadzoru je utvrđeno da je dana 13.04.2011. godine u 08,00 časova uspostavljen uređaj za praćenje unutar pristaništa C. u luci T., jer je u to vrijeme trebao da pristaje teretni brod »P.«. Nakon što se usidri pomenuti brod počinje istovar žitarica u 14 časova i 30 minuta. U 15 časova i 20 minuta sa broda su izašla dva mornara kroz prolaz S. i uputila se u pravcu trgovačkog centra E., pješakeći do P. d. I. I. Jedan od njih dvojice identifikovan je od strane ovlašćenih službenika kao D.K. Mornari su čekali 5 minuta na ulazu prema ulici V. B. kada su ih pokupile dvije osobe koje su vozile R.M. registarskih tablica ... uputivši se kasnije u mjesto L.P. Nakon dolaska sva četvorica napuštaju vozilo i sastaju se sa još dvije osobe koje su ih čekali na terasu ugostiteljskog objekta zvanog »P.«, a što se vidi i na fotografskom izvještaju tajnog nadzora. U 16 časova i 10 minuta dvije osobe koje su sjedjele na terasi su ustale i uputile se do telefonske govornice. Pet minuta kasnije ostale četiri osobe su ustale sa terase ušle u kola i uputili se prema trgovačkom centru D., u mjesto B., mjestu gdje kupuju četiri odijela od neoprana. Sva četiri pronadjena odijela od neoprena kupljena su u 16 i 39 časova u trgovačkom centru »D.« i to od strane N.M., D.K., V.P. i I.B.. Službeniku policije u tržnom centru izdata je kopija o kupljenim artiklima od strane mornara iz koje se vidi da su kupljena četiri odijela u iznosu od 87,88 €. U 17 časova i 36 minuta pomenuto vozilo sa četiri putnika vratilo se na isto mjesto gdje je pokupilo mornare. Dva mornara su izašla i uputila se pješke ka luci. Pola sata kasnije ponovo stižu u mjesto L.P. gdje se vozilo R.M. zaustavlja u visini vozila G. italijanskih registarskih tablica tamno plave boje. Jedna osoba izlazi iz vozila R.M. i ulazi u vozilo R.G. Osobe koje su bile u R. M. su primjećene da ulaze u P. br. ..., i pojavile su se na balkonu na petom spratu, na kome stoji plakat »prodaje se« i broj telefona U luci T. oko 20 časova stiže taksi unutar pristaništa C., mjesto gdje je usidren brod, da bi nakon nekoliko minuta u njega ušla tri mornara, D.K., N.M. i V.P. koji su se uputili taksijem do T. do trgovačkog centra E. Na tom mjestu su ih prihvatili sa vozilom G. italijanskih registarskih tablica i prebacili do mjesta u S., konkretnije na parking u ul. T., mjesto blizu broja... u ul. B.. stan ..., gdje je i pronadjeno 29 paketa kokaina prilikom pretresa izvršenog dana 15.04.2011. godine. Osoba koja ih je uzela u blizini trgovačkog centra E. i osoba koja je vozila vozilo G. je bio D.D. U 01 i 45 časova dvojica mornara su ušla u taksi u mjestu S. i uputili se ka luci T..

Iz zapisnika o praćenju od 14.04.2011. godine, službenici za praćenje su vidjeli da je ... u zgradi J. ulica B. ... u S..., stan D.D. i G.C. U momentu hapšenja oni su imali ključeve od pomenutog stana kojima su otvorili vrata da bi se izvršio pretres.

Iz presuda su brisani iznosi novca i skrivani nazivi kompanija preko kojih je pran novac.

Podaci o iznosu novca za koji je tužilaštvo tvrdilo da je opran, predstavljaju bitno obilježje bića krivičnog djela pranje novca od koga zavisi koja kvalifikacija će optuženom biti stavljena na teret. Od toga zavisi da li se optuženi tereti za lakši ili neki od težih oblika krivičnog djela, koja kazna je zapriječena i kada nastupa zastarjelost krivičnog gonjenja.

Iz presuda su takođe brisani i nazivi kompanija u vlasništvu optuženih, a za koje je tužilaštvo tvrdilo da su korišćene za pranje novca.

znanje optuženih Š.D. i L.J., na osnovu simulovanog Ugovora o subordiniranom zajmu od 11. aprila 2008. godine, izvršen prenos novčanih sredstava pribavljenih krivičnim djelom na rezidentni devizni račun broj .. "M.c" DOO Pljevlja čime je stavljen u platni promet Crne Gore, pri čemu su optuženi S.D. i L.J. za investiciona ulaganja, uplate ino dobavljačima i za redovno poslovanje koristili novac dobijen po Ugovorima o kreditu br... od 20.02.2008. godine i br... od 03.05.2008. godine i pozajmice dobijene u periodu od 18.04.2008-16.02.2009. godine u ukupnom iznosu od ... €, koja kreditna zaduženja nijesu imali namjeru da vrate niti su vratili novcem iz redovnog poslovanja već „prljavim“ novcem - sredstvima nerezidentnog pravnog lica "C.c", a zatim dana 15.05.2009. godine simulovanim Ugovorom o cesiji pravno lice "C.c" novčano potraživanje od pravnog lica "M.c" DOO u iznosu od ... € ustupilo pravnom licu "M.LLC", iz Delaware - SAD, koji novčani iznos je, radi prikrivanja izvora i tokova novca, ovo pravno lice simulovanim Ugovorom o pristupanju osnivača i prenosu osnivačkih prava i udjela od 14.12.2009. godine, koji je potpisao optuženi L.J., uložilo u osnivački kapital pravnog lica "M.c" DOO,

- kod "H.A.A.B" AD Podgorica preko nerezidentnog računa br... pravnog lica "M.LLC" iz Delaware - SAD, po nalogu optuženog L.J. uz znanje optuženog Š.D. na osnovu simulovanog Ugovora o subordiniranom zajmu od 20.05.2009. godine, izvršili prenos novčanih sredstava pribavljenih krivičnim djelom na rezidentni račun br... "M.c" DOO Pljevlja tako što su u periodu od 25.05.2009-24.12.2009. godine uplaćivali prljav novac u ukupnom iznosu od ... €, i tako ga stavljali u platni promet Crne Gore, koji je "M.c" DOO iskoristio za investiciona ulaganja u Crnoj Gori i Srbiji, plaćanja ino dobavljačima i za redovno poslovanje, a zatim dana 14.12.2009. godine, radi prikrivanja izvora i tokova novca dobijenog po osnovu ovog Ugovora o subordiniranom zajmu, simulovanim Ugovorom o pristupanju osnivača i prenosu osnivačkih prava i udjela, "M.LLC" iz Delaware- SAD, dio novca u iznosu od ... € uložili u osnivački kapital pravnog lica DOO "M.c",

- "H.A.A.B" AD Podgorica u periodu od 05.05.2009 - 30.12.2009. godine, na rezidentne račune pravnog lica "M.c" DOO uplatila po osnovu ugovora o kreditu KR. br... od 05.05.2009, KR. br... od 10.09.2009, KR. br... od 06.11.2009 i KR. br... od 30.12.2009. godine, novac u ukupnom iznosu od ... €, koja kreditna zaduženja okrivljeni nijesu vratili novcem iz redovnog poslovanja već „prljavim“ novcem – sredstvima nerezidentnog pravnog lica "M.LLC" koja je "M.LLC" iz Delaware- SAD po nalogu optuženog L.J. uz znanje optuženog Š.D. deponovao kod "H.A.A.B" AD Podgorica, radi obezbjedjenja kredita pravnog lica "M.c" DOO, u iznosu od ... € i ... USD u protiv vrijednosti od ... €, koji novčani iznos je "H.A.A.B" AD Podgorica upotrijebila za pokriće dijela odobrenih kredita,

Aneks 1

Krivična djela stvaranje kriminalne organizacije i kriminalno udruživanje

Član 401a KZ-a

Stvaranje kriminalne organizacije

(1) Ko organizuje kriminalnu organizaciju koja za cilj ima vršenje krivičnih djela za koja se po zakonu može izreći kazna zatvora od četiri godine ili teža kazna, **kazniće se zatvorom od tri do petnaest godina.**

(2) Pripadnik kriminalne organizacije iz stava 1 ovog člana, kazniće se zatvorom od **jedne do osam godina.**

(3) Organizator kriminalne organizacije koji otkrivanjem kriminalne organizacije ili na drugi način spriječi izvršenje krivičnih djela radi kojih je organizacija stvorena, kazniće se zatvorom od **tri mjeseca do tri godine, a može se i osloboditi od kazne.**

(4) Pripadnik kriminalne organizacije koji otkrije kriminalnu organizaciju ili doprinese njenom otkrivanju, kazniće se zatvorom **do jedne godine, a može se i osloboditi od kazne.**

(5) Organizator i pripadnik kriminalne organizacije koji učini krivično djelo u sastavu kriminalne organizacije, kazniće se i za to krivično djelo.

(6) Kriminalnom organizacijom iz stava 1 ovog člana smatra se organizacija koju čine tri ili više lica čiji je cilj vršenje krivičnih djela za koja se po zakonu može izreći kazna zatvora od četiri godine ili teža kazna, radi sticanja nezakonite dobiti ili moći, ukoliko su ispunjena najmanje tri od sljedećih uslova:

1) da je svaki član kriminalne organizacije imao unaprijed određeni ili očigledno odredivi zadatak ili ulogu;

2) da je djelovanje kriminalne organizacije planirano na duže vrijeme ili za neograničeni vremenski period;

3) da se djelovanje kriminalne organizacije zasniva na primjeni određenih pravila unutrašnje kontrole i discipline članova;

4) da se djelovanje kriminalne organizacije planira i sprovodi u međunarodnim razmjerama;

5) da se u djelovanju kriminalne organizacije primjenjuje nasilje ili zastrašivanje ili da postoji spremnost za njihovu primjenu;

6) da se u djelovanju kriminalne organizacije koriste privredne ili poslovne strukture;

7) da se u djelovanju kriminalne organizacije koristi pranje novca ili nezakonito stečene dobiti ili

8) da postoji uticaj kriminalne organizacije ili njenog dijela na političku vlast, sredstva javnog informisanja, zakonodavnu, izvršnu ili sudsku vlast ili na druge važne društvene ili ekonomske činioce.

Član 401 KZ-a

Kriminalno udruživanje

(1) Ko organizuje grupu ili drugo udruženje koja ima za cilj vršenje krivičnih djela za koje se može izreći kazna zatvora od jedne godine ili teža kazna, **kazniće se zatvorom do tri godine.**

(2) Ako se djelo iz stava 1 ovog člana odnosi na udruženje koje ima za cilj vršenje krivičnih djela za koja se može izreći kazna zatvora od pet godina ili teža kazna, organizator udruženja će se kazniti zatvorom od jedne **do osam godina**, a pripadnik udruženja zatvorom **do dvije godine.**

(3) Ako se djelo iz stava 1 ovog člana odnosi na udruženje koje ima za cilj vršenje krivičnih djela za koja se može izreći kazna zatvora od **petnaest godina**, organizator udruženja će se kazniti zatvorom od dvije do dvanaest godina, a pripadnik udruženja zatvorom **do tri godine.**

(4) Ako se djelo iz stava 1 ovog člana odnosi na udruženje koje ima za cilj vršenje krivičnih djela za koja se može izreći kazna zatvora od dvadeset godina ili kazna dugotrajnog zatvora, organizator udruženja će se kazniti **zatvorom najmanje deset ili kaznom dugotrajnog zatvora**, a pripadnik udruženja zatvorom od **šest mjeseci do pet godina.**

(5) Organizator udruženja iz st. 1 do 4 ovog člana koji otkrivanjem udruženja ili na drugi način spriječi izvršenje krivičnih djela radi čijeg vršenja je udruženje organizovano, **kazniće se zatvorom do tri godine, a može se i osloboditi od kazne.**

(6) Pripadnik udruženja iz st. 2, 3 i 4 ovog člana koji otkrije udruženje ili doprinese njegovom otkrivanju **može se osloboditi od kazne.**

(7) Organizator i pripadnik udruženja koji učini krivično djelo u sastavu udruženja **kazniće se i za to krivično djelo.**

Aneks 2

Krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga - pregled izmjena

Važeći KZ	Izmjena 2010	Izmjena 2006	Osnovni 2003
<p>Član 300</p> <p>(1) Ko neovlašćeno proizvodi, prerađuje, prodaje ili nudi na prodaju ili ko radi prodaje kupuje, drži ili prenosi ili ko posreduje u prodaji ili kupovini ili na drugi način neovlašćeno stavlja u promet supstance koje su proglašene za opojne droge ili biljke koje sadrže takve supstance, kazniće se zatvorom od dvije do deset godina.</p> <p>(2) Ko u namjeri vršenja djela iz stava 1 ovog člana unese u Crnu Goru supstance koje su proglašene za opojne droge ili biljke koje sadrže takve supstance, kazniće se zatvorom od dvije do dvanaest godina.</p> <p>(3) Ako je učinilac djela iz st. 1 i 2 ovog člana organizovao mrežu preprodavaca ili posrednika, kazniće se zatvorom od tri do petnaest godina.</p>	<p>Član 300 mijenja se i glasi:</p> <p>„(1) Ko neovlašćeno proizvodi, prerađuje, prodaje ili nudi na prodaju ili ko radi prodaje kupuje, drži ili prenosi ili ko posreduje u prodaji ili kupovini ili na drugi način neovlašćeno stavlja u promet supstance koje su proglašene za opojne droge ili biljke koje sadrže takve supstance, kazniće se zatvorom od dvije do deset godina.</p> <p>(2) Ko u namjeri vršenja djela iz stava 1 ovog člana unese u Crnu Goru supstance koje su proglašene za opojne droge ili biljke koje sadrže takve supstance, kazniće se zatvorom od dvije do dvanaest godina.</p> <p>(3) Ako je učinilac djela iz st. 1 i 2 ovog člana organizovao mrežu preprodavaca ili posrednika, kazniće se zatvorom od tri do petnaest godina.</p>	<p>U članu 300 u stavu 6 poslije riječi "se" dodaju se riječi: "i uništiti".</p>	<p>Član 300</p> <p>(1) Ko neovlašćeno proizvodi, prerađuje, prodaje ili nudi na prodaju ili ko radi prodaje kupuje, drži ili prenosi ili ko posreduje u prodaji ili kupovini ili na drugi način neovlašćeno stavlja u promet supstance ili preparate koji su proglašeni za opojne droge, kazniće se zatvorom od dvije do deset godina.</p> <p>(2) Ko neovlašćeno unese u Crnu Goru supstance ili preparate koji su proglašeni za opojne droge, kazniće se zatvorom od dvije do dvanaest godina.</p> <p>(3) Ako je djelo iz st.1 i 2 ovog člana izvršeno od strane više lica, ili je učinilac ovog djela organizovao mrežu preprodavaca ili posrednika, učinilac će se kazniti zatvorom od tri do petnaest godina.</p>

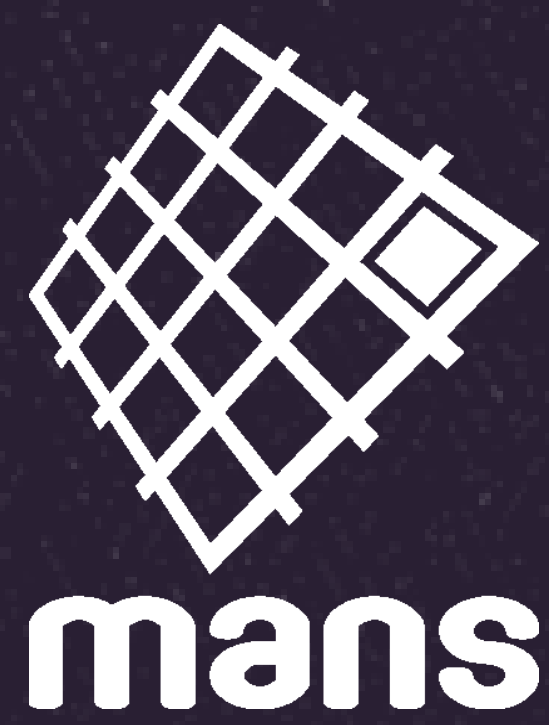
Važeći KZ	Izmjena 2010	Izmjena 2006	Osnovni 2003
<p>(4) Kaznom iz stava 3 ovog člana kazniće se ko prodaje, nudi na prodaju ili bez naknade radi daljeg stavljanja u promet daje opojne droge maloljetnom licu, duševno bolesnom licu, licu koje je privremeno duševno poremećeno, licu koje je teže duševno zaostalo ili licu koje se liječi od zavisnosti od opojnih droga, ili ko stavlja u promet opojnu drogu pomiješanu sa supstancom koja može dovesti do teškog narušavanja zdravlja, ili ko izvrši djelo iz stava 1 ovog člana u vaspitnoj ili obrazovnoj ustanovi ili u njenoj neposrednoj blizini ili ustanovi za izvršenje krivičnih sankcija ili u javnom lokalnu ili na javnoj priredbi, ili ako djelo iz st. 1 i 2 ovog člana učini službeno lice, ljekar, socijalni radnik, sveštenik, nastavnik ili vaspitač iskorišćavanjem svog položaja ili ko za izvršenje tog djela koristi maloljetno lice.</p> <p>(5) Učinilac djela iz st. 1 do 4 ovog člana koji otkrije od koga nabavlja drogu može se osloboditi od kazne.</p> <p>(6) Ko neovlašćeno pravi, nabavlja, posjeduje, prevozi ili daje na upotrebu opremu, materijal ili supstance za koje zna da su namijenjene za proizvodnju opojnih droga, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.</p> <p>(7) Opojne droge i sredstva za njihovo pravljenje oduzeće se i uništiti.</p>	<p>(4) Kaznom iz stava 3 ovog člana kazniće se ko prodaje, nudi na prodaju ili bez naknade radi daljeg stavljanja u promet daje opojne droge maloljetnom licu, duševno bolesnom licu, licu koje je privremeno duševno poremećenom licu koje je teže duševno zaostalo ili licu koje se liječi od zavisnosti od opojnih droga, ili ko stavlja u promet opojnu drogu pomiješanu sa supstancom koja može dovesti do teškog narušavanja zdravlja, ili ko izvrši djelo iz stava 1 ovog člana u vaspitnoj ili obrazovnoj ustanovi ili u njenoj neposrednoj blizini ili ustanovi za izvršenje krivičnih sankcija ili u javnom lokalnu ili na javnoj priredbi, ili ako djelo iz st. 1 i 2 ovog člana učini službeno lice, ljekar, socijalni radnik, sveštenik, nastavnik ili vaspitač iskorišćavanjem svog položaja ili ko za izvršenje tog djela koristi maloljetno lice.</p> <p>(5) Učinilac djela iz st. 1 do 4 ovog člana koji otkrije od koga nabavlja drogu može se osloboditi od kazne.</p> <p>(6) Ko neovlašćeno pravi, nabavlja, posjeduje, prevozi ili daje na upotrebu opremu, materijal ili supstance za koje zna da su namijenjene za proizvodnju opojnih droga, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.</p> <p>(7) Opojne droge i sredstva za njihovo pravljenje oduzeće se i uništiti.</p>	<p>(4) Učinilac djela iz stava 1 do 3 ovog člana koji otkrije od koga nabavlja drogu može se osloboditi od kazne.</p> <p>(5) Ko neovlašćeno pravi, nabavlja, posjeduje ili daje na upotrebu opremu, materijal ili supstance za koje zna da su namijenjene za proizvodnju opojnih droga, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.</p> <p>(6) Opojne droge i sredstva za njihovo pravljenje oduzeće se.</p>	

Aneks 3

Krivično djelo pranje novca - pregled izmjena

Važeći KZ (izmijenjen 2017.)	Izmjena (2010.)	Izmjena (2006.)	Osnovni (2003.)	Prethodni KZ (2002. - član 129a)
<p>(1) Ko izvrši konverziju ili prenos novca ili druge imovine sa znanjem da su pribavljeni kriminalnom djelatnošću, u namjeri da se prikrije ili lažno prikaže porijeklo novca ili druge imovine, ili ko stekne, drži ili koristi novac ili drugu imovinu sa znanjem u trenutku prijema da potiču <u>od vršenja kriminalne djelatnosti</u>, ili ko prikrije ili lažno prikaže činjenice o prirodi, porijeklu, mjestu deponovanja, kretanja, raspolaganja ili vlasništva novca ili druge imovine za koje zna da su pribavljeni <u>kriminalnom djelatnošću</u>, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.</p> <p>Ne treba pravosnažna presuda za predikatno krivično djelo!</p>	<p>(1) Ko izvrši <u>konverziju ili prenos novca ili druge imovine sa znanjem da su pribavljeni kriminalnom djelatnošću</u>, u namjeri da se prikrije ili lažno prikaže porijeklo novca ili druge imovine, ili ko <u>stekne, drži ili koristi novac ili drugu imovinu sa znanjem u trenutku prijema da potiču od krivičnog djela</u>, ili ko <u>prikrije ili lažno prikaže</u> činjenice o prirodi, porijeklu, mjestu deponovanja, kretanja, raspolaganja ili vlasništva novca ili druge imovine za koje <u>zna da su pribavljeni krivičnim djelom</u>, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.</p> <p>Ne treba pravosnažna presuda za predikatno krivično djelo samo za prenos i konverziju novca!</p>	Nema izmjena	<p>(1) <u>Ko putem bankarskog, finansijskog ili drugog privrednog poslovanja prikrije način pribavljanja novca ili druge imovine za koje zna da su pribavljeni krivičnim djelom</u>, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.</p>	<p>(1) Ko u bankarskom, novčanom ili drugom privrednom poslovanju <u>uloži, preuzme, zamijeni ili na drugi način prikrije pravi izvor novca</u>, odnosno predmeta ili prava stečenih novcem za koji <u>zna da je pribavljen krivičnim djelom</u>, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.</p>
<p>(2) Kaznom iz stava 1 ovog člana kazniće se izvršilac djela iz stava 1 ovog člana koji je i izvršilac ili saučesnik u krivičnom djelu kojim je pribavljen novac ili imovina iz stava 1 ovog člana ili ko pomogne izvršiocu radi izbjegavanja njegove odgovornosti za učinjeno djelo, ili u istom cilju preduzme radnje radi prikrivanja porijekla novca ili imovine iz stava 1 ovog člana.</p>	<p>(2) Kaznom iz stava 1 ovog člana kazniće se izvršilac djela iz stava 1 ovog člana ako je istovremeno i izvršilac ili saučesnik u krivičnom djelu kojim je pribavljen novac ili imovina iz stava 1 ovog člana.</p> <p>Smanjena kazna sa 1 do 8 godina na 6 mjeseci do 5 godina!</p>	Nema izmjena	Nema izmjena	<p>(2) Ako je izvršilac djela iz stava 1 ovog člana istovremeno i <u>izvršilac ili saučesnik u krivičnom djelu kojim je pribavljen novac ili imovinska korist</u> iz stava 1 ovog člana, kazniće se zatvorom od jedne do osam godina.</p>
<p>(3) Ako iznos novca ili vrijednost imovine iz st. 1 i 2 ovog člana prelaze četrdeset hiljada eura, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do deset godina.</p>	Nema izmjena	<p>(3) Ako iznos novca ili vrijednost imovine iz st. 1 i 2 ovog člana <u>prelaze četrdeset hiljada eura</u>, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do deset godina.</p>	Nema izmjena	<p>(3) Ako je novac ili imovina iz st. 1 i 2 ovog člana <u>velike vrijednosti</u>, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do deset godina.</p>

Važeći KZ (izmijenjen 2017.)	Izmjena (2010.)	Izmjena (2006.)	Osnovni (2003.)	Prethodni KZ (2002. - član 129a)
(4) Ako djelo iz st. 1 i 2 ovog člana izvrši više lica koja su se udružila za vršenje takvih djela, kazniće se zatvorom od tri do dvanaest godina .	Nema izmjena	Nema izmjena	Nema izmjena	(4) Ako djela iz st. 1 i 2 ovog člana izvrši <u>više lica koja su se udružila</u> za vršenje takvih djela, kazniće se zatvorom od tri do dvanaest godina .
(5) Ko učini djelo iz st. 1 i 2 ovog člana, a mogao je i bio dužan da zna da novac ili imovina predstavljaju prihod pribavljen kriminalnom djelatnošću, kazniće se zatvorom do tri godine .	Nema izmjena	5) Ko učini djelo iz st. 1 i 2 ovog člana, a <u>mogao je i bio dužan da zna</u> da novac ili imovina predstavljaju prihod pribavljen kriminalnom djelatnošću, kazniće se zatvorom do tri godine . Kazniće se ko je mogao i bio dužan da zna!	Nema izmjena	(5) Ako je djelo iz st. 1 i 2 ovog člana <u>učinjeno iz nehata</u> , učinilac će se kazniti zatvorom do tri godine .
(6) Novac i imovina iz st. 1, 2 i 3 ovog člana oduzeće se.	Nema izmjena	Nema izmjena	Nema izmjena	(6) Novac i imovina iz st. 1, 2 i 3 ovog člana oduzeće se.
(7) <u>Imovina</u> , u smislu ovog člana, podrazumijeva <u>imovinska prava bilo koje vrste</u> , nezavisno od toga da li se odnose na dobra materijalne ili nematerijalne prirode, pokretne ili nepokretne stvari, hartije od vrijednosti i druge isprave kojima se dokazuju imovinska prava. Data definicija imovine!	Nema izmjena	Nema izmjena	Nema izmjena	Nije propisano

www.mans.co.me/pravosudje/

Mreža za afirmaciju nevladinog sektora
www.mans.co.me